

PROIECT DE HOTĂRÂRE NR.7

=====

din data de 17.01.2022

privind aprobarea Strategiei de dezvoltare a Comunei Covăsânț
afertentă perioadei 2021-2027

Consiliul Local Covăsânț întrunit în ședință ordinară la data de

Având în vedere:

- Referatul de aprobare nr. 48/17.01.2022 a primarului Comunei Covăsânț;
- Raportul de specialitate al compartimentului administrație publică, urbanism și resurse umane nr. 15017/17.07.2022;

Ținând cont de prevederile:completează a

- Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, cu modificările și completările ulterioare;
- art.84 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- art.3 paragraful 2 din Legea nr. 199/1997 privind ratificarea Cartei europene a autonomiei locale;
- art.129 alin.(4) lit.e și alin.(2) lit.b din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ.

Avizul favorabil al Comisiei pentru activități economico-financiare, agricultură, amenajarea teritoriului și urbanism, muncă și protecție socială;

Cu voturi pentru, din numărul total de 11 consilieri în funcție exprimate în ședința publică.

În temeiul art. 139 alin.(1), alin.(3) lit.i art.196 alin.(1) lit. a din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ

HOTĂRĂȘTE

Art. 1 - Se aprobă Strategia de dezvoltare a Comunei Covăsânț pentru perioada 2021-2027 conform Anexei nr. 1 care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art.2. - (1) Prezenta hotărâre se comunică, în mod obligatoriu, prin intermediul secretarului comunei, în termenul prevăzut de lege către:

- a) primarului comunei;
- b) Instituția prefectului - Județul Arad;
- c) Compartimentul buget-finanțe și contabilitate;
- d) Compartimentul administrație publică, urbanism și resurse umane.

(2) Prezenta hotărâre se aduce la cunoștință publică, în mod obligatoriu, prin intermediul secretarului comunei, în termenul prevăzut de lege, prin afișare la sediul Primăriei și publicarea pe pagina de internet, la adresa: www.primariacovasint.ro .

INIȚIATOR

PRIMAR

MARIUS-SILVIU ONEȚ

AVIZAT PENTRU LEGALITATE

SECRETAR GENERAL

Ciutina Marinela

PRIMĂRIA COMUNEI COVĂȘANȚ

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE A COMUNEI
COVĂȘANȚ
JUDEȚUL ARAD**

2021-2027

CUVÂNT ÎNAINTE:

Elaborarea unei strategii de dezvoltare locală pentru o comunitate este ca planificarea unei călătorii lungi în care apar o serie de evenimente. Înainte de a pleca la drum trebuie să știm pe unde mergem, ce resurse avem, pe cine luăm cu noi în călătorie și care este perioada de timp în care trebuie să ne încadrăm pentru a ajunge la destinația finală.

Strategia este un instrument la îndemâna noastră, a autorităților locale, care își propune îmbunătățirea continuă a calității vieții locuitorilor din comuna noastră, creșterea bunăstării atât pentru generațiile prezente, cât și pentru cele viitoare. În acest scop trebuie promovată o economie dinamică și competitivă, care să asigure locuri de muncă, un înalt nivel de educație, ocrotirea sănătății, coeziunea socială și protecția mediului, într-o lume sigură, ce respectă diversitatea culturală.

În acest context, poate mai mult ca niciodată, se impune necesitatea existenței unei viziuni strategice pe termen lung, care să traseze direcțiile de dezvoltare a localității, cuprinse într-un document coerent, exprimând o abordare integrată a problemelor cu care se confruntă comunitatea și prezentând aspirațiile de dezvoltare ale acesteia, bazate pe potențialul local existent.

Obiectivul general al strategiei comunei Covăsânt îl reprezintă dezvoltarea echilibrată și armonioasă a localității prin crearea și prin susținerea unui mediu economico- social competitiv, stabil, sănătos și diversificat, care să asigure creșterea economică continuă și calitatea vieții cetățenilor comunei.

Valorificarea acestor noi oportunități cere însă alocarea unor resurse semnificative din partea actorilor locali, atât la nivelul capacității administrative necesare pentru accesarea, implementarea și monitorizarea adecvată a acestor fonduri, cât și de ordin financiar, de furnizare a co-finanțării obligatorii.

În consecință, este necesară o prioritizare clară a inițiativelor de dezvoltare, fundamentată pe o analiză riguroasă a situației locale specifice, astfel încât să fie maximizat impactul socio-economic al acestor investiții, în contextul resurselor inevitabil limitate disponibile pentru mobilizare în orizontul de timp 2021-2027.

Existența unei strategii de dezvoltare locală, ca instrument de management utilizat pentru a aborda problemele cu care se confruntă o comunitate și pentru a valorifica oportunitățile de orice fel, reprezintă, astfel, o condiție esențială pentru asigurarea unei dezvoltări locale armonioase, sănătoase și durabile pentru comunitatea locală respectivă.

**Primar,
Oneț Marius Silviu**

CUPRINS:

INTRODUCERE.....	pag.6
PARTEA I: CADRUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ.....	pag.8
1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european	
a. Strategia Europa	
2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național	
a. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României – Orizont 2013-2020-2030	
b. Planul Național de Dezvoltare	
c. Strategia de Dezvoltare Rurală a României.....	pag.13
d. Programul Național de Dezvoltare Rurală	
e. Programul Național de Relansare și Reziliență 2021.....	pag.20
f. Programul Național Anghel Saligny.....	pag.23
g. Cadrul Strategic Regional de Referință	
3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și/sau județean	pag.23
PARTEA A II-A: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A UAT.....	pag.49
1. Prezentare generală a UAT. Localizare.....	pag.49
2.2.Clima	
2.3.Relieful	pag.50
2.4.Hidrografia	
2.5. Solurile	
2.6. Flora și fauna	
2.7. Istoricul comunei	
2.8. Populația	
2.9.Infrastructura de drumuri.....	pag.56
2.10.Infrastructura de utilități.....	pag.57
2.11.Infrastructura de sănătate	
2.12.Economia comunei	
2.13.Învățământ și cultură	pag.64
2.14. Cultele	
2.15. Fondul locativ	
2.16. Fondul agricol	
2.17. Monumente istorice	
2.19. Turismul	
2.20. Portul popular.....	pag. 80

PARTEA A III-A: ANALIZA SWOT.....pag.86

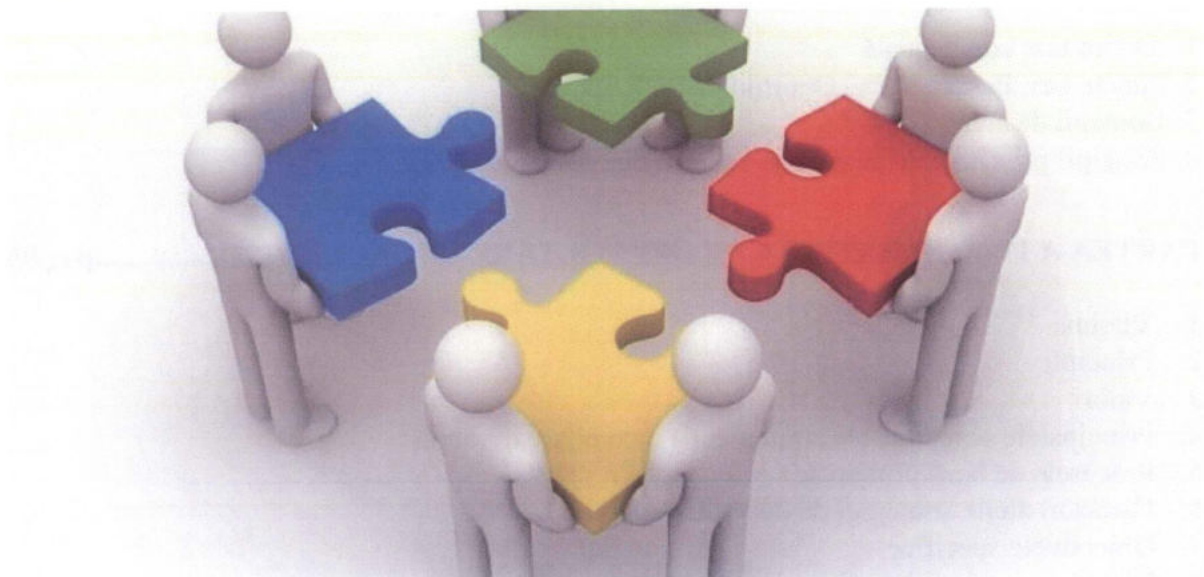
1. Delimitare conceptuală
2. Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități și Riscuri
3. Domenii de analiză
4. Principii prioritare de analiză in vederea dezvoltării durabile

PARTEA A IV-A: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ.....pag.96

1. Viziune
2. Principii
3. Valori
4. Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare durabilă
5. Procesele de bază principale
6. Caracteristicile strategiei de dezvoltare durabilă
7. Obiectivele specifice
8. Direcții prioritare de acțiune Pentru Perioada 2021- 2027
9. Planul Strategic de Dezvoltare Durabilă,
pentru perioada 2021-2027. Proiecte propuse.....pag.109
10. Contextul strategic analizat

PARTEA A V-A: CONCLUZII.....pag.133

BIBLIOGRAFIE.....pag.135

INTRODUCERE:

Strategia de Dezvoltare Locală este un document strategic, care prezintă prioritățile de dezvoltare ale comunei Covăsînt, județul Arad, în materie de dezvoltare durabilă, competitivitate, coeziune socială și răspunde provocărilor specifice perioadei 2021-2027. Strategia de Dezvoltare Locală reprezintă principalul document de planificare elaborat la nivel local și asumat de către factorii de decizie din cadrul Primăriei Covăsînt.

Procesul de planificare a dezvoltării locale oferă o bază strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate la nivel județean și regional în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele de finanțare ale acestor programe. Documentul se adresează cadrului de timp 2021-2027, același ca și pentru programarea multi-anuală pentru finanțare din Fondurile Structurale ale UE, cu scopul de a o oferi un fundal solid portofoliului local de proiecte de investiții. Acestea vor putea fi finanțate atât prin Programele Operaționale Naționale finanțate din fonduri FESI (Regional, Infrastructură Mare, Competitivitate, Capital uman, Dezvoltare Rurală, Capacitate Administrativă, Asistența Tehnică) cât și prin intermediul altor programe și instrumente de finanțare națională și internațională. De asemenea, planul reflectă și ia în considerare direcțiile strategice de politică relevante la nivel local și județean ale instituțiilor/autorităților care pot finanța investiții de dezvoltare aferente zonei.

La nivel local este nevoie de elaborarea unui plan general de dezvoltare pe termen mediu, 2021-2027, prin care să fie asigurată o bază de pornire și să fie enunțate principiile de dezvoltare ale comunei Covăsânt, județul Arad.

Strategia de dezvoltare a comunei Covăsânt pentru perioada 2021 – 2027, prezintă cadrul în care administrația locală va iniția acțiunile pentru a crea condițiile necesare dezvoltării viitoare a comunei, analizează situația existentă și relevă oportunitățile și amenințările, stabilește un set de obiective și propune acțiuni pentru îndeplinirea acestora.

Acest document va fundamenta mecanismul de coordonare care va asigura întărirea legăturilor dintre proiectele de dezvoltare pentru sprijinirea mediului economic, asigurarea unor condiții de viață decente pentru locuitori și, în același timp, respectarea mediului natural unic sunt obiective complexe, iar realizarea acestora depinde de o serie întreagă de factori și de asumarea responsabilității deopotrivă de către instituțiile din sectorul public, agenții din mediul privat sau actorii sectorului neguvernamental.

Scopul Planului de Dezvoltare Locală a comunei Covăsânt, județul Arad, este de a orienta dezvoltarea economică, socială, teritorială echilibrată a comunei în perioada 2021 - 2027, fundamentând accesul la fondurile europene, sursele de finanțare interne publice și private, precum și cele provenind de la alte categorii de donori, în contextul actual al apartenenței României la Uniunea Europeană.

Strategia de Dezvoltare Locală răspunde nevoilor de dezvoltare socio-economică, fiind în același timp corelată cu liniile directoare europene, naționale și regionale. Astfel, aceasta oferă tuturor actorilor locali un cadru și o direcție comună de acțiune – un set coerent de priorități și obiective care să canalizeze eforturile individuale și să acționeze sinergic, în interesul comunității.

PARTEA I: CADRUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ

1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european

a. Strategia Europa 2020

Europa trece printr-o perioadă de transformare. Criza a anulat ani de progrese economice și sociale și a pus în evidență deficiențele structurale ale economiei Europei. Între timp, lumea evoluează rapid, iar provocările pe termen lung (globalizarea, presiunea exercitată asupra resurselor, îmbătrânirea) se intensifică. UE trebuie să se ocupe acum de propriul viitor.

Europa poate reuși dacă acționează în mod colectiv, ca Uniune. Avem nevoie de o strategie care să ne permită să ieșim din criză mai puternici și care să transforme UE într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, caracterizată prin niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și coeziune socială. Europa 2021 oferă o imagine de ansamblu a economiei sociale de piață a Europei pentru secolul al XXI-lea.

EUROPA 2020 PROPUNE TREI PRIORITĂȚI CARE SE SUSȚIN RECIPROC:

- Creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- Creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- Creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

UE trebuie să definească direcția în care vrea să evolueze până în anul 2030. În acest scop, Comisia propune următoarele obiective principale pentru UE:

- 75% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă;
- 3% din PIB-ul UE ar trebui investit în cercetare-dezvoltare (C-D);
- obiectivele „20/20/20” în materie de climă/energie ar trebui îndeplinite (inclusiv o reducere a emisiilor majorată la 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens);
- rata abandonului școlar timpuriu ar trebui redusă sub nivelul de 10% și cel puțin 40% din generația tânără ar trebui să aibă studii superioare

- numărul persoanelor amenințate de sărăcie ar trebui redus cu 20 de milioane.

Aceste obiective sunt interconectate și sunt cruciale pentru reușita noastră generală. Pentru a garanta că fiecare stat membru adaptează Strategia Europa la situația sa specifică, Comisia propune ca aceste obiective ale UE să fie transpuse în obiective și traiectorii naționale.

Obiectivele sunt reprezentative pentru cele trei priorități - o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii - dar nu sunt exhaustive: pentru a sprijini realizarea acestora, va fi necesară întreprinderea unei game largi de acțiuni la nivelul național, al UE și internațional. Comisia prezintă șapte inițiative emblematiche pentru a stimula realizarea de progrese în cadrul fiecărei teme prioritare:

„O Uniune a inovării” pentru a îmbunătăți condițiile-cadru și accesul la finanțările pentru cercetare și inovare, astfel încât să se garanteze posibilitatea transformării ideilor inovatoare în produse și servicii care creează creștere și locuri de muncă;

„Tineretul în mișcare” pentru a consolida performanța sistemelor de educație și pentru a facilita intrarea tinerilor pe piața muncii;

„O agendă digitală pentru Europa” pentru a accelera dezvoltarea serviciilor de internet de mare viteză și pentru a valorifica beneficiile pe care le oferă o piață digitală unică gospodăriilor și întreprinderilor;

„O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” pentru a permite decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, pentru a crește utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;

„O politică industrială adaptată erei globalizării” pentru a îmbunătăți mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri, și a sprijini dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile în măsură să facă față concurenței la nivel mondial;

„O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă” pentru a moderniza piețele muncii și a oferi mai multă autonomie cetățenilor, prin dezvoltarea competențelor acestora pe tot parcursul vieții în vederea creșterii ratei de participare pe piața muncii și a unei mai bune corelări a cererii și a ofertei în materie de forță de muncă, inclusiv prin mobilitatea profesională;

„Platforma europeană de combatere a sărăciei” pentru a garanta coeziunea socială și teritorială, astfel încât beneficiile creșterii și locurile de muncă să fie distribuite echitabil, iar

persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate.

Aceste șapte inițiative emblematică vor angaja atât UE, cât și statele membre. Instrumentele UE, în special piața unică, ajutoarele financiare și instrumentele de politică externă, vor fi mobilizate pentru eliminarea blocajelor și îndeplinirea obiectivelor strategiei Europa 2021. Ca prioritate imediată, Comisia identifică măsurile care trebuie luate pentru a defini o strategie credibilă de ieșire din criză, pentru a continua reforma sistemului financiar, pentru a asigura consolidarea bugetară pentru o creștere pe termen lung și pentru a întări coordonarea în cadrul Uniunii economice și monetare.

Pentru a se obține rezultate va fi nevoie de o guvernare economică mai puternică. Strategia Europa se va sprijini pe doi piloni: abordarea tematică prezentată anterior, care combină prioritățile și principalele obiective, și întocmirea unor rapoarte de țară, permițând statelor membre să își dezvolte propriile strategii de reîntoarcere la o creștere economică durabilă și la sustenabilitatea finanțelor publice. La nivelul UE se vor adopta orientări integrate care să cuprindă domeniul de aplicare al priorităților și obiectivelor UE. Fiecărui stat membru i se vor adresa recomandări specifice. În cazul unui răspuns necorespunzător, se pot emite avertismente politice. Prezentarea de rapoarte privind îndeplinirea obiectivelor strategiei Europa 2021 și evaluarea Pactului de stabilitate și creștere se vor efectua simultan, făcându-se însă în continuare distincția între aceste instrumente și menținând integritatea Pactului.

Din cauza crizei, obiectivul de garantare a unei creșteri economice viitoare este mult mai greu de realizat. Situația încă fragilă a sistemului nostru financiar frânează redresarea, având în vedere dificultățile cu care se confruntă atât întreprinderile, cât și gospodăriile pentru a obține credite, acheltui și a investi. Finanțele noastre publice au fost grav afectate, cu deficite medii de 7% din PIB și cu niveluri ale datoriei de peste 80% din PIB, doi ani de criză anulând astfel progresele realizate în douăzeci de ani de consolidare fiscală. Potențialul nostru de creștere s-a înjumătățit în timpul crizei. Numeroase planuri de investiții, talente și idei riscă să se piardă din cauza incertitudinilor, a scăderii cererii și a lipsei finanțării.

În pofida înregistrării unor progrese, ratele de ocupare a forței de muncă în Europa, cu o medie de 69% pentru persoanele cu vârsta între 20 și 64 de ani, sunt în continuare mult mai scăzute decât în alte părți ale lumii.

Numai 63% dintre femei lucrează, în comparație cu 76% dintre bărbați. Numai 46% dintre lucrătorii vârstnici (55-64 de ani) au un loc de muncă, comparativ cu peste 62% în SUA și Japonia. Mai mult, cetățenii europeni lucrează în medie cu 10% mai puține ore decât cei din SUA sau din Japonia.

Se înregistrează o accelerare a îmbătrânirii populației. Întrucât generația născută după cel de al doilea Război mondial („baby boom”) începe să se pensioneze, populația activă a UE va începe să se reducă începând din 2023-2024. Numărul persoanelor cu vârsta de peste 60 de ani crește, în prezent, de două ori mai rapid decât înainte de 2007 (cu aproximativ două milioane de persoane pe an, în comparație cu numărul anterior, de un milion). Scăderea numărului populației active, combinată cu creșterea proporției de pensionari va exercita presiuni suplimentare asupra sistemelor noastre de protecție socială.

2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național

a. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României – Orizont 2013-2020-2030

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Documentarea și fundamentarea strategiei s-au realizat pe baza rapoartelor primite de la ministere și alte instituții centrale, elaborate în acest scop, materialelor de sinteză elaborate sub egida Academiei Române și altor foruri științifice și academice, datelor accesibile ale instituțiilor europene și ale ONU, sugestiilor și recomandărilor consemnate în urma consultărilor publice cu mediul de afaceri, mediul universitar, institute naționale de cercetare-dezvoltare, ONG-uri și exponenții reprezentativi ai societății civile, precum și a contribuțiilor unor experți individuali.

Capitolul I - Introducere prezintă o cronologie recentă a evoluției conceptului de dezvoltare durabilă din perspectiva internațională, europeană și națională, precum și a modului în care acesta s-a materializat treptat atât în documentele programatice ale ONU și UE, cât și în politicile publice ale României.

Capitolul II - Obiective pentru Dezvoltare Durabilă prezintă stadiul actual de dezvoltare al României, ca urmare a implementării *Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2021-2030*, aprobată de Guvern în noiembrie 2008. Se relevă neajunsurile constatate și se identifică domeniile specifice în care sunt necesare eforturi și resurse suplimentare pentru realizarea obiectivelor de convergență și apropierea semnificativă de media UE la principalii indicatori ai dezvoltării durabile. Capitolul II

prezintă tot- odată țintele naționale pentru fiecare dintre cele 17 ODD, respectiv *Orizont 2021* pentru măsurile preconizate și *Ținte 2030* pentru eşalonarea rațională a eforturilor destinate atingerii acestui scop.

Capitolul III - Implementare și Monitorizare prezintă deciziile ce urmează a fi luate pentru a se asigura cadrul operațional pentru implementarea și monitorizarea realizării obiectivelor și țăintelor concrete ale Strategiei. Scopul este asigurarea coerenței acțiunilor guvernamentale și creșterea implicării active a tuturor factorilor relevanți ai societății și a acțiunilor cetățenești, având drept motivație asigurarea îmbinării armonioase a celor trei dimensiuni ale dezvoltării durabile pentru transformarea într-o societate durabilă.

c. Strategia de Dezvoltare Rurală a României

Introducere

Strategia de dezvoltare rurală a României pentru următorii ani se înscrie în contextul de reformă și dezvoltare pe care UE și-l propune prin strategia Europa 2020. Europa 2020 reprezintă strategia de creștere a Uniunii Europene pentru perioada 2010- 2020. Urmărind obiectivele strategiei Europa 2021 pentru o economie inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, strategia stabilește ținte ambițioase pentru statele membre în domeniul educației, inovării, energiei/mediului, ocupării forței de muncă și incluziunii sociale și îmbunătățirea competitivității în general. Pe baza acestui document, fiecare stat membru își stabilește ținte și planuri de acțiune la nivel național sub forma unui Plan Național de Reformă care este monitorizat în mod periodic. Programul Național de Dezvoltare Rurală contribuie la realizarea unei creșteri inteligente prin sprijinirea formelor de cooperare între instituțiile de cercetare și fermieri și alți actori ai economiei rurale dar și prin sprijinirea componentei de formare profesională, dobândire de competențe și diseminare a informației. De asemenea, PNDR are în vedere o creștere durabilă care pune accent pe scăderea emisiilor de carbon și sprijinirea practicilor agricole prietenoase cu mediul. Nu în ultimul rând, sprijinul acordat investițiilor în infrastructura și economia rurală duce la reducerea sărăciei și crearea de locuri de muncă în zonele rurale, contribuind astfel la o creștere favorabilă incluziunii. Urmând liniile trasate de această strategie ambițioasă, PNDR își propune să răspundă obiectivelor generale ale Politicii Agricole Comune legate de securitatea alimentară, gestionarea durabilă a resurselor naturale și dezvoltarea teritorială echilibrată, atât cât și obiectivelor specifice ale dezvoltării rurale. Astfel, abordând într-un mod strategic toate cele șase priorități de dezvoltare rurală, PNDR își propune să sprijine într-un mod sustenabil și inteligent dezvoltarea economică și socială a zonelor rurale din România. România se confruntă cu provocări enorme în atingerea potențialul său economic și social, în sectorul agro – alimentară și forestier, precum și la nivelul zonelor rurale. PIB-ul pe cap de locuitor este mai mic de 50 % din media UE și semnificativ mai mic în zonele rurale. Din punct de vedere al dezvoltării, zonele rurale înregistrează un decalaj

semnificativ față de zonele urbane și se caracterizează prin: deficiențe structurale persistente (numărul mare al populației ocupate în agricultură, îmbătrânirea populației, un număr mare de exploatații de subzistență etc.); valoare adăugată scăzută a produselor agro-alimentare; randamentele și productivitatea muncii scăzute în special în agricultura de semisubzistență; spirit antreprenorial slab pentru dezvoltarea activităților economice, acces redus la credite; o piață a terenurilor nefuncțională; o modestă orientare către export; investiții insuficiente în cercetare și dezvoltare; accesul la servicii și infrastructură cu mult în urma zonelor urbane; creșterea continuă a disparităților regionale; o pondere ridicată a populației expuse riscului de sărăcie și excluziune socială; o administrație publică ineficientă; o serie de riscuri pentru oameni și mediu exacerbate de schimbările climatice și care reprezintă o amenințare pentru zonele rurale și, în general, a teritoriului național.

Pentru a îndeplini aspirațiile de creștere economică reflectate în obiectivul global al Acordului de Parteneriat, economia românească trebuie să se transforme într-o economie modernă și competitivă, abordând cele cinci provocări în materie de dezvoltare: I. Competitivitatea; II. Oameni și societatea; III. Infrastructura; IV. Resursele; V. Administrația și guvernarea. Din cele cinci provocări în materie de dezvoltare ale AP Ro, în strategia PNDR sunt abordate integral primele 3 povocari respectiv Competitivitatea, Resursele și Oamenii și societatea și parțial Administrația și Guvernarea. În urma analizei și a identificării nevoilor socio-economice și a deficitelor structurale ale României se conturează necesitatea unui program investițional abordat pentru atingerea a 9 obiective tematice (OT) din cele 11 menționate în Cadrul Strategic Comun (CSC). Strategia PNDR pentru perioada 2014-2021 urmărește să ofere soluții la nevoile identificate prin intermediul analizei SWOT. Totodată, strategia urmărește continuarea progreselor înregistrate de la aderarea României la UE în 2007 susținute prin PNDR 2007-2013. Intervențiile pentru perioada 2014-2021 vor contribui la consolidarea dezvoltării pe termen mediu și lung a sectorului agricol și de dezvoltare rurală.

Obiectivele propuse și țintele aferente sunt în concordanță cu prioritățile strategice naționale prezentate în AP Ro, proiectul strategiei privind dezvoltarea agriculturii și dezvoltării rurale pe termen mediu și lung 2021-2030 (Banca Mondială), Strategia Națională de Competitivitate, Proiectul strategiei pentru cercetare, dezvoltare și inovare și de alte documente strategice aferente (3,4,5,6,7,8,9,10). Un alt document de referință îl reprezintă "Cadrul național strategic pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar și a spațiului rural în perioada 2014-2021-2030" prescurtat „Cadrul național strategic rural” care are drept scop stabilirea obiectivelor de dezvoltare durabilă a sistemului agroalimentar românesc și a spațiului rural pentru reluarea creșterii economice a României. Astfel aceste documente au indentificat ca și problematica principala îmbunătățirea funcției economice și de mediu a spațiului rural și a sectorului agricol și vor fi abordate prin intermediul celor șase priorități de dezvoltare rurală din Regulamentul

Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR).

3.1 Logica intervenției În conformitate cu analiza SWOT, din cele 28 de nevoi identificate, 24 pot fi considerate prioritare pentru intervenția prin PNDR și vor fi susținute prin măsuri în cadrul celor șase priorități de dezvoltare rurală. Celelalte nevoi vor putea fi abordate în mod complementar în cadrul programelor operaționale sectoriale, în acord cu AP Ro și programelor de finanțare Națională.

3.1.1 Coerența priorităților PNDR cu provocările Acordului de Parteneriat pentru perioada 2014 - 2021 Mai jos este prezentată justificarea nevoilor identificate. Acestea sunt exprimate în primul rând în raport cu cele trei provocări prezentate în AP Ro, și în al doilea rând printr-o succintă prezentare care arată relația dintre nevoile selectate pentru FEADR și cele șase domenii prioritare pentru dezvoltarea rurală, precum și a domeniilor de interes (focus areas), inclusiv tematicile transversale (cross-cutting). Se va pune accent pe lecțiile învățate din perioada de programare 2007-2013 și pe continuarea sprijinului acelor măsuri ce au avut un impact pozitiv în perioada anterioară. Competitivitatea Creșterea competitivității (menționată în AP Ro la pct.1 "Provocările de dezvoltare") din agricultură, silvicultură și sectorul alimentar este crucială pentru îmbunătățirea performanțelor și revitalizarea zonelor rurale, crearea de locuri de muncă și, prin urmare, esențială pentru această strategie. Există un bun potențial de creștere a producției de alimente de calitate, de modernizare a sectorului în general, de schimbare a statutului de țară importatoare în țară exportatoare.

Investițiile pentru creșterea competitivității, în ferme în unitățile de procesare a produselor agricole, sunt necesare pentru realizarea unei creșteri economice accelerate, care va conduce, în final, la convergența veniturilor cu nivelul UE. Îmbunătățirea performanței sectorului va avea efecte pozitive asupra stabilității micro și macro-economice, va contribui la asigurarea unui echilibru al consumului alimentar și a securității agro-alimentare, creșterea ponderii exploatațiilor agricole comerciale în total exploatații și generarea de locuri de muncă, inclusiv la absorbția surplusului de forță de muncă din agricultură. Un număr însemnat din nevoile identificate sunt priorități direct legate de creșterea competitivității. Acestea includ necesitatea unor acțiuni pentru a îmbunătăți performanța economică și accesul pe piață - a fermelor - prin modernizarea și restructurarea acestora, creșterea volumului producției agricole de calitate, stimularea continuării modernizării unităților de prelucrare și comercializare, inclusiv diversificarea, extinderea și promovarea producției agricole și alimentare cu valoare adăugată mare, a mărcilor alimentare de calitate.

Modernizarea și dezvoltarea sectorului de procesare asigură pe de o parte menținerea locurilor de muncă și pe de altă parte de crearea de noi locuri de muncă. De asemenea,

diversificarea activităților agricole oferă oportunități de creștere a veniturilor agricole. Este esențială acordarea sprijinului pentru reînnoirea generațiilor de manageri ai exploatațiilor agricole în scopul stimulării nivelului investițiilor și a procesului de inovare, cu efect direct asupra veniturilor locuitorilor din spațiul rural. Alte nevoi din perspectiva creșterii competitivității se referă la dezvoltarea unor lanțuri scurte de aprovizionare și a infrastructurii aferente, sprijinirea de acțiuni de cooperare inclusiv pentru stabilirea de lanțuri agro-alimentare scurte, în vederea valorificării și comercializării mai eficiente a produselor pe piețele agroalimentare.

Dezvoltarea capitalului uman influențează puternic competitivitatea. Aceasta este o componentă a provocării de dezvoltare "Oamenii și societatea", descrisă în AP Ro. Ea devine în următoarea perioadă o temă transversală pentru abordarea nevoilor legate de competitivitate, determinată pe de o parte de ponderea ridicată a populației ocupate în agricultură, dar cu un nivel redus de instruire, iar pe de altă parte de necesitatea calificării fermierilor și adaptării cunoștințelor acestora la contextul modern (tehnologii, cunoștințe generale privind schimbările climatice, etc). Nevoile prioritare pentru dezvoltarea capitalului uman au fost exprimate în analiza SWOT în următoarele direcții: formare profesională și o mai bună integrare a rezultatelor cercetării. Îmbunătățirea informării și formării profesionale (inclusiv învățarea pe tot parcursul vieții), precum și adaptarea curriculei la nevoile reale sunt esențiale pentru creșterea competitivității în sectorul agroalimentar și forestier. Prioritatea care rezultă din analiza SWOT și analiza nevoilor este de a corela mai bine educația și formarea profesională cu nevoile agriculturii, silviculturii, și a creșterii nivelului de conștientizare a fermierilor cu privire la beneficiile de mediu.

Nevoile identificate ca prioritare în această strategie se referă la biodiversitate și zonele cu înaltă valoare naturală, gestionarea durabilă a pădurilor și accesibilitate, extinderea zonelor forestiere, calitatea apei și a solului, emisiile de gaze cu efect de seră (GES) și adaptarea la schimbările climatice. Intervențiile PNDR vor contribui la limitarea amprente de carbon provenită din agricultură și promovarea adaptării la schimbările climatice în agricultură și în zonele rurale. Instruirea și serviciile de consultanță vor juca un rol important în informarea și pregătirea în domeniile menționate cu privire la cerințele obligatorii

Calitatea mediului și biodiversitatea sunt supuse presiunii din perspectiva procesului natural și a activităților economice. Există o nevoie stringentă de a îmbunătăți condițiile de mediu și de a promova practici durabile în agricultură și în economie, în general. Terenurile cu înalta valoare naturală (HNV) a căror suprafață reprezintă aproximativ 16% din totalul terenurilor agricole și silvice sunt un factor important pentru biodiversitate. Strategia Națională și Planul Național de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2013-2021, care transpune în plan național strategia UE în domeniul biodiversității, trebuie să fie completată pe baza progreselor realizate prin măsurile susținute prin actualul PNDR . Creșterea suprafeței împădurite constituie o nevoie prioritară,

aceasta contribuind la procesul de adaptare la schimbările climatice și la reducerea emisiilor de GES. Se estimează că suprafețe semnificative de teren agricol sunt afectate de diverse fenomene de degradare a solului fiind potrivite pentru împădurire.

Există o corelare puternică între nevoia de promovare a biodiversității și împăduririi și nevoia de formare și consultanță la nivel local pentru a promova bunele practici în agricultură și silvicultură cu privire la peisaj și managementul ecosistemelor. Aceste concepte sunt relativ noi în România și există potențial pentru ca aceste idei să fie consolidate în cultura fermierilor și silvicultorilor. Nevoia de sustenabilitate a întreprinderilor, a locurilor de muncă, a comunităților și ecosistemelor impune, de asemenea, o protecție mai bună a resurselor de apă și sol și a sistemelor de management integrate.

Un sprijin prioritar trebuie acordat pregătirii și consilierii specializate care să vizeze, în special în zonele cu risc ridicat, atingerea standardelor de calitate a apei și protecția resurselor de sol ca modalitate de adaptare la schimbările climatice. Modernizarea sistemelor de irigații este o altă nevoie complementară care va contribui la reducerea pierderilor de energie și de apă și la îmbunătățirea eficienței globale a resurselor. Cu toate că nivelul emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din agricultură este în general scăzut, depozitarea gunoii de grajd ridică serioase probleme. Tendința de abandonare a sistemelor extensive de cultura și producție și adoptarea de sisteme intensive pune o presiune ascendentă în ceea ce privește contribuția agriculturii, silviculturii și industriei alimentare la emisiile de GES (prin creșterea numărului de animale și a cantităților de gunoi de grajd) și asupra amprentei de carbon (prin creșterea nivelului de mecanizare a lucrărilor agricole). Comunitățile vor trebui, de asemenea, să adopte practici mai eficiente privind producerea de energie. Prin urmare, o nevoie prioritară este promovarea acțiunilor menite să abordeze aceste probleme, inclusiv pentru adoptarea și utilizarea energiilor regenerabile. În ceea ce privește biomasa, dispunem de un potențial ridicat dar încă insuficient valorificat, atât în cadrul proceselor de producție cât și pentru creșterea bunăstării populației rurale

Nevoile prioritizate în această categorie se referă la: reducerea sărăciei și riscului de excluziune socială, un nivel mai bun de educație, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor de bază, sprijin pentru mediul de afaceri și pentru extinderea pe piața locală, conservarea și promovarea patrimoniului local, precum și încurajarea și consolidarea dezvoltării locale prin abordarea LEADER. PNDR are ca obiectiv îmbunătățirea standardului de viață în mediul rural, inclusiv prin dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii, prin oferirea de servicii de bază comparabile cu zonele urbane și prin reducerea decalajului de venituri dintre rural și urban. Sărăcia este persistentă în zonele rurale din România, fiind asociată îndeaproape cu grupurile dezavantajate, fermierii de subzistență, cu acces limitat la oportunități de îmbunătățire a veniturilor și de a reduce sărăcia.

Există o mare nevoie de a sprijini populația din zonele rurale prin oferirea de cursuri și specializări de scurtă durată în vederea perfecționării și dobândirii de cunoștințe și abilități noi. De asemenea, complementaritatea cu alte fonduri este importantă, astfel consilierea și asistența specializată pot sprijini populația rurală să creeze și să dezvolte noi activități non-agricole aducătoare de venit. Necesitatea de a aborda această provocare socială este o prioritate, în special pentru a asigura transferul persoanelor ocupate în agricultura de subzistență, în activități nonagricole dacă sunt asistați de o formare profesională specializată în vederea atingerii unor standarde de viață mai înalte. Diversificarea exploatațiilor agricole și a altor întreprinderi existente prin orientarea lor către sectorul non-agricol nu constituie doar un răspuns logic la cerințele pieței, aflată în plină schimbare, ci va ajuta și la absorbția surplusului forței de muncă eliberate din sectorul agricol.

Crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile, înființarea și consolidarea afacerilor, dezvoltarea de produse, servicii și activități care generează locuri de muncă și un venit suplimentar sunt esențiale pentru îmbunătățirea standardelor de viață din zonele rurale. Atragerea tinerilor calificați ca actori în zonele rurale este o metodă sustenabilă de regenerare și consolidare a comunităților rurale. Abordarea acestei nevoi are legătură cu progresul social și economic în general, inclusiv cu îmbunătățirea accesului la bunuri și servicii publice și private, la produsele alimentare și tehnice, la domeniile profesionale și educaționale. O infrastructură rurală bine dezvoltată și funcțională reprezintă baza pentru dezvoltarea economică în zonele rurale. Renovarea și dezvoltarea satelor și mai ales, îmbunătățirea infrastructurii, protejarea resurselor de apă și aer nu sunt doar o cerință esențială pentru îmbunătățirea calității vieții și creșterea atractivității zonelor rurale, ci și un element esențial în utilizarea eficientă a resurselor și protecția mediului.

Îmbunătățirea/extinderea rețelelor de alimentare cu apă și de canalizare/tratare a apei reziduale, precum și a unor activități de protejare a moștenirii rurale pot contribui la eforturile comune de asigurarea dezvoltării durabile în comunităților rurale. Realizarea unei infrastructuri rurale adecvate contribuie în mod esențial la dezvoltarea activităților economice în spațiul rural, la creșterea ponderii serviciilor și implicit a locurilor de muncă. Sprijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor contribuie nu numai la sporirea calității vieții în zonele rurale, ci stimulează activitățile de turism rural, dezvoltarea mărcilor locale și crearea de locuri de muncă. Sprijinul pentru această nevoie stimulează și continuă progresul înregistrat prin sprijinul alocat prin PNDR 2007-2013. Direcțiilor menționate anterior li se adaugă abordarea LEADER, care este destinată să ajute populația rurală să-și cunoască mai bine nevoile de dezvoltare, resursele naturale de care dispun în vederea adoptării unor decizii colective pentru dezvoltarea și îmbunătățirea potențialului de care dispun, pe termen lung. Deși LEADER nu a atins încă impactul dorit în România în perioada 2007-2013, există un real potențial pentru ca abordarea să se bucure de mai mult succes în ceea ce

privește dezvoltarea sustenabilă a teritoriilor rurale și prin urmare, aceasta este o prioritate ce trebuie sprijinită prin viitorul PNDR. Nevoile prioritare identificate includ simplificarea procedurilor administrative, creșterea capacității managerilor GAL, conștientizarea populației rurale cu privire la oportunitățile de a se implica mai mult în dezvoltarea comunităților lor locale, etc.

Alte nevoi prioritare legate de provocarea pentru dezvoltare Oameni și societate, vor fi abordate prin Programul Operațional Infrastructura mare (infrastructura rutieră, infrastructura apă/apă uzată), Programul Operațional Regional (IMM-uri, turism), Programul Operațional Competitivitate (cercetare - dezvoltare, Agenda Digitala) și Programul Operațional Capital Uman (modernizarea sistemului de învățământ agricol, instruire și formare profesională în sectorul non-agricol pentru populația rurală).

3.1.2 Nevoi care nu se finanțează din FEADR dar care pot avea impact asupra implementării PNDR 2014-2021 Reducerea abandonului școlar din mediul rural Abandonul școlar este un fenomen care s-a accentuat în ultimii ani mai ales în rândul grupurilor vulnerabile fiind generat atât de veniturile scăzute, cât și de infrastructura și serviciile locale slab dezvoltate. Fenomenul este mai accentuat în mediul rural cu efecte negative asupra dezvoltării sociale și a economiei locale. Modernizarea sistemului de învățământ agricol În general, agricultura necesită aptitudini și competențe care sunt relevante pentru dezvoltarea unui sector agricol competitiv, bazat pe cunoaștere, orientat către piață este necesar un corp profesoral bine pregătit și curricule adecvate care să ofere o educație și calificări adecvate (managementul fermei, producția animală și vegetală, mediu și schimbări climatice, afaceri și management financiar, antreprenariat, dezvoltare rurală, inovare, marketing, dezvoltarea produselor, economie, etc). Sprijinul pentru nevoile prezentate mai sus vor fi asigurate prin acțiuni finanțate în cadrul Programului Operațional Capitalul Uman (modernizarea sistemului de învățământ în general și a învățământului agricol).

d. Programul Național de Dezvoltare Rurală

I.Obiective:

Restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole; Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice; Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.

II.Priorități de dezvoltare rurală:

- 1.Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale;
2. Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură;
- 3.Promovarea organizării lanțului alimentar; Refacerea și consolidarea ecosistemelor;

4.Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon;

5.Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltare economică în zonele rurale.

III.Cadrul de performanță PNDR:

Cadrul de performanță constă în obiective de etapă stabilite pentru fiecare prioritate (cu excepția asistenței tehnice), care trebuie atinse până în anul 2018, țintele fiind stabilite pentru anul 2023. Obiectivele de etapă sunt stabilite ca și procent de realizare în anul 2018 al țintelor stabilite pentru anul 2023. • Examinarea performanței se va realiza în anul 2018 pe baza Raportului Anual de Implementare (RAI) și trebuie să se atingă cel puțin 85% din valoarea unui obiectiv de etapă pentru a se considera că acesta a fost atins în vederea alocării rezervei de performanță.

•În cazul priorităților care nu și-au îndeplinit obiectivele de etapă, se propune realocarea cuantumului corespunzător rezervei de performanță priorităților care și-au îndeplinit obiectivele de etapă.

- Rezerva de performanță este în cuantum de 6% la nivel de program, 480,9 mil. euro (FEADR).
- În cazul PNDR 2014-2021, la data de 31 decembrie 2018 toți indicatorii sunt realizați, atingându-se peste 85% din valoarea absolută a obiectivelor de etapă pentru toate prioritățile.

e. Programul Național de Relansare și Reziliență

a. Analiza contextului lansării PNRR:

Declanșarea epidemiei de COVID-19 la începutul anului 2020 a modificat perspectivele economice, sociale și bugetare în Uniune și în lume, fiind necesar un răspuns urgent și coordonat atât la nivelul Uniunii, cât și la nivel național pentru a face față enormelor consecințe economice și sociale, precum și efectelor asimetrice asupra statelor membre.

În contextul crizei provocate de COVID-19, este necesar să se consolideze cadrul actual pentru furnizarea de sprijin statelor membre și să se acorde sprijin financiar direct statelor membre, prin intermediul unui instrument inovator. În acest scop Uniunea Europeană a instituit un mecanism de redresare și reziliență („mecanismul”), pentru a furniza un sprijin financiar eficace și semnificativ menit să accelereze implementarea reformelor sustenabile și a investițiilor publice conexe în statele membre.

Mecanismul trebuie să fie un instrument special conceput pentru a aborda efectele și consecințele negative ale crizei provocate de COVID-19 în Uniune. Acesta trebuie să fie cuprinzător și trebuie să beneficieze de experiența dobândită de Uniune și de statele membre în urma utilizării celorlalte instrumente și programe.

b. Mecanismul este gândit pe șase piloni:

1. Tranziția verde;

2. Transformarea digitală;

3. **Creștere inteligentă**, sustenabilă și favorabilă incluziunii, inclusiv coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate;

4. Coeziune socială și teritorială;

5. Sănătate;

6. Politici pentru generația următoare, copii și tineret;

Proiecte propuse pe cei 6 piloni ai PNRR:

1. Tranziție verde:

- 4 miliarde euro pentru proiectele privind rețelele de apă și canalizare, irigații, pentru dezmlăștiniri, lucrări de combatere a eroziunii solului și intervenții active în atmosferă;

- 1,5 miliarde euro pentru împăduriri și protejarea biodiversității;

- 1,3 miliarde euro pentru managementul deșeurilor, colectare selectivă și economie circulară;

- 5 miliarde euro pentru transport feroviar și mobilitate urbană (din suma respectivă, pe lângă finanțarea proiectelor privind infrastructura feroviară, achiziția și modernizarea de material rulant, vor fi finanțate și proiectele privind metroul din Arad Napoca și metroul ușor din Capitală);

- 2,2 miliarde euro pentru constituirea unui fond pentru reabilitarea verde și seismică;

- 1,3 miliarde euro pentru energie regenerabilă și eficiență energetică;

2. Transformare digitală:

- 2,59 miliarde euro pentru realizarea unui cloud guvernamental și a sistemelor digitale interconectate în administrația publică, semnătură și identitate electronică, promovarea investițiilor cu valoare adăugată mare în TIC.

- 780 milioane euro pentru digitalizarea educației

- 650 milioane euro pentru broadband și 5G

3. Creștere inteligentă: 110 milioane euro pentru reforma sistemului de pensii și reforme fiscale

- 2,4 miliarde euro pentru investiții și instrumente financiare pentru sectorul privat și reforma companiilor de stat

- 630 milioane euro pentru învățământ dual, tehnic și profesional

- 510 milioane euro pentru cercetare, dezvoltare și inovare

- 600 milioane euro pentru dezvoltarea infrastructurii de gaz natural în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi
- 77 milioane euro pentru industrii creative
- 4,5 miliarde euro pentru transport rutier și autostrăzi

4. Coeziune socială și teritorială:

- 4 miliarde euro pentru înființarea unui fond de reziliență pentru localități (din această sumă vor fi finanțate proiectele întocmite de municipii, orașe și comune)
- 400 milioane euro - fond pentru dezvoltare comunitară în rural și zone urbane sărace (banii vor fi alocați proiectelor întocmite de grupurile de acțiune locală - GAL)
- 250 milioane euro pentru infrastructură socială și cămine de bătrâni
- 120 milioane euro pentru încurajarea transportului și turismului pe bicicletă (3000 km de piste de ciclo-turism), pedestru și alte forme nemotorizate
- 400 milioane euro pentru România Atractivă (investiții în turism, inclusiv elaborarea strategiei de turism cultural)

5. Sănătate și reziliență economică:

- 3 miliarde euro - fondul pentru spitale; creșterea accesului la sănătate (construcția și/dotarea a 200 de centre medicale integrate în zonele rurale și urbane vulnerabile; dotarea a 2000 de cabinete cu facilități de screening, diagnostic precoce și monitorizare a pacienților cronici; reabilitarea și dotarea a 100 de centre de planificare familială; dezvoltarea de caravane medicale);
 - 700 milioane euro - reziliență în situații de criză (bani pentru DSU, IGPR, IGJR și SRI)
 - 2 miliarde euro pentru infrastructură școlară și universitară;
 - 567 milioane euro pentru încurajarea formalizării muncii și introducerea venitului minim de incluziune;
 - 148 milioane euro pentru reforma administrației publice, salarizarea unitară, dialog social (granturi pentru dezvoltarea capacității partenerilor sociali) și creșterea eficienței justiției (se vor construi șapte sedii noi pentru instanțe și un centru regional de arhivă)
 - 100 milioane euro - fondul de reziliență a societății civile (bani pentru proiectele organizațiilor neguvernamentale);
6. Politici pentru generația următoare, copii și tineri:
- 636 milioane euro pentru programul național pentru reducere a abandonului școlar
 - 300 milioane euro - granturi pentru tineret și sport
 - 370 milioane euro pentru programul național pentru construirea a 200 de creșe.

Pentru proiectele care vor fi depuse și finanțate, ultimul obiectiv de etapă va fi verificat de Comisia Europeană la 31 august 2026, iar ultima plată de la Bruxelles va fi efectuată la 31.12.2026. În cazul în care costul implementării unei reforme este sub limitele stabilite prin decizie, diferențele

se fac venit la bugetul de stat. În cazul în care costul implementării unei reforme depășește limitele stabilite prin decizie, alocarea suplimentară va fi suportată de la bugetul de stat.

f. Programul Național Anghel Saligny

(1) Este necesară susținerea realizării obiectivelor de investiții care permit asigurarea în cel mai scurt timp a unor servicii esențiale pentru creșterea calității vieții în toate localitățile din România, punându-se mai mult accent, în conformitate cu obligațiile prevăzute în legislația internă și europeană, pe apă și canal, drumuri și rețele de gaze.

(2) Valoarea Programului Național de Investiții "*Anghel Saligny*" derulat de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației în perioada 2021-2028, este de 50.000.000 mii lei, limită maximă în baza căreia se pot încheia contracte de finanțare multianuale.

(3) Beneficiarii programului sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite conform legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

(4) Obiectivele de investiții care se realizează în cadrul programului trebuie să fie amplasate pe terenuri și/sau construcții, după caz, aflate în proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale sau în administrarea autorităților administrației publice locale, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

(5) În cadrul programului se pot realiza obiective de investiții care constau în realizarea de construcții noi sau de lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare, modificare, extindere, reabilitare, după caz, schimbare de destinație, protejare, restaurare, conservare la construcții existente și care se încadrează în cel puțin una din următoarele categorii de investiții:

- a) alimentări cu apă și stații de tratare a apei;
- b) sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate;
- c) drumurile publice clasificate și încadrate în conformitate cu prevederile legale în vigoare ca drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților;
- d) poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale, inclusiv pentru biciclete și trotinete electrice;
- e) sisteme de distribuție a gazelor naturale și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale.

g. CADRUL STRATEGIC DE REFERINȚĂ

3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivelul județului Arad

h. CADRUL STRATEGIC REGIONAL DE REFERINȚĂ

3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și/sau județean

a. PLANUL DE DEZVOLTARE A REGIUNII DE VEST

Scurtă prezentare a Regiunii de Vest:

- Localizare

Regiunea de dezvoltare Vest este una dintre cele 8 regiuni administrative ale României (NUTS II). Localizată în **partea de vest** a țării, este traversată de paralelele de 45° și 46° latitudine nordică și de meridianele de 21° și 23° longitudine estică.

Harta 1 – Localizarea Regiunii Vest în Europa

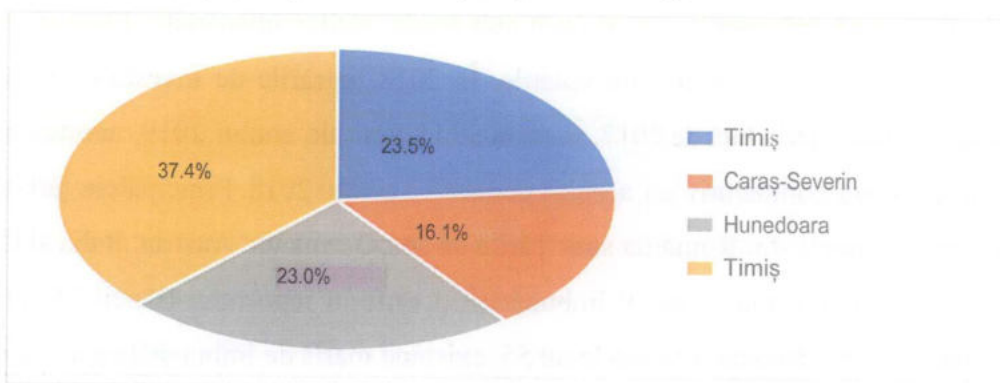
- **Diviziuni administrativ – teritoriale**
- Regiunea Vest are **4 județe** componente:
Arad, Caras-Severin, Hunedoara și Arad
- Orașele și comunele componente:

- Evoluția populației în cadrul Regiunii de Dezvoltare Vest.

Regiunea Vest are populația cea mai scăzută din regiunile din România, având în anul 2018 un număr de 2.007.273 locuitori (9,04% din populația României, 3,81% din populația UE).

Distribuția populației la nivelul județelor din Regiunea Vest:

- La 1 ianuarie 2018 populația Regiunii Vest era alcătuită din **1.032.240 femei** (51,4%) și **975.033 bărbați** (48,6%). La nivelul țării ponderea populației feminine este puțin mai scăzută, fiind de 51,2% din totalul populației, în timp ce populația masculină reprezintă 48,8% din populația țării. Piramida demografică a Regiunii Vest relevă o bază tot mai puțin numeroasă a populației tinere, ceea ce este consecința a unui spor natural negativ. Ponderea persoanelor în vârstă va crește semnificativ în deceniile următoare, pe măsură ce un procent tot mai mare din generația născută în perioada exploziei demografice postbelice va atinge vârsta de pensionare.

Modificările structurale ale populației survenite în ultimii ani se înscriu în tendința, de lungă durată, de accentuare a gradului de îmbătrânire demografică a populației, proces tipic populațiilor europene. Efectele procesului de îmbătrânire demografică asupra desfășurării vieții economice și sociale, cât și asupra evoluțiilor demografice viitoare, vor fi din ce în ce mai puternic resimțite în următorii ani.

- **Economia Regiunii de Vest**

Dezvoltarea economică a unei regiuni depinde foarte mult de mediul în care aceasta activează. Pe parcursul ultimilor ani, (cu excepția anului curent, cauza încetării creșterii economice fiind pandemia de Covid'19) evoluția economică a României a fost pe un trend ascendent, creșterea economică a rămas puternică în 2019, aproape de nivelul din anul precedent.

Producția industrială a intrat într-o fază de contracție în 2019. În decurs de un an, rata de creștere a producției industriale a scăzut cu aproape 10 puncte procentuale. Îngrijorător este faptul că

productivitatea industriei prelucrătoare a scăzut cu 1,6% în cursul primelor trei trimestre ale anului 2019. Producția de bunuri de consum a scăzut tot mai mult în fiecare lună începând din septembrie 2018, în timp ce producția de bunuri de capital a intrat într-o fază de contracție în aprilie 2019.

În anul 2018, investițiile totale din România au reprezentat 21,0% din PIB, depășind media UE, de 20,3%, și a țărilor învecinate, de 20,9%. Totuși, investițiile private au scăzut la 18,3% din PIB, dar au rămas peste media din restul țărilor din UE și din țările cu caracteristici similare. Investițiile publice s-au redresat ușor după nivelul cel mai scăzut pe care l-au înregistrat în 2017, crescând până la 2,7% din PIB, mult sub media UE și mult sub media țărilor învecinate. Fluxurile de investiții străine directe (ISD) sunt în continuare volatile. În 2018, intrările de investiții străine directe au crescut cu aproximativ 18% față de 2017. În primele 11 luni ale anului 2019, acestea au înregistrat doar o creștere ușoară comparativ cu aceeași perioadă a anului 2018. Principalele țări de origine ale investițiilor străine directe din România sunt Țările de Jos, Germania, Austria, Italia și Cipru. Mediul de afaceri din România ar mai putea fi îmbunătățit. Conform raportului Băncii Mondiale intitulat „Doing Business 2020”, România ocupă locul 55, existând marjă de îmbunătățire mai ales în ceea ce privește autorizațiile în sectorul energiei electrice și autorizațiile de construire, insolvența și protecția investitorilor minoritari.

Inflația este în scădere, dar rămâne printre cele mai ridicate din UE. După ce a atins un vârf în septembrie 2018 (4,7%), indicele armonizat al prețurilor de consum (IAPC) a început să scadă, coborând ușor sub 3,9% în 2019, dar rămânând în continuare printre cele mai ridicate din UE.

Deficitul public a crescut considerabil, ca urmare a nivelului mai ridicat al cheltuielilor curente. Se estimează că deficitul global a crescut de la 2,9% în 2018 la 3,6% din PIB în 2019, în principal din cauza cheltuielilor salariale din sectorul public. Majorările anuale efectuate de guvern ale salariului minim prevăzut de lege, care au început în 2015, au accentuat presiunile salariale și au accentuat efectul negativ potențial asupra competitivității.

Obiective strategice

Context regional

„În ciuda multor progrese și a unei poziții relativ bune la nivel național la majoritatea indicatorilor relevanți, cu excepția celor sociali, Regiunea Vest rămâne o regiune mai puțin dezvoltată în contextul Uniunii Europene. Ca atare, Regiunea Vest continuă să necesite o gamă largă de intervenții și politici publice specifice obiectivului convergență, care continuă să acopere principalele domenii de dezvoltare economică, în special competitivitatea întreprinderilor,

dezvoltarea economiei rurale, precum și infrastructura cheie și serviciile conexe – de transport, mediu, sănătate, educație și formare.”¹¹¹

În acord cu viziunea asumată la nivel național, pentru îndeplinirea obiectivului general asumat în Planul de Dezvoltare Regională pentru perioada 2014 – 2020¹¹²

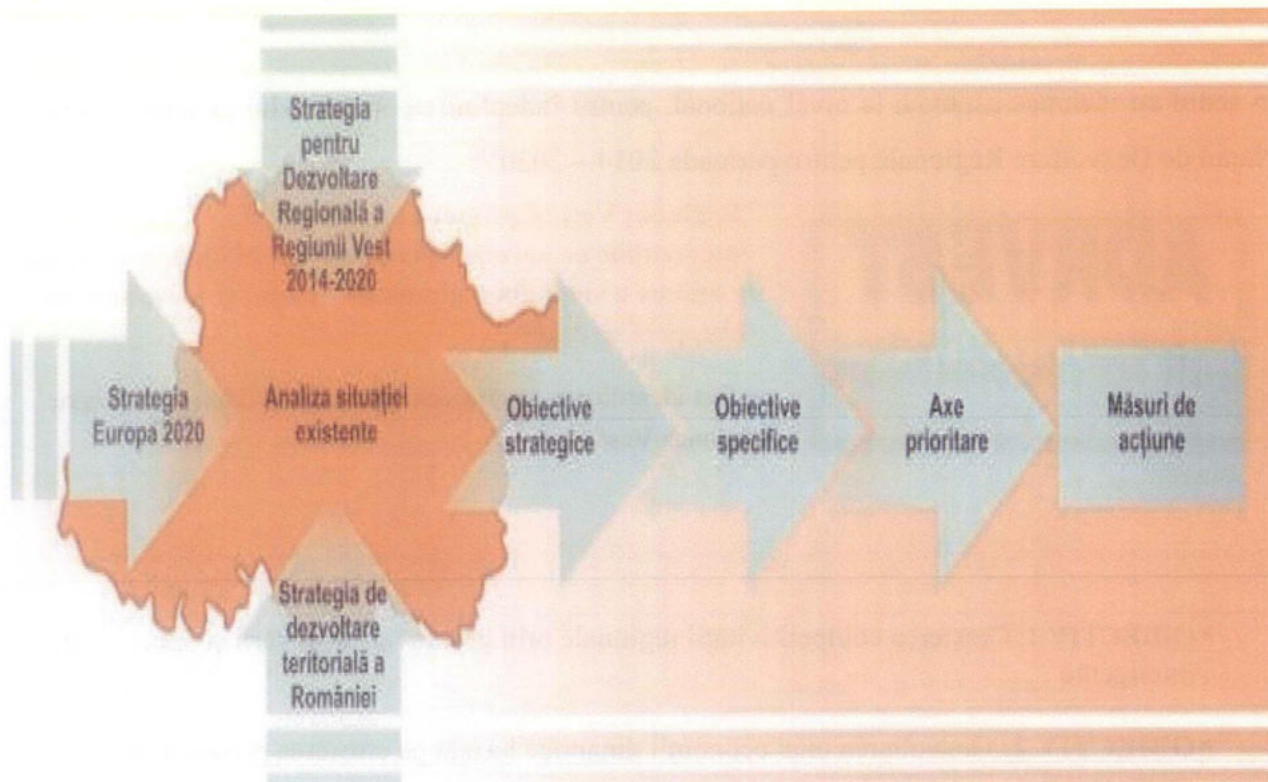
“Regiunea Vest își propune ca, orientând intervențiile pe nevoile locuitorilor săi, să ajungă la nivelul de calitate a vieții din regiunile puternice, non-capitale ale Europei Centrale”

au fost identificate următoarele priorități de dezvoltare pentru Regiunea Vest :

- **OBIECTIV 1:** Creșterea competitivității regionale prin promovarea inovării și specializării inteligente
- **OBIECTIV 2:** Dezvoltarea unei economii dinamice bazată pe creșterea productivității și antreprenariat
- **OBIECTIV 3:** Îmbunătățirea accesibilității și mobilității într-o regiune conectată intern și internațional
- **OBIECTIV 4:** Dezvoltarea capitalului uman și creșterea calității serviciilor în sectoarele educație, sănătate și servicii sociale
- **OBIECTIV 5:** Promovarea creșterii sustenabile prin sprijinirea tranziției către o economie verde în vederea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor
- **OBIECTIV 6:** Valorificarea specificului local al comunităților urbane și rurale
- **OBIECTIV 7:** Dezvoltarea durabilă a turismului
- **OBIECTIV 8:** Întărirea capacității administrative regionale

Strategia de Dezvoltare a județului Arad, prin obiectivele și măsurile propuse, se încadrează în liniile directe trasate de documentele strategice existente, contribuind astfel în mod proactiv la atingerea țintelor asumate de către România prin identificarea, prioritizarea și realizarea acelor inițiative care pot genera cea mai mare valoare adăugată la nivelul județului, fără a neglija efectele amplificatoare la nivel regional, național și european.

SCHEMA LOGICĂ PRIVIND CONCEPTUL DE ELABORARE A STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI ARAD

Statutul României de Stat Membru al Uniunii Europene determină coordonarea politicilor naționale cu cele europene, fapt care exercită un impact asupra resurselor și condițiilor din țara noastră, până la nivel local. Sub influența acestui proces complex, administrația locală își reconsideră avantajele competitive, cu scopul de a asigura o bună dezvoltare economică și o calitate corespunzătoare a vieții în comunitate.

Principalele caracteristici ale planului de strategie a dezvoltării locale sunt:

- Vizează dezvoltarea sprijinindu-se atât pe practicile existente cât și pe introducerea de noi oportunități pentru acțiune
- Operează într-un teritoriu bine definit spațial și administrativ
- Abordează problemele la nivel macro și nu se concentrează pe problemele izolate
- Generează resurse stabilind o legătură directă între planificare și implementare, etc.

Principiile care au fundamentat procesul de planificare strategică sunt: diversitatea, echitatea, deschiderea, răspunderea și transparența, toate fiind componente ale încrederii civice. Procesul se concretizează în formarea unei echipe de lucru ce va avea în componență reprezentanți ai grupurilor de interese la nivel zonal, ai administrației publice locale și consultanți de specialitate. Grupurile de interese locale sunt formate din persoane, grupuri sau organizații care dețin informații necesare, pot susține acțiunile, resursele sau rezultatele acțiunilor de planificare propuse și care sunt interesate și vor fi afectate de rezultatele planului strategic realizat.

În vederea întăririi parteneriatului la nivelul unei microregiuni, la nivelul Uniunii Europene se au în vedere următoarele principii:

- **Dezvoltarea serviciilor sociale și de transport în orașele mici și zonele rurale**
 - **Promovarea cooperării între orașe și mediul rural**
 - **Integrarea zonelor rurale ce înconjoară orașele mari în strategii de dezvoltare spațială**
-
- **Viziune strategică:**

Județul Arad
pol de specializare funcțională și
inteligentă, susținut de o
comunitate dinamică, cu un nivel
de trai stabil și ridicat, o
destinație atractivă în peisajul
multicultural european !

Conceptual, viziunea strategică sintetizează legea existențială a unei entități și determină evoluția acesteia în sensul transformării viziunii în realitate. Viziunea unei entități reprezintă o stare ideală proiectată în viitor și care configurează o posibilă și deziderabilă dezvoltare a organizației respective. Ea presupune o gândire dinamică și capabilă care să evalueze pe termen lung șansele de dezvoltare pentru atingerea scopului dorit. Deși de multe ori între viziune și evoluția ulterioară a acesteia există numeroase abateri, definirea viziunii reprezintă o condiție intrinsecă a dezvoltării oricărei organizații. În condițiile unui mediu caracterizat printr-o dinamică crescută și schimbări numeroase, în lipsa unei viziuni bine definite, evoluția viitoare a organizației este nesigură. Formularea viziunii trebuie să se bazeze pe o serie de elemente care să îi asigure succesul și

credibilitatea. Astfel, starea ideală care se proiectează în viitor trebuie să fie înrădăcinată în prezent și trebuie să se aibă în vedere dificultățile și pericolele la care este supusă entitatea.

Totodată, viziunea creată trebuie să genereze o atitudine de încredere în viitor și în posibilitățile concrete de dezvoltare în sensul transformării viziunii propuse în fapte, stimulând participare eficientă și creativă a întregii echipe de proiect. O viziune bună oferă posibilitatea tuturor membrilor să își identifice interesele și deci să-și construiască motivația necesară pentru transpunerea ei în aplicare, fiind împărtășită și acceptată de toți membrii implicați.

Viziunea de dezvoltare a județului Arad este generată de rezultatul Analizei socio-economice a situației existente, pornind de la punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările identificate. În procesul de planificare strategică s-au desprins o serie de concluzii care pun bazele dezvoltării județene.

Astfel, ca răspuns la oportunitățile de dezvoltare, județul Arad își propune să furnizeze resursă umană calificată și specializată, susținând dezvoltarea capitalului uman, creând premisele unei puternice legături între educație, cercetare și mediul de afaceri. În viziunea de dezvoltare a județului Arad este integrată o preocupare constantă către calitatea vieții, pentru asigurarea unui trai confortabil, într-un mediu de viață curat, susținut de o infrastructură modernă. De asemenea, Județul Arad își propune să își valorifice potențialul cultural și turistic, devenind o destinație atractivă în peisajul multicultural european, cu eforturile concentrate ale unei administrații eficiente și eficace.

Viziunea pentru dezvoltare a județului Arad este concentrată pe *creșterea economică* ca rezultat al dezvoltării relației sistemice dintre educație, inovare și sectoarele economiei locale specializate funcțional și inteligent la nivelul județului - complementar cu interesul pentru *calitatea locuirii* în comunitățile județului Arad, înțelegând prin aceasta un mediu de viață curat și civilizată, ofertant pentru petrecerea timpului liber, susținut de o infrastructură modernă și de accesul la servicii publice de bună calitate.

Atingerea acestor obiective strategice asociază în mod obligatoriu interesul pentru dezvoltarea turismului, protecția mediului și dezvoltarea unei administrații publice prompte și eficiente. Crearea unui mediu economic performant și competitiv reprezintă un deziderat major în fundamentarea planului de acțiuni al procesului de realizare a Strategiei de dezvoltare a județului și implică automat o concentrare a forțelor tuturor participanților ce activează în domeniul economic atât în elaborarea măsurilor pentru realizarea creșterii dorite cât și la punerea în practică a acestor măsuri. Pentru asigurarea succesului economic este necesară susținerea acestui domeniu complex de activitate prin acțiuni convergente ale structurii educaționale astfel încât programa elaborată pentru pregătirea forței de muncă să se plieze pe nevoile agenților economici asigurându-le resursele umane calificate pentru prestarea muncii la un nivel înalt de performanță și calitate.

Un factor important în retenția forței de muncă și a populației în general, îl reprezintă și este direct influențat de condițiile de trai, de calitatea locuirii pe teritoriul județului Arad. Asigurarea unor condiții decente de locuit și a unui mediu de viață ofertant, care să răspundă pretențiilor ridicate ale cetățeanului modern, european, reprezintă o prioritate a viziunii de dezvoltare a județului iar planul de măsuri propuse prin Strategia de dezvoltare vine să traseze liniile directoare ale acțiunilor pentru îmbunătățirea aspectelor care țin de calitatea locuirii:

- Infrastructura edilitară de bază (apă, canalizare, electricitate, gaze);
- Infrastructura de transport (rutier, feroviar, aerian);
- Infrastructura culturală și de petrecere a timpului liber.

De asemenea, accesul populației la serviciile publice și calitatea acestora au o influență majoră în asigurarea satisfacției beneficiarilor acestor servicii. Măsurile propuse prin planul strategic 2014-2020 vizează îmbunătățirea la nivelul județului Arad a condițiilor oferite cetățenilor prin serviciile de sănătate, serviciile de protecție socială pentru persoanele cu nevoi speciale, educația populației și siguranța civilă.

Instituțiile administrației publice locale au ca obiective atât asigurarea unor servicii caracterizate de un înalt profesionalism bazate pe rezolvarea cât mai promptă a problemelor cetățenilor, cât și buna gospodărire a teritoriului administrat.

Toate acțiunile care se vor întreprinde ca urmare a planului strategic nu vor avea un impact negativ asupra mediului înconjurător, protecția mediului reprezentând o obligație asumată și respectată de către toți actorii participanți la realizarea obiectivelor strategiei.

▪ **Obiective strategice și obiective specifice**

Pentru atingerea acestei viziuni propunem o strategie de dezvoltare a județului Arad conturată pe **2 obiective strategice** susținute de **2 obiective asociate**, pentru implementarea cărora au fost identificate o serie de obiective specifice și axe prioritare transpuse în măsuri concrete de acțiune care vor contribui în mod direct la atingerea viziunii de dezvoltare a județului.

Aceste obiective strategice sunt *intercorelate*, ceea ce înseamnă că măsurile referitoare la calitatea locuirii vor avea condiționări asupra creșterii competitivității economice a județului și vor contribui pe de o parte la valorificarea potențialului turistic, dezvoltarea agriculturii și la protecția mediului înconjurător, iar pe de altă parte, la dezvoltarea administrației publice și la cooperarea transfrontalieră.

În același mod, măsurile de creștere a capacității administrative reprezintă îmbunătățirea și adaptarea actului public pentru nevoile actorilor economici și cele ale populației arădene.

Obiectiv strategic 1: Creșterea economică

Creșterea economică în contextul specific al județului, este mai mult decât rezultatul progresului unor domenii, este văzută în principal ca rezultat al dezvoltării unei relații între educație – inovare – mediul de afaceri local și al efectelor adiacente acestor lanțuri în diferite domenii. Acest lucru presupune o evaluare corectă a nivelului actual și a tendințelor de dezvoltare ale economiei locale și de creare a unor mecanisme de corelare cu infrastructura de educație specializată și cea de inovare care să regleze nevoia de resurse umane specializate, în acord cu resursele de toate tipurile, tehnologizarea continuă, încadrarea optimă în timp, astfel încât să producă dezvoltare economică. Procesul de dezindustrializare și de structurare economică, la care se adaugă restrângerea activității din cauza crizei economice, au afectat structural economia județului și mai ales centrele urbane mai mici. Domeniile de activitate principale din județul Arad au o valoare adăugată scăzută și o competitivitate mai redusă pe piața internațională.

În contextul în care inovarea și dezvoltarea tehnologică joacă un rol esențial în integrarea pe lanțurile de valoare globală iar avantajele competitive fac diferența în dinamica structurală a economiei, strategia națională pentru competitivitate a scos în evidență o serie de sectoare economice de specializare inteligentă, în cadrul cărora se identifică și județul Arad.

Inovarea este esențială pentru dezvoltare, în condițiile în care este susținută și încurajată prin crearea unei infrastructuri adecvate atât pentru dezvoltarea inițiativelor și consolidarea capacității de cercetare – dezvoltare – inovare cât și pentru dezvoltarea serviciilor suport pentru afaceri.

Analiza situației existente a indicat faptul că IMM-urile din județ se confruntă cu o serie de dificultăți care le afectează competitivitatea pe piața internă și pe cele externe: productivitatea

scăzută a forței de muncă, nivelul destul de scăzut al investițiilor, interesul scăzut pentru inovare, cooperarea deficitară cu furnizorii de cercetare și de servicii de afaceri, etc. Analiza situației actuale a identificat multe oportunități pentru dezvoltarea sectorului IMM, de exemplu finanțările nerambursabile pentru investiții în noi tehnologii, inovare, resurse umane, etc. O parte din aceste obstacole pot fi depășite cu ajutorul unor consultanți de afaceri, care să ofere servicii profesionale, la standarde de calitate corespunzătoare.

Nivelul de educație determină în mare măsură gradul de dezvoltare economică și productivitatea, conducând, pe termen lung, la creșterea nivelului de trai și creșterea calității vieții. Județul Arad a atras numeroși investitori dispunând și de o forță de muncă accesibilă și specializată.

Sunt necesare investiții în învățământul filierei tehnologice, în condițiile în care cea mai importantă parte a activității școlare este reprezentată de practica profesională. În plus, este necesar ca activitatea de pregătire profesională să fie orientată către domeniile de competitivitate la nivel național, în vederea asigurării unei creșteri sustenabile.

Pentru Arad, investițiile sunt critice pentru a rămâne un județ competitiv. Atragerea de capital este condiționată de îmbunătățiri în infrastructura de transport și o bună conectivitate cu municipiul București precum și cu piețele internaționale.

OBIECTIV SPECIFIC 1.1 DEZVOLTAREA MEDIULUI DE AFACERI

Mediul de afaceri este compus în cea mai mare parte din întreprinderi active în domeniul serviciilor, reprezentând 72% din întreprinderile care au sediul în județul Arad. Din punctul de vedere al cifrei de afaceri generată de acestea, situația se schimbă, deoarece întreprinderile active în industrie și construcții generează 60% din cifra de afaceri la nivel de județ, deși cumulează doar 22% din numărul acestora. Județul Arad reprezintă un important punct de concentrare industrială din România, având o dezvoltare economică complexă și o infrastructură bună pentru atragerea de investiții în industrie, agricultură servicii și comerț.

Disponerea mediului de afaceri în profil teritorial ne arată că cea mai mare parte a agenților economici din județ (aprox.74%) sunt localizați în mediul urban, cei mai mulți fiind poziționați în municipiul Arad. Există însă și alte zone populate din punct de vedere al mediului de afaceri la nivelul județului Arad: Livada, Vladimirescu, Șofronea, Șiștarovăț, Moneasa, Sebiș, dar și la Nădlac, Ineu, Lipova, Șagu, Zădăreni, Socodor, Zimandu Nou, unde investițiile private au atras și o mare parte din forța de muncă din zonă.

Axa prioritară aferentă Obiectivului specific 1.1 Dezvoltarea mediului de afaceri este detaliată în continuare:

- *AXA PRIORITARĂ 1.1.1 Consolidarea și diversificarea mediului de afaceri existent în vederea atragerii de noi investitori*

Consolidarea economiei județului prin diversificarea economică, dezvoltarea bazei antreprenoriale și susținerea actorilor economici, în special a întreprinderilor mici și mijlocii, precum și atragerea de noi investiții în județul Arad este o prioritate a perioadei următoare. O atenție deosebită, tradusă prin susținere prioritară, va fi acordată însă acelor sectoare care, prin natura lor sunt capabile să genereze cele mai multe beneficii economice, în termeni de locuri de muncă sustenabile și oportunități de investiții pe lanțul valoric, care pot acționa ca factori generatori de prosperitate locală. Aceste sectoare de activitate sunt reprezentate de industria farmaceutică și serviciile medicale, fabricarea de mașini, utilaje și echipamente, industria metalurgică, industriile creative, incluzând IT și comunicații, construcții, componente auto și textile.

Această axă prioritară își propune să contribuie la creșterea competitivității întreprinderilor din județ, prin consolidarea și modernizarea sectorului productiv, prin sprijinirea sectorului terțiar și dezvoltarea infrastructurii-suport de afaceri pentru atragerea investițiilor și susținerea mediului de afaceri din județ.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 1.1.1 sunt:

- 1.1.1.1 Sprijinirea creării de noi unități de producție în sectoarele productive cu potențial ridicat de creștere la nivelul județului (IT&C, mașini și echipamente, prelucrarea lemnului, materiale de construcții și industrii creative);
- 1.1.1.2 Sprijinirea consolidării sectorului ”textile și pielărie” ca sector cu tradiție la nivelul județului și unul din cele 10 sectoare economice cu potențial de specializare inteligentă la nivelul țării;
- 1.1.1.3 Sprijinirea dezvoltării IMM-urilor din județ, cu prioritate a microîntreprinderilor, active în sfera serviciilor, care utilizează resurse umane înalt-calificate din județ;
- 1.1.1.4 Înființarea de incubatoare de afaceri, parcuri industriale și logistice, centre expoziționale, parcuri științifice și tehnologice care să găzduiască întreprinderile (în special, cele mici și mijlocii) din ramurile cu potențial ridicat de creștere (IT&C, mașini și echipamente, prelucrarea lemnului, materiale de construcții și industrii creative).

OBIECTIV SPECIFIC 1.2 INOVARE

Cheltuielile de cercetare-dezvoltare, inovare din județ, au avut o dinamică modestă, fiind mult sub ținta de 3% din PIB stabilită prin Strategia Lisabona¹¹⁴ și întărită prin Strategia Europa 2020¹¹⁵. Proiectele comune de cercetare, care să plece de la nevoile reale ale mediului de afaceri, vor contribui la crearea de noi locuri de muncă, la transferarea rezultatelor cercetării către mediul de afaceri și chiar la apariția unor poli de excelență în jurul unor anumite produse sau procese inovative. Aproximativ 90% din firmele din județ sunt micro-întreprinderi, care nu dispun de resurse financiare sau umane pentru a-și dezvolta departamente de marketing sau management care să le permită eficientizarea activității și accesul pe piețele externe. În acest context, anumite soluții informatice de management și comerț online ar putea fi o soluție de eficientizare a consumului de resurse, a costurilor de operare și de acces pe piețele externe. Accesul populației și mediului de afaceri la serviciile de internet și telecomunicații este vital pentru dezvoltarea mediului de business și pentru creșterea nivelului de trai, după cum indică și Strategia 2020 a U.E. Furnizarea serviciilor de internet este deficitară în mediul rural, izolat, unde și rata antreprenoriatului este foarte scăzută, iar cea a șomajului mult superioară mediului urban.

OBIECTIV SPECIFIC 1.3 EDUCAȚIE SPECIALIZATĂ

Calitatea forței de muncă într-un județ depinde foarte mult de ponderea populației cu nivel de școlarizare medie și superioară. Astfel, conform recensământului populației și al locuințelor din 2011, în rândul populației de 10 ani și peste, în județul Arad ponderea populației cu studii superioare (13,7%) este destul de apropiată de media națională de 14,38%, iar cea a populației absolvente de liceu (23,4%) este foarte puțin sub media națională de 24,3%. În consecință, ponderea populației mai puțin calificată, care are doar studii la nivel gimnazial și primar este și ea aproape de valorile înregistrate la nivel național. Astfel, județul Arad are o populație destul de educată încadrându-se în valorile înregistrate la nivel național și regional, dar mai puțin calificată.

Lipsa infrastructurii, în totalitatea ei, prezintă un obstacol în calea creșterii economice și a nivelului de ocupare. Totuși, infrastructura dezvoltată nu este o condiție suficientă pentru garantarea unei creșteri economice. Infrastructura educațională poate influența performanța economiei prin extinderea ariei de folosință a resurselor existente (muncă, capital etc.), atragerea de resurse adiționale sau creșterea productivității. Acest obiectiv specific este justificat prin aportul său la creșterea calității vieții locuitorilor județului.

Obiectiv strategic 2: Creșterea calității locuirii

Creșterea calității locuirii este înțeleasă ca ansamblul de măsuri pentru regenerarea comunităților - în special privind calitatea locuințelor și a infrastructurii edilitare; accesul la servicii publice (sănătate, îngrijire, educație, etc.) și siguranță, dar și dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber.

Dezvoltarea infrastructurii locale (infrastructura tehnico-edilitară, de transport și de servicii publice) este o necesitate care influențează nivelul de trai al locuitorilor și potențialul economic al comunității existente la nivelul județului.

Un obiectiv principal al județului Arad este întreținerea, consolidarea și dezvoltarea infrastructurii, ca fundament pentru îmbunătățirea calității vieții și implicit a activităților economice și sociale.

Prioritizarea extinderii și modernizării infrastructurii de locuit reprezintă o măsură firească în contextul în care dezvoltarea economică a județului este condiționată în măsură semnificativă de existența unei infrastructuri publice moderne, cu o răspândire uniformă și cu un grad ridicat de acoperire.

Infrastructura tehnică și socială are rol de sprijinire a activităților socio-economice din județ și are implicații semnificative în ceea ce privește calitatea vieții. În același timp, pentru a putea deveni o zonă atractivă pentru resursele înalt specializate, județul Arad trebuie să aibă capacitatea de a asigura minim condițiile de bază și confort în privința dotării edilitare.

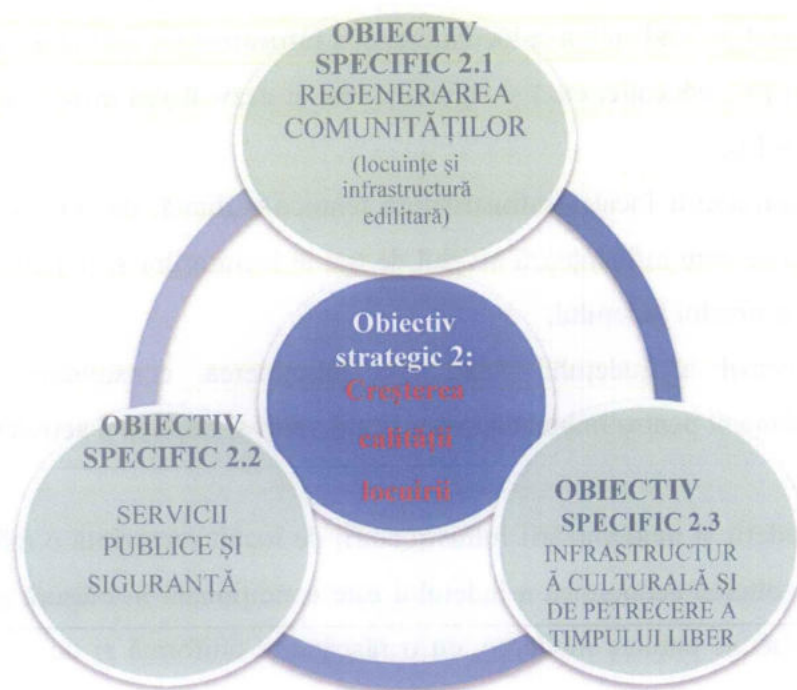
Creșterea atractivității se va face prin dezvoltarea accesibilității, prin extinderea și modernizarea infrastructurii de transport, a infrastructurii și serviciilor de utilități și prin îmbunătățirea calității vieții atât în mediul urban cât și în mediul rural, asigurarea accesului la locuință, asigurarea infrastructurii și a serviciilor de educație, sănătate și sociale.

Creșterea cererii de servicii de transport aerian în urma dezvoltării mediului de afaceri și a turismului în județ, reprezintă un important factor pentru care este necesară aducerea Aeroportului Internațional Arad la nivelul impus de standardele internaționale în domeniul traficului aerian de pasageri și mărfuri, astfel încât să ofere facilitățile de care beneficiază atât companiile aeriene operatoare de zboruri cât și pasagerii care tranzitează aeroportul.

La nivelul județului Arad există, pe lângă un patrimoniu material ce necesită renovare și conservare pentru a fi atractiv și un patrimoniu imaterial, cultural și al tradițiilor locale pentru care este necesar un sistem de promovare și susținere a activității de la nivelul comunității locale, la nivelul județului.

Pentru a putea obține beneficii de ordin economic din valorificarea identității culturale este necesară o amplă acțiune de promovare a acesteia în spațiul exterior comunității prin stimularea și

distragerea individului de la rutina vieții cotidiene și orientarea lui către originile societății românești autentice.

OBIECTIV SPECIFIC 2.1 REGENERAREA COMUNITĂȚILOR (LOCUIȚE ȘI INFRASTRUCTURĂ EDILITARĂ)

Regenerarea comunităților este atât un proces cât și un efect. Poate avea dimensiuni fizice, economice și sociale, acestea trei coexistând în mod comun. Regenerarea integrată este concepută sub forma unui proces planificat, care trebuie să transceadă hotarele și abordările utilizate în mod obișnuit pentru a se adresa județului ca unui întreg funcțional și părților sale precum componentele unui organism unitar, cu obiectivul de a dezvolta și echilibra în totalitate complexitatea și diversitatea structurilor sociale și economice, stimulând în același timp o mai mare eco-eficiență a mediului înconjurător.

Strategia de regenerare a comunităților impune rezolvarea problemelor importante pentru comunitate: asigurarea unor condiții de locuit decente, atât în mediul urban cât și în cel rural; existența unei infrastructuri de transport pentru accesul facil al locuitorilor atât în zonele de interes din interiorul localităților cât și între localități; dezvoltarea rețelelor de servicii pentru asigurarea accesului populației la rețelele de apă, canalizare, energie electrică, gaze; elaborarea unor programe de curățire a teritoriului; crearea spațiilor propice pentru desfășurarea activităților recreative, de sport și agrement.

Analizând situația actuală a infrastructurii tehnico-edilitare existente se pot observa următoarele:

- în interiorul județului Arad, din totalul de 1.208 km de drumuri județene, un număr de 555 km de drumuri se prezintă în stare bună și foarte bună, 308 km în stare mediocră, un număr de 211 km se prezintă în stare rea și 134 km în stare foarte rea. Așadar, deși mai bine de o treime din drumurile județene sunt foarte bune, infrastructura în anumite zone ale județului nu este suficient dezvoltată și necesită investiții importante pentru a fi la nivelul standardelor europene. În zonele montane din județul Arad, rețeaua de drumuri este redusă, iar drumurile ce străbat aceste zone sunt insuficient modernizate;
- sistemele de alimentare cu apă la nivelul județului Arad deserveșc un număr de 69 unități administrativ – teritoriale (municipiul Arad, cele 9 orașe și 59 comune), din cele 78 UAT-uri existente, circa 53,75% din populație beneficiind de alimentare cu apă în sistem centralizat, gradul de acoperire fiind mai mare în mediul urban și mai redus în mediul rural;
- sistemele de canalizare există în 30 din cele 78 de UAT-uri (38%), respectiv în municipiul Arad și la nivelul orașelor, precum și în 20 din cele 68 de comune;
- în ceea ce privește locuințele dotate cu instalații de energie electrică, în județul Arad, 97,2% din locuințe sunt dotate cu instalație electrică, ceea ce reprezintă un grad foarte mare de conectivitate la rețeaua de distribuție a energiei electrice;
- cele 20 de localități cu distribuții de gaze naturale sunt amplasate de-a lungul celor trei conducte de transport care tranzitează partea de vest a județului Arad, lungimea rețelelor și numărul consumatorilor fiind în permanentă creștere;
- în perioada 2006 – 2012 a crescut semnificativ procentul populației deservite de serviciile de salubritate, de la 47% la 94,8%, o creștere spectaculoasă fiind înregistrată în mediul rural, unde se observă o creștere a procentului de populație deservite de la 0,84% (2006) la 80,96% (2012). În prezent toate cele 10 localități urbane din județul Arad sunt deservite de servicii de salubritate, pe când în mediul rural sunt deservite 58 din cele 69 de comune.

Analizând cele de mai sus reiese necesitatea continuării procesului de dezvoltare a infrastructurii tehnico-edilitare, atât pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației cât și pentru creșterea gradului de acoperire teritorială a județului cu toate facilitățile care îi vor conferi județului Arad atributele economico-sociale specifice zonelor dezvoltate ale comunității europene.

OBIECTIV SPECIFIC 2.2 SERVICII PUBLICE ȘI SIGURANȚĂ CIVILĂ

Administrațiile publice din fiecare unitate administrativ-teritorială își vor orienta prin acțiunile și serviciile întreprinse atât către cetățeni în vederea optimizării relației cu aceștia, cât și spre sprijinirea și revitalizarea mediului de afaceri, urmărind în principal atât promovarea transparenței procesului administrativ și cât și reducerea birocrăției din sistem.

În acest sens, Strategia de Dezvoltare a județului Arad pentru perioada 2014 – 2020 propune o serie de măsuri destinate modernizării și eficientizării serviciilor furnizate cetățenilor, având la bază creșterea coeziunii sociale la nivel județean.

Măsurile propuse au drept scop îmbunătățirea procedurilor administrative, creșterea calității serviciilor, optimizarea modului de planificare a activităților și gestionare a resurselor umane, aspecte care se vor concretiza în creșterea satisfacției generale care se va resimți în rândul cetățenilor.

Autoritățile publice județene vor miza de asemenea pe oportunitatea deloc neglijabilă de a-și dezvolta relațiile și cooperarea cu comunitățile învecinate care pot completa paleta de resurse disponibile la acest nivel, având în vedere că această strategie va conduce la avantaje economice comune. Teritoriile învecinate oferă regiunii oportunitatea dezvoltării investițiilor mari, creșterii comerciale și industriale, precum și accesul la obiective turistice importante care atrag un număr considerabil de turiști în regiune.

Aceste măsuri vor avantaja comunitățile implicate, unul dintre efectele importante constând în creșterea ocupării forței de muncă la nivel regional ca urmare a eforturilor comune de creștere a atractivității zonei pentru investitori.

În acest sens se recomandă cooperarea inter-regională în domeniile care țin de îmbunătățirea la nivel zonal a infrastructurii de transport, de promovare, atragerea de investitori, implementarea unor politici de dezvoltare turistică a zonei, etc.

Prin urmare, adoptarea unei atitudini și orientări a administrației publice locale spre cooperare și înțelegere a contextului regional este esențială pentru dezvoltarea viitoare a județului Arad.

Axele prioritare ale Obiectivului specific 2.2 Servicii publice și siguranță civilă sunt:

2.2.1 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate

2.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale

2.2.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială și siguranță civilă

▪ *AXA PRIORITARĂ 2.2.1 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate*

O componentă importantă a Obiectivului specific 2.2 o constituie sistemul de sănătate la nivel județean, îmbunătățirea în mod semnificativ a stării de sănătate a populației fiind unul dintre dezideratele majore în cadrul Strategiei de Dezvoltare a județului Arad pentru perioada 2014-2020.

În județul Arad, în anul 2013, existau un număr de 5,19 paturi de spital la 1.000 de locuitori față de 5,84 la nivel național și 2,56 medici la 1.000 de locuitori față de 2,42 la nivel național. Aducerea serviciilor medicale de care beneficiază populația județului la nivelul de calitate existent în Uniunea Europeană presupune îndeplinirea unei serii de măsuri prezentate în cele ce urmează.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.1 sunt:

- 2.2.1.1 Modernizarea, dotarea și extinderea infrastructurii de sănătate (construirea sau renovarea spațiilor/clădirilor destinate activităților medicale cât și echiparea cu aparatură performantă și modernă necesară desfășurării actului medical);
- 2.2.1.2 Construirea unui nou spital modular ca bază pentru dezvoltarea și optimizarea Spitalului Județean de Urgență și a serviciilor furnizate de această instituție
- 2.2.1.3 Construirea unei unități spitalicești pentru secția oncologie în Arad, care să poată prelua pacienți din toată Regiunea de Vest a țării
- 2.2.1.4 Încurajarea înființării serviciilor medicale în mediul rural;
- 2.2.1.5 Sprijin în organizarea și susținerea unor activități de educație sanitară a populației în scopul prevenirii îmbolnăvirii și adoptarea unui stil de viață sănătos.

▪ *AXA PRIORITARĂ 2.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale*

Rețeaua sistemului educațional existentă la nivelul județului Arad acoperă toate formele de învățământ de la cel preșcolar la învățământul universitar. În perioada analizată, se poate observa o tendință de scădere a numărului de elevi (8% mai puțini elevi au fost școlarizați în anul 2013 față de anul 2011), comparativ constatându-se o creștere a numărului total de cadre didactice cu 10,46% în anul 2013 față de 2011, în special a celor care predau în învățământul gimnazial și

universitar. Comparativ cu numărul de elevi/clasă la nivel național, în județul Arad se înregistrează o medie mai mică de elevi/clasă, respectiv 20,84 față de 25,52 elevi/clasă. Situația numărului de cadre didactice raportat la populația școlară, respectiv 1 cadru didactic la 1.000 de elevi, pentru anul școlar 2014-2015, per total, este de 74,9 cadre didactice la 1.000 de elevi.

La nivelul anului 2013 infrastructura de învățământ existentă în județul Arad era formată din 166 de unități școlare din care 86 în mediul urban și 80 în mediul rural. Dintre cele 284 localități existente în județul Arad (1 municipiu, 9 orașe și 274 sate), 54 de localități (19,01% din total) nu beneficiază de infrastructură de educație. În aceste localități, numărul de elevi este scăzut și nu necesită înființarea/existența unei unități de învățământ, elevii deplasându-se la școala din comuna apropiată cu transport școlar¹¹⁶.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.2 sunt:

- 2.2.2.1 Modernizarea și echiparea inclusiv cu infrastructură TIC a unităților de învățământ de pe teritoriul județului;
- 2.2.2.2 Susținerea și încurajarea participării elevilor la competițiile școlare județene, naționale și internaționale;
- 2.2.2.3 Sprijinirea activităților de prevenire a părăsirii timpurii a școlii, a abandonului școlar;
- 2.2.2.4 Sprijinirea programelor pentru conștientizarea importanței educației în rândul elevilor și al părinților, inclusiv printr-un sistem de burse oferite elevilor proveniți din familii cu posibilități materiale reduse;
- 2.2.2.5 Dezvoltarea și diversificarea oportunităților educaționale de reintegrare în sistemul educațional a tinerilor și adulților care nu au absolvit 8 clase;
- 2.2.2.6 Facilitarea incluziunii copiilor de etnie romă în instituții școlare profesionale, cu predare în limba pe care o stăpânesc cel mai bine;
- 2.2.2.7 Susținerea elevilor din mediul rural care frecventează licee sau școli profesionale din alte localități.

▪ ***AXA PRIORITARĂ 2.2.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială și siguranță civilă***

În ceea ce privește serviciile de protecție socială se poate observa preocuparea permanentă a instituțiilor abilitate să asigure servicii de asistență socială pentru creșterea calității serviciilor și facilitarea accesului unui număr cât mai mare de persoane care au nevoi speciale să beneficieze de ajutor specializat.

Infrastructura sistemului public de asistență socială existentă în județul Arad cuprinde 61 de instituții de îngrijire pentru copii și 10 instituții de îngrijire pentru adulți. Conform evidenței sistemului de servicii sociale, în județul Arad numărul persoanelor cu handicap a crescut în perioada 2010-2013 cu 8,8%, cea mai mare creștere anuală, de 5,13%, fiind înregistrată în anul 2013 față de anul 2012. La nivelul anului 2013 existau 1.779 de asistenți personali pentru

persoanele cu handicap, fiecărui asistent revenindu-i în îngrijire, în medie, 7,68 persoane cu handicap. Numărul copiilor instituționalizați a înregistrat o scădere de 7,24% în anul 2013 față de anul 2011, respectiv cu 45 de copii mai puțin. Numărul asistenților maternali profesioniști la sfârșitul anului 2013 a fost de 105 persoane, acestea având în îngrijire un număr de 164 copii.

Serviciul de urgență în județul Arad este asigurat de instituțiile subordonate Consiliului Județean Arad: SMURD Arad, Direcția Publică de Pază Arad și Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Vasile Goldiș”.

Analizând cele de mai sus se poate concluziona faptul că este necesară adoptarea unei serii de măsuri în vederea dezvoltării, modernizării și adaptării la nevoile beneficiarilor a serviciilor de protecție socială și siguranță civilă.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.3 sunt:

- 2.2.3.1 Modernizarea centrelor sociale, socio-medicale și cele de protecție a copilului aflate în proprietate publică;
- 2.2.3.2 Sprijinirea derulării unor programe de incluziune socială pentru grupurile vulnerabile (șomeri, persoane de etnie romă, etc);
- 2.2.3.3 Susținerea înființării parteneriatelor public-private având ca domeniu de activitate acoperirea nevoilor speciale ale categoriilor de persoane defavorizate;
- 2.2.3.4 Construcția/reabilitarea/modernizarea locuințelor sociale;
- 2.1.1.1 Dotarea unităților și subunităților specializate în situații de urgență cu echipamente performante pentru intervenții în timp util și pentru creșterea gradului de acoperire teritorială astfel încât să se îmbunătățească capacitatea de reacție în cazul unor situații de urgență și a unor dezastre naturale.

OBIECTIV SPECIFIC 2.3 INFRASTRUCTURĂ CULTURALĂ ȘI DE PETRECERE A TIMPULUI LIBER

Existența unui cadru natural atractiv și a unor edificii aflate în patrimoniul cultural național, precum și desfășurarea unor manifestări culturale care pun în valoare tradițiile și obiceiurile populare locale reprezintă premisele dezvoltării unei rețele de obiective și a unei agende culturale a județului, unice pentru consumatorii de cultură, inclusiv prin oferirea unor alternative de petrecere a timpului liber.

Axele prioritare ale Obiectivului specific 2.3 Infrastructură culturală și de petrecere a timpului liber sunt:

2.3.1 Conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural al județului

2.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber

- *AXA PRIORITARĂ 2.3.1 Conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural al județului*

Înșușirea sentimentului de mândrie și de apartenență a individului la o comunitate culturală reprezintă un factor important al formării coeziunii sociale la nivel local, pe când la nivel regional și național, coeziunea poate fi tradusă prin creșterea notorietății specificului cultural al județului Arad.

Inițiative precum schimburi interculturale, promovarea unor evenimente de tip festivaluri, zilele comunității, tabere de creație, conservarea portului popular, reprezintă activități ce pot trasa blazonul oricărei comunități culturale.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.3.1 sunt:

- 2.3.1.1 Restaurarea, consolidarea și conservarea monumentelor istorice din județ (picturi interioare, fațade, dotări interioare, activități de marketing);
- 2.3.1.2 Reabilitarea Caselor de Cultură din mediul urban și a Căminelor Culturale din mediul rural, precum și dotarea acestora cu echipamente necesare evenimentelor culturale;
- 2.3.1.3 Sprijinirea organizării de activități culturale și artistice prin care este promovat folclorul autentic - obiceiuri locale și port popular (festivaluri populare, zilele orașului/comunei, etc);
- 2.3.1.4 Susținerea și promovarea tinerelor talente în arta sculpturii, picturii, a meșteșugurilor populare și muzicii;
- 2.3.1.5 Elaborarea unei strategii de marketing pentru promovarea patrimoniului cultural și a unei agende culturale a județului Arad;
- 2.3.1.6 Realizarea unei baze de date cu evidența la zi a stării fizice a monumentelor istorice.

- *AXA PRIORITARĂ 2.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber*

Dezvoltarea infrastructurii de agrement, precum și construirea unor obiective pentru petrecerea timpului liber vor putea valorifica mai mult potențialul de dezvoltare al județului și resursele sale naturale (atât subterane cât și supraterane).

Un alt aspect care contribuie semnificativ la creșterea atractivității unui teritoriu este reprezentat de starea și diversitatea infrastructurii de petrecere a timpului liber, fiind esențiale investițiile în amenajarea unor zone speciale pentru petrecerea timpului liber, extinderea și refacerea de spații verzi, amenajarea de terenuri pentru practicarea sporturilor și centre de agrement.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.3.2 sunt:

- 2.3.2.1 Instalarea rețelelor de comunicații wireless Wi-Fi în spațiile publice;
- 2.3.2.2 Dotarea cu mobilier urban a spațiilor publice din județ;

- 2.3.2.3 Construirea unor centre multifuncționale de sport în localitățile județului;
- 2.3.2.4 Organizarea unor competiții sportive de interes județean, regional și național;
- 2.3.2.5 Amenajarea parcurilor cu locuri de joacă pentru copii în zonele centrale ale localităților județului Arad și reabilitarea spațiilor existente;
- 2.3.2.6 Încurajarea inițiativelor private pentru oferirea de servicii de calitate pentru petrecerea timpului liber.

4. Autoritatea de Management pentru Programele Operaționale Regionale–ADR Vest

Începând cu perioada de programare 2021-2027, la nivelul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României, Agențiile pentru Dezvoltare Regională îndeplinesc funcția de **Autorități de Management pentru Programele Operaționale Regionale**.

ADR Vest, în calitate de Autoritate de Management, pregătește și negociază direct cu Comisia Europeană propriul Program Operațional Regional, în funcție de nevoile și specificul regional, va elabora ghidurile solicitantului prin care se stabilesc condițiile de acordare a finanțărilor către beneficiari, va evalua și contracta la nivel regional proiectele depuse, va gestiona implementarea acestora și efectuarea plăților către beneficiari.

ADR Vest a demarat procesul de programare și elaborare a **Programului Operațional Regional 2021-2027 – Regiunea Vest**, conceput în baza necesităților reale ale regiunii, în strânsă colaborare cu partenerii regionali.

Elaborarea Programului Operațional Regional 2021-2027 – Regiunea Vest presupune corelarea acestuia atât cu documentele de planificare existente la nivel regional, cât și cu regulamentele existente la nivel european, investițiile propuse urmând să fie concentrate pe cele **5 obiective principale** de politică (OP) ale Comisiei Europene:

- *O Europă mai inteligentă* (o transformare economică inovatoare și inteligentă) – minimum 25%;
- *O Europă mai verde, fără emisii de carbon* – minimum 30%;
- *O Europă mai conectată* (mobilitate și conectivitate TIC regională);
- *O Europă mai socială* (implementarea Pilonului european al drepturilor sociale);
- *O Europă mai aproape de cetățeni* (dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale) – minimum 8%.

4.1. Atribuțiile ADR Vest

Atribuțiile Agenției pentru Dezvoltare Regională Vest sunt reglementate prin **Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională în România**.

ADR Vest face parte din ansamblul organismelor și instrumentelor financiare, regionale și naționale descris în Legea 315/2004, modificată și completată prin OUG 111/2004, drept sistemul național al dezvoltării regionale.

ADR Vest asigură realizarea programelor de dezvoltare regională și a planurilor de gestionare a fondurilor în conformitate cu hotărârile **Consiliului pentru Dezvoltare Regională (CDR)** - organismul regional deliberativ care funcționează pe principii partenoriale la nivelul fiecărei regiuni și coordonează activitățile de elaborare și monitorizare ce decurg din politicile de dezvoltare regională.

Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest elaborează și propune spre aprobarea CDR Vest strategia, planul și programele de dezvoltare regională și de gestionare a fondurilor.

ADR Vest:

- asigură și răspunde, pe baza contractelor încheiate cu instituțiile naționale, de implementarea, monitorizarea tehnică și financiară și controlul execuției proiectelor finanțate de Uniunea Europeană în cadrul programelor de dezvoltare regională și/ sau, după caz, a proiectelor din cadrul programelor naționale care se implementează la nivel regional, prin agenția pentru dezvoltare regională;
- promovează, cu sprijinul CDR, regiunea și atragerea investițiilor străine;
- dezvoltă colaborări cu organisme și instituții similare din Uniunea Europeană și participă la implementarea proiectelor internaționale de interes regional și local;

Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest îndeplinește rolul de Organism Intermediar (OI) pentru Programul Operațional Regional în Regiunea Vest.

În calitate de OI, **ADR Vest** este responsabilă pentru implementarea la nivel regional a POR. Asigură și răspunde pentru îndeplinirea tuturor atribuțiilor delegate de Autoritatea de Management (AM) în scopul implementării POR.

- participă, prin consultarea cu AM – Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, la elaborarea procedurilor și criteriilor de eligibilitate și evaluare a proiectelor, la elaborarea Ghidului solicitantului precum și la stabilirea de către AM a calendarului de activități privind lansarea licitațiilor pentru depunerea cererilor de finanțare și a documentelor suport, în vederea obținerii finanțării prin POR;
- acordă asistență potențialilor beneficiari, inclusiv prin organizarea de sesiuni de informare prin helpdesk-urile sale și campanii de informare la nivel regional;
- primește, înregistrează și verifică cererile de finanțare și documentele suport depuse de către solicitanți în vederea obținerii finanțării prin POR;

- organizează și asigură buna desfășurare a sesiunilor de evaluare tehnică și financiară cu sprijinul experților evaluatori independenți;

În urma deciziei AM privind finanțarea proiectelor propuse, **ADR Vest** încheie contracte de finanțare cu beneficiarii. Verifică informațiile din cererea de finanțare, inclusiv prin efectuarea de vizite pe teren. Întocmește și transmite AM, în original, contractele de finanțare, în vederea avizării, însoțite de raportul vizitei pe teren și orice alte documente relevante.

- primește cererile de plată de la beneficiari, însoțite de rapoartele tehnice de progres și cele financiare, le analizează, le verifică, certifică realitatea, regularitatea și legalitatea tuturor cheltuielilor efectuate de beneficiar, le aprobă și transmite AM rapoartele însoțite de avizul de plată;
- verifică toate documentele justificative ce însoțesc cererea de plată și realizează verificarea administrativă a fiecărei cereri de plată emise de beneficiar, precum și verificarea pe teren;

4.2. Monitorizarea Programului Operațional Regional

ADR Vest monitorizează, din punct de vedere tehnic și financiar, implementarea proiectelor la nivel regional și transmite către AM, în scris și în format electronic, rapoarte tehnice de progres, pentru fiecare domeniu de intervenție din cadrul axelor prioritare ale POR.

Totodată, Agenția acordă asistență de specialitate beneficiarilor pe parcursul implementării proiectelor finanțate prin POR.

4.3. Obiectivele ADR VEST pentru ciclul financiar 2021-2027:

ADR Vest își propune **obiective ambițioase** pentru regiunea Vest la orizontul anului 2030, astfel încât regiunea să devină o **referință națională** pentru **modelul de dezvoltare inovativ, sustenabil și incluziv** și propune un **mix de intervenții în 7 domenii principale:**

- *Economie prosperă, competitivă, bazată pe inovare*
- *Tranziție verde și schimbări climatice*
- *Accesibilitate*
- *Educație, Sănătate și Sisteme sociale performante*
- *Sustenabilitate prin turism și cultură*

- *Dezvoltare urbană durabilă*
- *Tradiție și diversificare în mediul rural*

Aceste domenii strategice au fost alese în urma analizelor detaliate statistice efectuate, dar și a consultărilor parteneriale care au avut loc până în prezent. De asemenea, țin cont și de principalele tendințe de dezvoltare europene și naționale.

PARTEA A II-A: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A UAT

2. PREZENTAREA GENERALĂ A COMUNEI COVĂȘĂNȚ

2.1. Localizare

Comuna Covășanț este o așezare veche situată la poalele piemonturilor Munților Zărandului, pe ramificațiile a două văi, în zona de întrepătrundere cu Câmpia Vestică, marcând centrul Podgoriei Aradului.

Din punct de vedere administrativ, Comuna Covășanț face parte din județul Arad și este formată numai din satul de reședință, cu același nume. Teritoriul administrativ al comunei se învecinează în partea sudică cu comuna Ghioroc, la vest cu comuna Vladimirescu și Livada, la nord cu comuna Siria, iar la est cu comuna Paulis.

Comuna Covășanț se află la o distanță de 27 km de municipiul Arad, 16 km de orașul Pâncota și 18 km de orașul Lipova.

2.2. Clima

Clima este una temperată, dominată când de curenți continentali, secetoși, când de curenți maritimi, umezi.

Curba variațiilor de temperatură de peste an este ascendentă din ianuarie până în iulie, când începe să descrească. Iernile sunt în general blânde. Temperatura minimă absolută a fost de -27 de grade, înregistrată la data de 23 XII 1933, iar maxima absolută a fost de +38 grade, înregistrată la data de 22 VIII 1939. Din totalul zilelor de peste an, 195 sunt zile fără îngheț.

Vânturile bat din direcția NV (în proporție de 35%), SE (în proporție de 40%) și N (în proporție de 25%).

Precipitațiile cad sub formă de ploaie și zăpadă. Până în ultimii douăzeci de ani, când încălzirea globală a produs perturbări importante ale climei, cantitatea medie de precipitații pe an, în perimetrul comunei, a fost de 645mm la șes și 735mm în zona de deal.

Cantitatea pluviometrică crește de la un minim accentuat în februarie, la un maxim în august și septembrie, octombrie după care scade în noiembrie până la valori apropiate din timpul iernii. Stratul de zăpadă, acesta nu depășește în medie 7-8 cm în luna ianuarie și 1,6-3 cm în lunile noiembrie, decembrie, februarie.

2.3. Relieful

O parte a comunei este așezată pe piemonturile care fac legătura între munte și câmpie (Dealul Turnu, Dealul Crucii etc.) iar cealaltă parte se continuă în câmpie. Dealurilor variază ca altitudine între 200-400 m, coastele având înclinație de 25-45 grade și prezentând în subsol gnaissuri și calcare. Văi înguste sunt formate de pantele mai mari, pante care sunt în cea mai mare parte dezgolite și intens erodate (eroziune de suprafață, eroziune de adâncime).

Culmile sunt orientate pe direcțiile E-V și NV.

Suprafețe mari din versanți, reprezentând aproximativ 250 ha, sunt utilizați și azi ca pășune, 308 ha, spre piciorul pantelor, sunt terasate și plantate cu viță de vie și pomi fructiferi.

Zona de câmpie a comunei face parte din Câmpia Aradului, rezultată prin colmatarea treptată cu materiale aluvionare și cu formațiuni de materiale loessoide, la sfârșitul erei terțiare, a fostei Mări Panonice .

În funcție de înălțime, zona de câmpie a comunei poate fi împărțită în trei subdiviziuni:

- Câmpia propriu-zisă - Suprafața câmpiei propriu-zise, reprezintă 922 ha teren arabil, este relativ plană și se situează la 118-120-125 m față de nivelul mării.
- Câmpia joasă - Această porțiune a câmpiei, se întinde pe aproximativ 1258 ha teren arabil și este străbătută de la sud spre nord de canalul „Matcă”. Altitudinea terenului este de 117-118 m în vecinătatea satului Cuvin și de 112-113 înspre nord.
- Lunca Ierului - Această subdiviziune, mai joasă cu 3-4 m față de restul zonei de câmpie, cuprinde aproximativ 85 ha teren arabil. Trecerea de la câmpie la luncă se face printr-un versant scurt cu pantă lină, care are la bază o depresiune de 200m, acoperită cu apă în anii ploioși.

2.4. Solurile

Regiunea deluroasă este formată din șisturi clorito-talcoase, sericitoclovitoase sau sercitoase cu intruziuni de cuarț și calcită. Suprafețele împădurite prezintă soluri brune puternic podzolite. Pe versanții bine înțeleniți, puternic înclinați s-au identificat soluri brune tinere, fără un profil bine dezvoltat. Suprafețe însemnate pe versanții cu pășuni sunt ocupate cu soluri superficiale scheletice și rocă la zi (șisturi și, mai rar, gresii).

În perimetrul viilor există două tipuri de soluri: sol podzolit secundar gălbui pe șisturi și sol schelet podzolit. În câmpie, care este de vârstă cuaternară, cu depuneri losoidale, s-au format cernoziomuri de la slab spre puternic lavigate. În porțiunea joasă se găsesc cernoziomuri degradate și lacoviște (sol apătos, mocirlos)¹.

2.5. Hidrografia

Ape de suprafață - Teritoriul comunei se află în bazinul hidrografic al râului Mureș. Regiunea deruloasă e brăzdată Valea din fața bisericii de o serie de pâraie cu caracter torențial și cu debit redus, care se adună în pâraul numit Valea Țiganului. Toate aceste pâraie și văi, care se umpleau cu apă, aveau fiecare nume: Pârâul Mielului, Valea din dosul zăcătorii, Valea din fața crucii, Valea din fața bisericii numită și Pârâul Bumbului etc. În trecut, în perioadele ploioase, pâraul Valea Țiganului a provocat numeroase inundații în comună. Din acest motiv, în aval, a fost îndiguit pe o porțiune de 1200-1300 m., la revărsarea în canalul Matcă. Izvoarele au debite reduse însă ele alimentează totuși pâraiașele permanente. În câmpia Ierului a existat odinioară un recipient natural, Ierul sau Valea Seacă, azi lipsit de apă și transformat în teren agricol. Canalul Matcă, construit în 1940, prin muncă forțată, de către evrei, străbate hotarul comunei Covăsânț de la sud spre nord și aduce apa din Mureș. Când nivelul acestuia este ridicat, se varsă în Crișul Alb. În timpul sezonului rece și umed și în perioadele cu ploi abundente canalul are rolul de a colecta torenții de pe versanții vestici iar în sezonul cald și secetos prin stația de pompare de pe Mureș, de lângă localitatea Păuliș, asigură un debit minim râului Crișul Alb.

Apele freactice - Apele freactice prezintă nivele variabile, în funcție de micro relief. În zona de câmpie joasă, cu cotele cele mai scăzute, nivelul apei freactice variază între 2-4 m. În aceeași zonă înspre satul Cuvin, apa freatică se găsește la adâncimea de 5-6 m. În câmpia înaltă apa freatică se află la adâncimea de 19-22 m. Compoziția chimică este slab acidă (831mg/l), în mare parte fiind neutră. Pe unele porțiuni apa freatică are săruri între care predomină carbonații și

¹ <https://www.primariacovasint.ro/download/Qn7Hlv7CpvRDdYGGJIZq3j9z6Uwv654VQnX7k4orw.pdf>

sărurile de clor, motiv pentru care în unele părți ale hotarului solul este sărătos. Apa freatică este folosită ca apă potabilă și la irigarea terenurilor.

2.6. Flora și fauna

Comuna se află la limita dintre pădure și silvo-stepă, pădurile începând de la altitudinea de 500-550m, pe dealurile pe care, în părțile mai joase, sunt plantate vii și livezi. Trecerea de la vii spre pădure se face printr-o zonă de pășuni cu arbuști și arbori izolați. În pajiștile naturale dintre vii și taluzele dintre parcele cresc graminee și buruieni.

Vegetația lemnoasă este reprezentată de pădurile de pe dealurile înconjurătoare în care crește stejarul, carpenul, ulmul, fagul, jugastrul, plopul de pădure și salcâmul. Subarboretul este compus în special din scoruși, păducel, măceși, muri și fragi. În pădure cresc și numeroase flori: Clopoței, Ghiocci, Viorele, Gălbinoare, Vânățele etc. Pe pajiștile înalte se găsesc asociații de Păiuș, Firuță, Trifoi alb, Golomăț, Timoftica, Coadă șoricelului. În pârlagele de la vii crește trestia de câmp, pirul târător, pirul crestat, susaiul.

În câmpie, unde vegetația naturală spontană a fost înlocuită cu culturi agricole, găsim ca buruieni în culturi: (în câmpia înaltă), loboda, știrul, rapița sălbatică, cicoarea sălbatică, mohorul, iarba bărboasă, macul roșu, pălămida, muștarul sălbatic, pirul, murul, piciorul cocoșului și (în câmpia joasă) trocoțelul, muștelul, etc. De asemenea, pe câmp și în pădure cresc ciuperci și bureți (Gălbiori, Bureți usturoi, Bureți roșiori, Pitoance și Ronițe, Bureți de spini, Bureți de pruni, Bureți de fag sau bureți otrăvitori numiți Scoici).

Dintre speciile de animale, în regiunile împădurite, mai înalte, ale hotarului comunei trăiește vulpea, lupul, bursucul, dihorul, jderul, veverița, căprioara, cerbul, iar în zona de întâlnire a câmpiei cu dealul iepuri și fazani. În zona de câmpie pot fi întâlnite rozătoare ca iepurele, hârciogul, popândăul, nevăstuica, șoareci de câmp. Din grupul reptilelor aici trăiesc șerpi, rar vipere, șopârle și broaște. În văi se găsesc raci și pești. În afară de acestea, aici trăiesc specii variate de păsări de baltă, câmp și pădure: barza, bătlanul, cucul, graurul, rândunica, turtureaua sălbatică, sticletele, ciocănitoarea, ciocârila, prepelița, găinușa sălbatică. Din grupul răpitoarelor menționăm bufnița, huhurezul, uliul, coțofana, corbul. Din grupul insectelor de câmp și pădure în Covăsânț se întâlnește rădașca, lăcusta și o mare diversitate de fluturi diurni și nocturni.

2.7. Istoricul comunei²

Prima atestare documentară a localității Covăsânț datează din anul 1333. Numele de Covachi – Covacu –Covasiensis e de origine dacă. Cova- e rădăcina de sine stătătoare, iar sufixul -sînț e de proveniență străină. Covachi derivă deci de la cuvântul dac – Cova care înseamnă troacă, covată, iar sufixul – sînți îl întâlnim la mai multe comune din Ardeal, Banat, Muntenia.

Localitatea Covăsânț își are originea în negura istoriei, urcând până la acei bravi locuitori ai pământurilor străbune – dacii. Numele de Covachi – Covacu –Covasiensis e de origine dacică. Se pare că localitatea își are numele de la vreo instituție industrială metalurgică, fiind în apropierea ei mine de aramă și fier, azi părăsite. Este important faptul că prin hotarul Covăsânțului trece drumul lui Traian care începe de la cetatea romană Vinimacicum (azi Costolați –Serbia) și se sfârșește la Budapesta. Acesta era un drum de comunicație și era întrebuințat pentru transportarea poștei și a ordinelor militare, având legătură cu toate cetățile din zonă. Se mai păstrează 8 km. de drum în dreptul localității Dubrovăț –Serbia, iar în memoria colectivă a locuitorilor vârstnici din Covăsânț se păstrează informația primită din tată în fiu cum că pe dealurile și peste văile Covăsânțului (unde era satul în vechime) au existat poduri și drumuri din piatră. Ca și caracteristici drumul era de 3 m lățime, pavat cu piatră de granit și cu margini din cărămidă. Cuvinte din vocabularul Covăsânțenilor, de proveniență dacă, vorbesc în același timp despre vechimea poporului trăitor aici: șubă, căciulă, cioareci, opincă, gurgui, izmană, cojoc, grapă, plug, ocic, greblă, tânjală³.

Cucerirea maghiară și cristalizarea primelor structuri feudale - Primele informații despre începutul unei organizări în zonă ne parvin de la sfârșitul secolului al XI-lea și începutul secolului al XII-lea. Primul comite al comitatului Arad este amintit în 1214. Organizația politică și teritorială a fost inseparabil legată de problema proprietății asupra pământului. Terenurile cucerite au fost de la bun început trecute în proprietatea regalității. La fel ca toate localitățile din zonă, vechea așezare Covăsânț a devenit și ea proprietate regală, fiind ulterior dăruită succesiv, uneori parțial, în cazul unor vii, alteori integral, diferiților prelați și nobili. Cea mai veche atestare documentară a satului medieval Kwasy (Covăsânț) datează din anul 1278, când abatele de la Bulci avea aici vii iar banul Paul din Cetatea Șoimoș dăruiește o parte din viile satului bisericii Sf. Maria din cetate, în care adusesse călugări augustini. Informații privind populația din zonă pentru prima jumătate a secolului al XIV-lea sunt oferite de registrele de decimă papală. Registrul de decimă papală consemnează 44 de parohii catolice, însă în 8

² <https://www.primariacovasint.ro/download/Qn7Hlv7CpvRDdYGJIZq3j9z6Uwv654VQnX7k4orw.pdf>

³ <https://www.primariacovasint.ro/informatii/istorie>

dintre acestea, printre care se numără și Covăsânțul, sunt atestate documentar, obști și cnezate. Instituția voievodală și cnezială și-a păstrat de altfel, în oarecare măsură rolul său și în feudalismul dezvoltat conviețuind cu instituțiile feudale introduse de regatul feudal maghiar.

La 1439 Covăsânțul făcea parte din cele 160 de sate și 5 orașe, care au aparținut de cetatea Șiriei iar din 1466 Covăsânțul devine domeniu feudal al familiei Guthi- Ország.

Perioada ocupației turcești - Cu ocazia luptelor purtate cu turcii, se spune că la 30 oct. 1526 aceștia au pătruns până la poalele dealului Macra din Covăsânț. Cu toate acestea până în 1566, localitatea, la fel ca și satele din jur rămân în proprietatea coroanei. La 29 august 1541 Sultanul cucerește Buda și, astfel, după o existență de 500 de ani, regatul independent al Ungariei este șters de pe harta Europei. Domeniile cetăților Ineu și Șiria cu partea deluroasă și montană a fostului comitat Zărand, de-a lungul Crișului Alb, au fost incluse în 1566 sangeacului Ineu. Sangeacul Ineului (Yanova) a avut existența cea mai scurtă, cetatea Ineului fiind recucerită de ardeleni la 1595 și cedată din nou turcilor din 1658 până în 1699.

Covăsânțul în perioada habsburgică - după Pacea de la Karlowitz (1699), teritoriile situate la nord de Mureș au fost incluse în Imperiul Habsburgic. Vechea așezare medievală Kowasi apare pe lista localităților ca depopulate. Prima revoltă a covăsânțenilor împotriva nedreptăților feudale datează din 1735, când 16 covăsânțeni au participat la răscoala condusă de Pero Seghedinaș din Pecica.

Din anul 1743 Covăsânțul a făcut parte din Districtul Totvărădia-Miniș; în conscripția din 1743 Covăsânțul apare înregistrat cu 77 iobagi, 9 jeleri cu casă, 7 jeleri fără casă, 9 copii sub 16 ani și 13 frați trăind în indiviziune. Localitatea avea 132 de boi, 88 vaci de lapte, 52 viței-vițele, 22 de cai, 3 mânji, 133 oi cu lapte și sterile, 13 capre, 105 porci. Se semăna grâu 150 cubuli 1 merțe, orz 25 cubuli 3 merțe, ovăz 12 cubuli, 2 merțe și porumb 2 1/4 merțe, 5 coșuri de albine. Impozit pe meserii de clasa a III plătea un singur covăsânțean. De asemenea așezarea era înregistrată 96 1/2 sape de vie. Toate acestea erau impozate.

După reglementarea urbarială din 1771-1772, Covăsânțul figurează printre așezările din Podgorie cu mari suprafețe de vie, suprafața de sape de vie crescând în intervalul 1746-1771 de 8 ori.

De ultimii ani ai secolului la XVIII-lea se leagă și începerea extracțiilor miniere în Covăsânț. Conform datelor existente, nobilii Bohus, Bene și Bitto încep în anul 1799 exploatarea minelor de aramă și piatră din hotarul comunei Covăsânț aflate pe Valea Chersca, la locul numit Pârâul Mielului, la Cioaca Băii și la Băile de la Siliște. Urmele acestor exploatări miniere, care au continuat și în secolul al XIX-lea se văd și astăzi.

Revoluția de la 1848 - În zilele de 18-20 octombrie, covăsânțenii aderenți a lui Iancu, au început a manifesta, cântând cântece revoluționare pe uliță și căutând pe preotul kosuthist Arsenie Popovici, ca să îl omoare. Dintr-un act emis la 23 oct. 1848, emis la Șiria reiese că maiorul Gaal a făcut ordine cu ajutorul armatei. Deoarece instigatorii din Covăsânț nu au putut fi prinși, comisarul Daniel Boczko a pus în afara legii toți consilierii comunali și s-a ordonat imediata dărâmare a caselor și confiscarea averilor numiților rebeli. Abuzuri, nemulțumiri și plângeri au continuat să existe. Astfel în 2 martie 1850 birăul din Covăsânț înainta o plângere referitoare la drepturile legate de pădure.

Covăsânțul- comună promotorială - În a doua jumătate a secolului al XIX-lea în podgorie au luat naștere comunele promotoriale (hegykösyseg), o formă specială de organizare, cu autoritate juridică, cu statute proprii, care reglementau întreaga activitate din plantațiile de vie. Localitățile, numite comune promontoriale, au avut propria conducere (căpitan promontorial, 1-2 juzi și notar), menită să apere interesele proprietarilor de vii. Dealurile au fost închise și păzite de paznici de deal. În ele nu au mai putut locui decât proprietarii sau cei împuterniciți de aceștia.

Implicarea covăsânțenilor în mișcările naționale românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea În perioada imediat următoare revoluției de la 1848, odată cu instaurarea regimului absolutist, ca și în perioada liberală dintre 1860-1867, românii din această zonă au militat pentru introducerea limbii române în administrație. Printre comunele în care, în toamna anului 1861, a fost introdusă limba română în administrație a fost și Covăsânțul. Odată cu instaurarea definitivă a administrației românești în județul Arad și cu extinderea completă a autorităților Consiliului Diligent în aceste părți, a început munca de organizare a noi administrații. Limba română a devenit limbă oficială în serviciile publice, a fost introdusă legislația unificată a țării.

Al doilea război mondial a însemnat o nouă jertfa de sânge pentru covăsânțeni. În 13 septembrie 1944 ungurii ajung la Covăsânț. Luptele s-au dat pe la izvorul Feredeau și pe la Schitul Sf. Gheorghe. În ziua de 14 septembrie de Ziua Crucii s-a dat o mare bătălie între armata românească și cea unghurească, în care au căzut mai mulți soldați, care au fost înmormântați lângă schit. În amintirea celor care s-au jertfit pentru patrie în Al II Război Mondial, pe frontul de est și pe cel de vest, și a celor dați dispăruți, a fost ridicat în parcul de lângă biserică un al doilea monument.

Instaurarea regimului comunist a produs în Covasânț noi revolte și nemulțumiri. Astfel, printr-un raport confidențial din 1946, Președintele Consiliului de Miniștrii era încunoștințat printr-un raport confidențial de către prefectul județului Arad, că în comuna Covasânț au loc manifestari ostile contra guvernului Groza.

2.8 Populația

La recensământul efectuat în 2011, populația Comunei Covăsânț se ridică la 2.573 de locuitori, în scădere față de recensământul anterior, din 2002, când se înregistraseră 2.659 de locuitori. În prezent, comuna numără 2.453 locuitori.

În Prognoza privind evoluția populației în județul Arad , versiunea mai 2020, (beneficiar: Consiliul Județean Arad)⁴ se arată că, în Comuna Covăsânț ponderea tinerilor este de peste 18%, superioară procentelor înregistrate în majoritatea U.A.T.-urilor din mediul rural al județului. În ceea ce privește indicele de îmbătrânire demografică, Comuna Covăsânț face parte din cele 9 uat-uri cu o populație încă tânără, având un indice al îmbătrânirii demografice sub 77,8%. În concluzie, putem vorbi de existența unei populații relativ tinere în Comuna Covăsânț.

Majoritatea locuitorilor comunei sunt români (69,53%), cu o minoritate de romi (24,37%). Pentru 5,13% din populație nu este cunoscută apartenența etnică.

Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (67,39%), dar există și minorități de penticostali (17,64%), adventiști de ziua a șaptea (4,9%) și bapțiști (3,81%). Pentru 5,05% din populație nu este cunoscută apartenența confesională.

2.9. Infrastructura de drumuri

Tipul de drum	Lungime
Drum județean	DJ 708B -asfaltat
Drumuri comunale	17 km

Tabel privind infrastructura rutieră

2.9.1. Natura drumurilor și distanțele între localități:

Prin Covăsânț trece drumul rutier județean DJ 708B Păuliș (ieșire din DN 7)-Miniș-Ghioroc-Cuvin-Covăsânț-Șiria (inserție în DJ 709), supranumit de administrația județului și Drumul vinului.

Covăsânț nu mai are alte drumuri de legătură cu alte localități.

Distanțe față de orașe: Arad – 27 km, Pâncota – 16 km, Lipova – 18 km, Ineu – 36 km, Chișineu Criș – 48 km, Sebiș – 57 km.

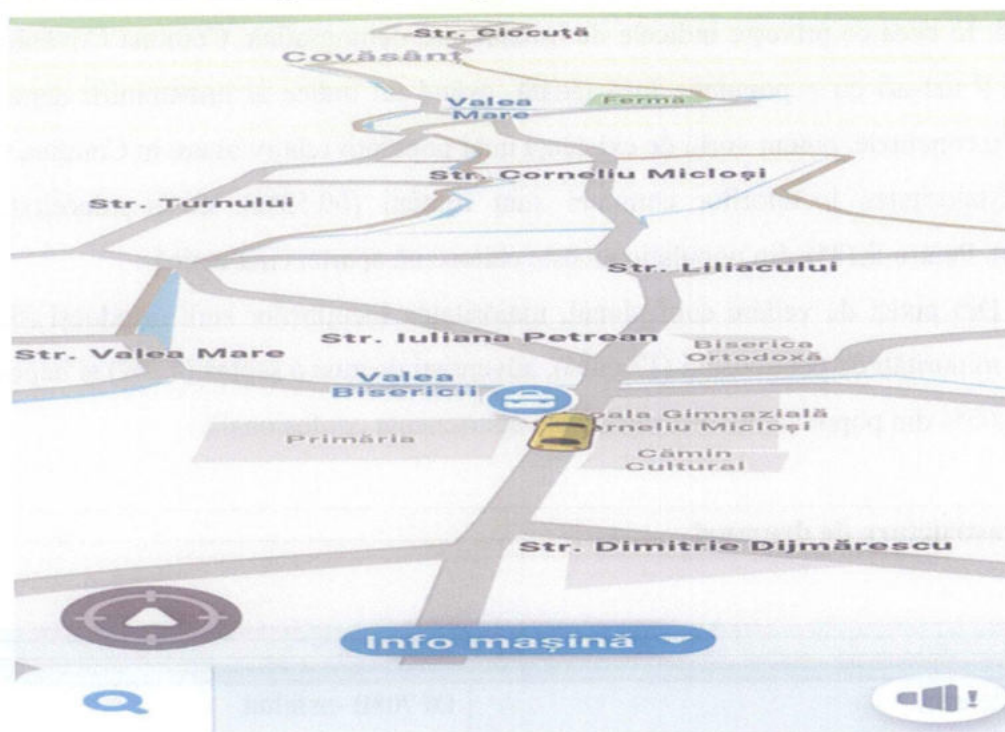
⁴

https://www.cjarad.ro/uploads/files/Serv_amen.ter.urbanism/PATJ_actualizare_2020_2021/ETAPA_I/Prognoza_privind_evolutia_populatiei/Prognoza_privind_evolutia_populatiei.pdf

Comuna nu este conectată la calea ferată. Cea mai apropiată stație de tren este gara Ghioroc, la aproximativ 6 km.

Există finalizat nomenclatorul stradal, în toată comuna, astfel că fiecare stradă are o denumire nouă și numere noi, încărcate în aplicația WAZE.

Drumul județean ce străbate comuna este modernizat, cu trotuare și rigole în cea mai mare parte. Drumurile comunale, totalizând 17 km, sunt asfaltate în proporție de peste 50%; pentru cei 7,325 km de drum neasfaltat, pietruit, există proiecte de modernizare.

<https://www.facebook.com/Prim%C4%83ria-Comunei-Cov%C4%83s%C3%A2n%C8%9B-121925594876783/>

2.10. Infrastructura de utilități la data de 01.10.2021

Infrastructura edilitară	Observații
Alimentare cu apă	da/partial
Reteaua de drumuri județene si comunale	2,6 km DJ, 17 km DC
Număr locuitori deserviți	2.453
Alimentare cu energie electrică (inclusiv rețea de iluminat stradal)	da
Alimentare cu gaz	nu
Canalizare	da/partial
Rețea de telefonie	da
Acces internet	da

Tabel privind infrastructura de utilități

Comuna Covăsânt dispune de o serie de rețele și echipamente tehnico-edilitare caracterizate printr-un grad ridicat de acoperire a teritoriului. De asemenea, se înregistrează foarte puține zone deloc echipate cu rețele tehnico-edilitare.

Pentru a acoperi întreg teritoriul comunei, se află în derulare proiecte de extindere a rețelei de alimentare cu apă și a rețelei de canalizare.

Sursă: <https://www.facebook.com/Prim%C4%83ria-Comunei-Cov%C4%83s%C3%A2n%C8%9B>

APĂ-CANAL - U.A.T. Comuna Covăsânt este acționar la COMPANIA DE APĂ ARAD S.A⁵., societate cu capital social integral public deținut de acționarul majoritar Consiliul Județean Arad și de cele 37 de Unități Administrativ Teritoriale (UAT). Compania de Apă Arad S.A. este operator licențiat pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și are ca obiect de activitate operarea serviciului de alimentare cu apă și de canalizare a cărui gestiune i-a fost delegată de U.A.T.-urile membre ale Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Apă Canalizare Județul Arad

Comuna Covăsânt este deservită de SECȚIA APĂ 2 ARAD ȘI VALEA MUREȘULUI care are în subordine următoarele structuri : FORMAȚIA EXPLOATARE ȘI ÎNTREȚINERE SISTEME DE APĂ POTABILĂ UAT GHIOROC, UAT PĂULIȘ, UAT COVĂȘĂNȚ – A9.

⁵

<http://www.caarad.ro/uploads/files/Companie/Regulament%20de%20organizare%20si%20functionare/REGULAMENT%20ORGANIZARE%20SI%20FUNCTIONARE%20CAA%20SA%202021.pdf>

Subsistemul de alimentare cu apa Ghioroc este subsistemul de alimentare cu apa ce deservește 1.188 locuitori din localitatea Covăsânț. Sistemul de alimentare cu apă a fost realizat între anii 1977 - 1978, și extins prin proiecte ale primăriilor, prin proiecte ale Companiei de Apă Arad și prin programul de finanțare POS Mediu. În rețeaua de distribuție a localității Covăsânț există o stație de repompare cu hidrofor, amplasată într-un cămin îngropat din beton armat. Stația de repompare a fost realizată printr-un proiect al primăriei și asigură presiunile pentru consumatorii de pe o singură stradă.

Alimentarea cu apă a localității Covăsânț se realizează cu apă potabilă din rețeaua de distribuție a localității Cuvin, printr-o arteră din PVC, DN 225 mm. Distribuția apei la consumatorii din Covăsânț se realizează prin pompare, prin rețeaua de distribuție realizată din conducte din PVC, cu diametre cuprinse între 63 și 225 mm, în lungime totală de 21,422 m. Numărul branșamentelor la nivelul anului 2017 era de 475 branșamente din care: 1 este branșamentul unui bloc, 458 sunt branșamentele pentru case, 6 sunt branșamente pentru consumatorii industriali mici și 10 sunt branșamentele pentru instituțiile publice.

Principala deficiență din rețelele de distribuție, este legată de faptul că au conducte subdimensionate cu diametre de 50-90 mm.

Stafia de epurare Covăsânț este localizată în partea de vest a localității, la o distanță de cca. 600 m față de limita zonei rezidențiale. Stația este de tip Compact WW și cuprinde următoarele componente: - Bazin de egalizare; - Stație de pompare apă brută; - Bazin biologic cu aerare intensivă, cu tehnologie SAM pentru nitrificare și oxidare substanță organică pe bază de C, biodegradabilă; - Bazin biologic secundar cu aerare intensivă, cu tehnologie SAM pentru nitrificare avansată și reducere material organic remanent după primul bazin biologic aerat; - Bazin biologic anoxic cu tehnologie SAM, cu mixare lentă pentru denitrificare avansată și pentru nitrificare/ denitrificare și finisare CBO5; - Decantor secundar lamelar; - Sistem de evacuare și deshidratare namol.

ALIMENTARE CU GAZ – Comuna Covăsânț nu dispune de alimentare cu gaz, încălzirea locuințelor, a agenților economici și instituțiilor publice, precum și producerea agentului termic, facându-se cu surse alternative (lemn, curent electric, etc).

În momentul când magistrala Arad-Vladimirescu-Lipova va ajunge la Sâmbăteni urmează să se extindă rețeaua de alimentare cu gaz până în Covăsânț.

ALIMENTARE CU ENERGIE ELECTRICĂ

Comuna este conectată la rețeaua de medie tensiune (M.T) de alimentare cu energie electrică. Rețeaua electrică acoperă 100% din necesarul comunei și este operată de către E-Distribuție Banat S.A. .

Consumatorii electrici existenți în perimetrul comunei sunt alimentați cu energie electrică la tensiunea de 0,4 kV, Nivelul de asigurare a alimentării cu energie electrică a consumatorilor este asigurat pentru nivelul de dotare tehnică a gospodăriilor .

Comuna beneficiază de serviciul de telefonie mobilă , existând puține zone fără acoperire . Serviciul de televiziune prin cablu acoperă o bună parte din necesarul comunei, iar serviciul de internet are o acoperire de aprox. 70% din totalul populației.

2.11. Infrastructura de Sănătate

Infrastructura de Sănătate	Numar
Cabinet medic familie	1
Cabinet stomatologic	1
Cabinet veterinar	1
Farmacie	1

Tabel privind infrastructura de sanatate

Primăria Comunei Covăsânț a investit în reabilitarea termică a locației Dispensarului, o clădire specifică, construcție aflată într-o stare tehnică bună.

Sursa: <https://www.facebook.com/Prim%C4%83ria-Comunei-Cov%C4%83s%C3%A2n%C8%9B-121925594876783/>

Comunitatea este deservită și de un cabinet medic de familie, un cabinet stomatologic și de o farmacie, cu un program zilnic de la ora 08-17.

Comunitatea nu beneficiază de un centru de permanență la nivel local, ci este arondată centrului de permanență din localitatea Șiria, la o distanță de 8,2 km.

2.13. Siguranță și accesibilitate

Siguranța cetățenilor

Pentru siguranța cetățenilor, în comună există un Post de Poliție căruia i s-a oferit o clădire nouă, deoarece cea veche era într-o stare avansată de degradare, cu igrasie.

De asemenea, comuna dispune de un sistem nou și performant de supraveghere video.

<https://www.facebook.com/Prim%C4%83ria-Comunei-Cov%C4%83s%C3%A2n%C8%9B-121925594876783/>

Prevenire dezastre

Valea din comună, canalul Matca precum și alte zone unde exista pericol de inundații în cazul de precipitațiilor abundente au fost decolmatate și amenajate.

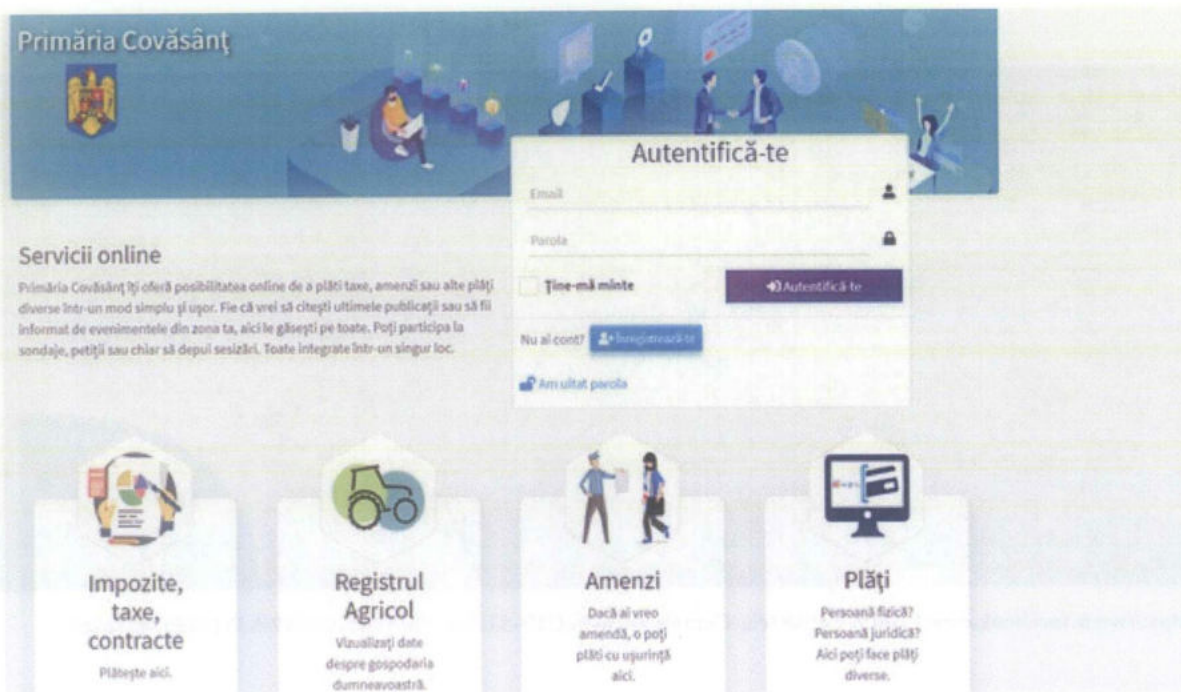
Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență al Primăriei Covăsânț are în dotare o autospecială de intervenție la incendii, precum și personal calificat care să o deservească.

E-Administrație

Primăria Covăsânț este înrolată în GHISEUL.RO, astfel că orice cetățean care deține o proprietate pe raza comunei își poate achita taxele și impozitele fără a mai fi nevoie să se deplaseze la sediul Primăriei pentru achitarea acestora.

Au fost făcuți pași importanți spre digitalizarea instituției astfel încât să se creeze o relație cu cetățenii cât mai deschisă, transparentă și mai ales în sprijinul acestora. Astfel toți funcționarii primăriei dețin semnături digitale care ajută la semnarea oricărui document solicitat, document ce poate fi transmis în format digital, prin internet, către orice solicitant.

În acest moment, taxele și impozitele, sau amenzile, sau alte taxe speciale, pot fi vizualizate și plătite atât prin <https://ghiseul.ro> , cât și prin <https://app.cityon.ro>

<https://www.facebook.com/Prim%C4%83ria-Comunei-Cov%C4%83s%C3%A2n%C8%9B-121925594876783/>

2.13. Economia:

Economia localității s-a bazat de-a lungul vremii pe lucrul la pădure, agricultură și viticultură, la care în perioada medievală s-a mai adăugat mineritul. Extracții miniere în cele două mine din hotarul Covăsântului, azi părăsite, s-au desfășurat în secolele XIII-XVII. O altă sursă de venit a fost pădurea. Exploatarea pădurilor este atestată încă din secolul al XVIII-lea. Înainte de Unire pădurile din hotarul comunei erau particulare, comunale, ale composesoratorilor și a altor societăți. Suprafața ocupată de fondul forestier a fost în 1971 de 343 ha. Ponderea în economie a fost deținută de agricultură, suprafața de teren arabil reprezentând 80,4 % din totalul suprafeței agricole. Venituri importante au fost obținute și din viticultură, practicarea viticulturii fiind atestată din sec.XII. În secolul al XVIII-lea, vinurile albe și roșii produse în Covăsânt erau comercializate în cârciumile Aradului, ca, la începutul secolului al XIX-lea, să fie exportate până în țările nordice. Viile distruse în 1885 de filoxeră au fost refăcute prin replantare până în 1911. În anul 1938 producția de struguri în Covăsânt a fost de 2500 kg./ha iar producția de vin de 20 hl/ha. În hotarul localității, în perioada interbelică, au existat 35 de pivnițe viticole, având în total o capacitate de 13300hl. În sfârșit, o contribuție în economia localității a avut și creșterea animalelor, cultivarea căpșunilor, meșteșugurile și comerțul. Cei mai mulți meșteșugari (fierari, tâmplari, pantofari, dogari, rotari, cărămidari etc.) au fost maghiari și germani. În ceea ce privește comerțul, în localitate se făcea comerț cu vinuri, cu stofe dar se făcea și comerț cu amănunturi în birturi și prăvălii.Comercianții erau, cei mai mulți, evrei.

Economia socialistă a fost tot una agricolă. În localitate în 1952 a fost înființată Coperativă Agricolă de Producție „30 Decembrie”, care a funcționat conform planului de producție stabilit. La fel, după desființarea proprietății private, viile au intrat în proprietatea statului. Din 1949 în Covăsânț a luat ființă și o Coperativă de consum. Cât privește serviciile către populație, în 1970 în comună funcționau 17 meșteșugari necooperativizați. În localitate mai exista o moară, o brutărie și un cazan de țuică.

Datorită condițiilor climatice și poziționării în Câmpia de Vest la poalele dealurilor Munților Zărandului - Podgoria Aradului , activitatea economică predominantă continuă să fie agricultura și în special cultivarea arbuștilor fructiferi –căpșuni- și a viței-de-vie. Fructele sunt comercializate, în cea mai mare parte, în stare proaspătă, în localitate neexistând capacități de stocare și prelucrare industrială. Pentru valorificare producției locale de căpșuni, producătorii au la dispoziție o piață de sezon, organizată de administrația locală într-o zonă vizibilă și accesibilă.

Sectorul zootehnic axat pe creșterea bovinelor este, deasemenea, relativ bine reprezentat.

Serviciile (comerț, alimentație publică, etc) sunt reprezentate de mici afaceri de familie, al căror profit acoperă nevoile familiilor ce le dețin și nu aduc plus valoare în comunitate.

Agenții economici specializați în producție- indiferent de ramură- nu sunt prezenți în localitate, chiar dacă zona oferă ca facilități o infrastructură modernă și avantajul afilierii la un Grup de Acțiune Locală.

Poziția în teritoriu a comunei (fără acces direct la un drum național, fără acces la calea feroviară), vecinătatea unor localități cu o accesibilitate superioară, precum și migrația forței de muncă reprezintă principalele motive pentru care investitorii nu consideră Comuna Covăsânț ca fiind atractivă din punct de vedere investițional.

<https://www.facebook.com/Prim%C4%83ria-Comunei-Cov%C4%83s%C3%A2n%C8%9B-121925594876783/>

2.14. Invățământ și cultură

Sursa: <https://www.facebook.com/%C5%9Ecoala-Gimnazial%C4%83-Cov%C4%83s%C3%A2n%C5%A3>

Infrastructura de invatamant	Date actualizate	
	octombrie 2021	
Număr grădinițe	1	
Număr școli	Clasele I-IV	1
	Clasele V-VIII	1

Tabel infrastructura de învățământ

Școala din Covăsânt este atestată documentar din 1532, ca școală confesională, cea mai veche din județul Arad.

ȘCOALA GIMNAZIALĂ "CORNELIU MICLOȘI" COVASÂNT este o unitate de învățământ preuniversitar, cu personalitate juridică, având ca structură subordonată Grădinița cu program normal Covăsânt.

ȘCOALA GIMNAZIALĂ "CORNELIU MICLOȘI" COVASÂNT- vedere curți

Sursa : <https://www.facebook.com/%C5%9Ecoala-Gimnazial%C4%83-Cov%C4%83s%C3%AEn%C5%A3>

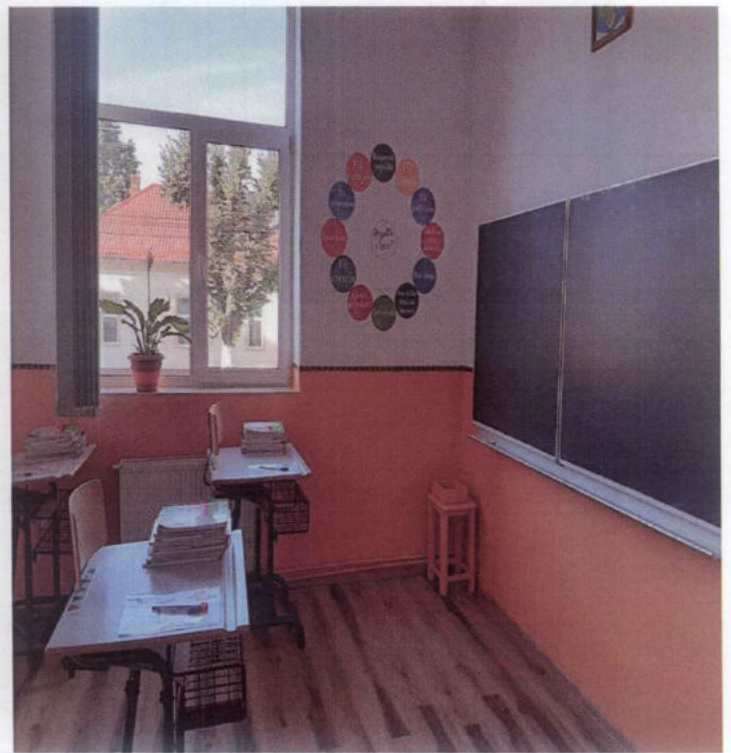
Școala oferă cursuri pentru învățământul primar, CP-IV(4 clase) și învățământul gimnazial, V-VIII (4 clase). Cursurile pentru preșcolari sunt organizate în două grupe, eterogene. În anul școlar 2020-2021, numărul elevilor școlare la nivelul structurii centrale și a structurii subordonate a însumat 171 copii și elevi, repartizați astfel:

- Clasele CP-IV : 72 elevi
- Clasele V-VII: 68 elevi
- Grădiniță: 31 preșcolari

În ceea ce privește spațiul de învățământ, școala și grădinița dispun de :

- școala: 10 săli de clasă, 1 cabinet/laborator
- grădinița : 3 săli de clasă, un cabinet/laborator

Ambele clădiri- școală și grădiniță, sunt racordate la rețeaua electrică, cea de apă și dispun de post telefonic.

Sursa: <https://www.facebook.com/%C5%9Ecoala-Gimnazial%C4%83-Cov%C4%83s%C3%AEn%C5%A3>

Școala și grădinița au beneficiat de lucrări de reabilitare și modernizare - anvelopare, înlocuire acoperiș, înlocuire pardoseli, renovarea unor săli de clasă.

De asemenea, elevii au acces la un teren de sport modern.

Lucrarea de reabilitare a grădiniței a fost susținută de Primăria Covăsânț, iar partea de dotare, modernizare și decor a fost susținută de echipa de la Cetatea Voluntarilor Arad, cu ajutorul sponsorilor și donatorilor.

Sursa: <https://www.facebook.com/%C5%9Ecoala-Gimnazial%C4%83-Cov%C4%83s%C3%AEn%C5%A3>

2.14.1. Cultura:

Clădirea ce adăpostește Căminul Cultural al Comunei Covăsânț a fost reabilitată termic și renovată. Comunitatea are acum la dispoziție o locație proprie desfășurării evenimentelor culturale sau întrunirilor obștești.

Evenimente locale:

Întâlnirea cu fiii satului - la Rusalii

Festivalul "Românilor de pretutindeni"

Festivalul de folclor " Ioan T. Florea"

Sărbătoarea Vinului

Festivalul "Colinde de Crăciun"

Foto Cămin cultural Comuna Covăsânț

Sursa: <https://www.facebook.com/cniptarad/photos/pcb.4251502234942015/4251498061609099>

Un loc de întâlnire cu tradițiile românești Covăsânț este una dintre comunele în care locuitorii își respectă tradițiile și se străduiesc să le facă cunoscute tuturor oaspeților și vizitatorilor.

Parohia ortodoxă din localitate organizează în comună tabere de creație și conservare a tradițiilor românești – pictură pe sticlă, sculptură, folclor, muzică clasică și religioasă autentică, pentru copii și tineri din țară și străinătate, dar și serbări câmpenești, cu prilejul festivalului strugurilor sau al hramului bisericii, precum și festivalul de folclor „Ioan T. Florea”.

Muzeul Etnografic ”Alexandru Chiș” din Covăsânț, înființat în anul 2013, situat la nr. 958, conservă piese de mobilier țărănești tradiționale, îmbrăcăminte populară, piese din gospodăria țărănească de odinioară și numeroase alte mărturii care vorbesc despre istoria locului.

În comună poate fi vizitată **Casa memorială „Ioan T. Florea”**, de la a cărei naștere s-au împlinit o sută de ani. Născut în anul 1920 la Covăsânț, a absolvit școala elementară din localitate și apoi Școala Normală din Arad, urmând să devină cel mai prestigios etnomuzicolog din vestul României. A fost învățător în comuna natală între 1940 și 1949, apoi director al școlii din

localitate și asistent al Institutului de Folclor din București, oraș în care a absolvit Conservatorul „Ciprian Porumbescu”. S-a reîntors acasă din motive familiale și și-a continuat activitatea ca folclorist la filarmonica arădeană, unde, timp de 28 de ani, până la pensionare, a valorificat bogatele sale culegeri din tinerețe, din zona Aradului dar și din alte părți ale Transilvaniei, îmbogățind repertoriul orchestrei populare arădene, iar înregistrările din acea perioadă fac astăzi parte din fonoteca de aur a radioului românesc. S-a stins din viață în anul 2001. Casa memorială a fost deschisă de asociația culturală „Ioan T. Florea”, cu sprijinul muzeului arădean. Ea păstrează atmosfera specifică unei familii de intelectuali din podgoria arădeană de la începutul secolului trecut, cu mobilier de epocă și fotografii care ilustrează istoria familiei. Pot fi văzute obiecte care au aparținut soților Florea, pianul și alte instrumente muzicale, diplome și distincții pe care aceștia le-au primit pentru merituosa lor activitate de cadre didactice și cercetători, sau fotografii făcute la diferite conferințe și concursuri. În paralel cu activitatea sa de dascăl, învățătorul din Covăsânț a fost preocupat de culegerea folclorului din localitate dar și a celui din împrejurimi, de conservarea acestuia și de notarea pe viu a sute de melodii și a evidențiat în lucrările sale ulterioare detaliile specifice ale tarafurilor din Covăsânț, dar și a celor din Cuvin, Sâmbăteni sau Radna, alcătuiind o remarcabilă și reprezentativă colecție de folclor.

Sursa: <https://www.pressalert.ro/2020/04/covasant-micuta-localitate-cu-istorie-milenara-ce-fragmente-de-istorie-ascunde-foto/>

Situri arheologice și Monumente istorice

În localitate există 5 troițe de lemn și una de piatră, plasată în curtea bisericii.

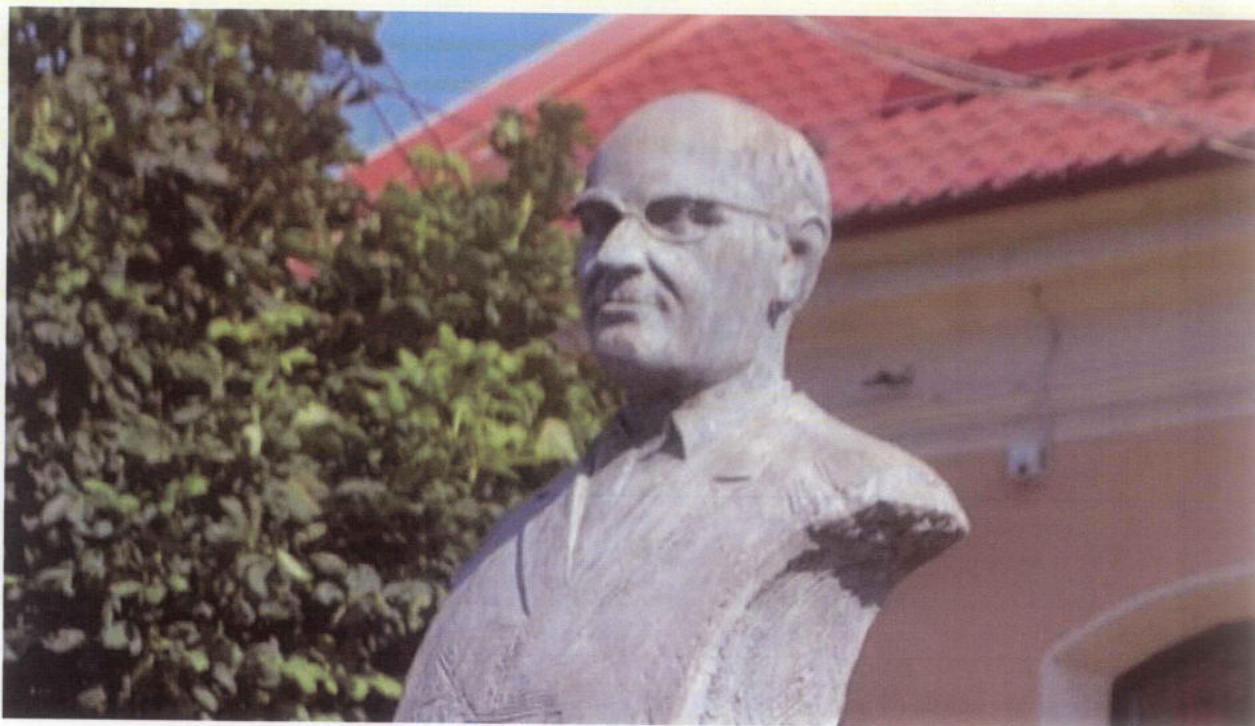

<https://www.arq.ro/covasint-primar-nou-si-noi-proiecte-pentru-modernizarea-comunei/15629>

În parcul de lângă biserică se găsesc două monumente de eroi, ridicate în memoria celor morți în primul și în al doilea război mondial.

În fața primăriei a fost așezat, în anul 2012, bustul etnomuzicologului Ioan T.Florea⁶.

Cetatea medievală "Tornea"- sec. XIII – XIV

Între cele două cetăți renumite Șiria și Șoimoș, în partea de răsărit a localității Covăsânț de la poalele Munților Zărand, pe vârful dealului Cioaca -Tornea, a fost ridicată o cetate care făcea parte din lanțul vechilor cetăți de apărare a zonei. Această fortificație ridicată mai târziu, probabil după invazia tătară, indică importanța drumului medieval care străbătea ținutul din nordul râului Mureș.

Dacă râul Mureș era principala cale de transport a sării, drumul securizat de cetăți era principala rută comercială pe uscat prin care se aprovizionau cele mai importante târguri ale comitatelor.

Alături de cetatea medievală Tornea a mai existat o fortificație de pământ, mai târzie, numită Hindec, care pare să fi apărat cetatea și ale cărei urme sunt vizibile și astăzi.

Povestea locului ne spune că în timpul Bătăliei de la Mohács din 1526 cetatea era încă locuită. Ulterior a fost ocupată de turci pentru ca în scurt timp să fie distrusă de aceștia. Astăzi, din vechea cetate Tornea se mai văd doar ruinele turnului de apărare.

⁶ <https://bibliotecaarad.ro/wp-content/uploads/2020/02/Covasint-Dic%C8%9Bionar-comune-Arad-vol.-II-final.pdf>

2.15. Culte și lăcașuri de cult:

Prima mențiune despre o biserică în Covăsânț datează din anul 1332 când aceasta refuză să plătească dijmă papală. În anii 1333-1335 biserica era una parohială, având ca preot pe Blasiu . Conform stilului gotic de construcție, clopotnița se plasează în intervalul secolelor XIV-XV. Tradiția localității vorbește despre transformarea vechii biserici catolice în biserică ortodoxă, însă nu există documente în acest sens. După alți autori ar fi fost o biserică reformată, în jurul ei fiind descoperit un tezaur din secolul XVII. În sfârșit, o altă poveste legată de această biserică susține că ea a fost ocupată de turci și transformată în depozit de muniție și că în urma unei explozii din vechiul lăcaș a mai rămas doar turnul. Considerând locul pângărit, covăsânțenii au mutat biserica pe care au construit-o în loc pe actualul amplasament.⁷

Biserica ortodoxă română „Pogorârea Duhului Sfânt”- Primele date certe despre biserica ortodoxă română din Covăsânț datează din 1755 și menționează existența unei biserici de piatră cu hramul Pogorârea Duhului Sfânt, sfințită în 1734. Această biserică necesita, la mijlocul secolului al XVIII-lea, mari reparații, motiv pentru care comunitatea cere aprobare pentru reparații. Comunitatea religioasă din Covăsânț se hotărăște însă să nu repare ci să edifice o nouă biserică, cea care există și azi, cu hramul „Pogorârea Duhului Sfânt”, pe locul celei din 1734. Biserica cea nouă a fost zidită din piatră și cărămidă, în stil baroc, și

⁷ <https://www.primariacovasint.ro/download/Qn7Hlv7CpvRDdYGJIZq3j9z6Uwv654VQnX7k4orw.pdf>

acoperită cu țiglă iar turnul cu tablă zincată. Construcția avea 32 m lungime, 11,50 m lățime și 32 m înălțime. A fost terminată în 1779 și sfințită .

Ultimele reparații capitale, inclusive refacerea picturii au fost realizate în anul 2003, când pictura murală a fost restaurată.

http://biserica_ortodoxa_covasint.crestinortodox.ro/

Prin grija Pr. Blaj Mihai Octavian - numit în anul 2003 paroh al Parohiei Covăsînț- în cadrul bisericii a fost înființat muzeul parohiei, centrul de tineret de la casa parohială și tabăra ortodoxă, de păstrare și conservare a tradițiilor românești, împreună cu Așezământul Social „Acoperământul Maicii Domnului” Covăsînț.

Biserica Creștină Baptistă(Emanuel Jurcoi)

Din informațiile cunoscute, Biserica Creștină Baptistă din Covăsînț a fost a doua din Podgoria Aradului care a avut o clădire proprie consacrată slujbelor religioase, fiind ridicată în anul 1901. Prima clădire a baptiștilor din Podgoria Aradului a fost construită în 1900 la Măderat. Clădirea din 1901 a avut parte de renovări importante interioare și exterioare în perioada anilor 1971-1978, iar de extindere în 1991-2011.În anul 1912 s-a format corul mixt al bisericii, iar în anul 1945 s-a inițiat fanfara bisericii. Ambele formații au avut continuitate până în prezent prin aportul mai multor dirijori de cor și dirijori de fanfară.

Biserica Creștină Baptistă Sursă: <https://www.facebook.com/bbcovasint/photos/387994911546045>

Credința adventistă a apărut în Covăsânț după Primul Război Mondial. La început au fost 16 membrii iar în prezent 84. Primul imobil a fost cumpărat în 1937 iar cel actual în 1990. Biserica adventistă are o capacitate de 240 locuri. Biserica are cor, ansamblu de alămuri și un ansamblu de blockflöte.

Biserica Apostolică Penticostală

Penticostalii din Covăsânț reprezintă un procent de 17,64%. În anul 2012 lăcașul de cult era în construcție. A doua biserică penticostală din localitate este biserica romilor⁸.

2.16. Fondul locativ

Fondul locativ al Comunei Covăsânț este alcătuit din 1039 imobile, constituite în 960 gospodării. Luându-se în considerare vechimea și starea tehnică a construcțiilor se poate concluziona că fondul locativ este satisfăcător. Astfel, mare parte din fondul locativ existent datează dinainte de anul 1990, clădirile fiind în general bine întreținute. Cele mai vechi locuințe au fost ridicate în jurul anului 1920.

În localitate există, pe lângă case, și un bloc de locuințe cu opt apartamente a câte două camere fiecare și trei spații comerciale, construit în anul 1970. Acesta a necesitat lucrări de reparații și înlocuire a acoperișului degradat.

În majoritatea cazurilor familiile tinere considerate ca gospodării noi locuiesc împreună cu părinții, fără să-și construiască noi locuințe.

Având în vedere situația fondului locativ existent la nivelul comunei, se poate afirma că starea tehnică a locuințelor este în general cuprinsă între satisfăcătoare și bună,

⁸ <https://bibliotecaarad.ro/wp-content/uploads/2020/02/Covasint-Dic%C8%9Bionar-comune-Arad-vol.-II-final.pdf>

2.17. Dezvoltarea rurală și agricultura

- Suprafata totala a comunei este de 3749 ha⁹ , din care:
- Teren intravilan: 296 ha
- Teren extravilan: 3453 ha
- Populație: 2.453 locuitori
- Gospodării: 960
- Nr. locuințe: 1039
- Nr. grădinițe: 1
- Nr. școli: 1

Potențialul agricol pe care îl are județul Arad este remarcabil, datorită suprafețelor agricole întinse și solurilor de foarte bună calitate. Deși în prezent acesta este subvalorificat, se prognozează însă ca în viitor să devină una dintre cele mai atractive oferte de cooperare economică a județului Arad.

Regiune viticolă, Covăsânt aparține Bazinului Siria – Maderat , situat între Cuvin și Pancota. Bazinul este specializat în producerea vinurilor albe , curente, de masă , destinate în mare parte pentru șampanizare. Tot aici se produc și struguri de masă din soiurile cu coacerea mai timpurie.

Traseul Podgoriei Aradului începe din comuna Păuliș, trece apoi prin localitățile Ghioroc, Covăsânt, pentru a ajunge la Șiria, comuna natală a lui Ioan Slavici, proiectul de realizare a acestui drum fiind finanțat de Uniunea Europeană, prin Programul Operațional Regional 2007 – 2013, Axa Prioritară 2.

Climatul moderat, temperat-continental, cu ierni blânde și de scurtă durată, primăveri timpurii, veri calde și toamne lungi, determină aici în Podgoria Aradului, condiții ideale pentru cultura viței de vie. Iar alăturată climatului, compoziția solului, bogat în oxizi metalici, format pe roci eruptive, sunt daruri ale naturii care au contribuit la producerea faimoaselor vinuri roșii de Miniș, cunoscute încă de la mijlocul secolului al XVIII-lea.

Practic, se poate spune că podgoria este formată din două părți. Astfel, de la intrarea în Radna și până la nivelul comunei Covăsânt, condițiile de climă și sol sunt favorabile în principal, pentru soiurile roșii, fără a se exclude însă soiurile albe, iar de la Covăsânt încolo, spre Șiria, Măderat, Pâncota, Mocrea, Șilindia, condițiile de climă și sol sunt favorabile mai mult pentru

⁹ Date furnizate de UAT Covăsânt

soiurile albe, cultivându-se bineânțeleș și soiuri roșii¹⁰. În prezent, suprafața de teren acoperită cu plantații de viță-de-vie este de 105 ha.

<i>Suprafață totală teren (ha)</i>	3749 ha
<i>Teren intravilan</i>	296 ha
<i>Teren extravilan</i>	3453 ha
<i>Căpșuni</i>	50 ha
<i>Viță-de-vie</i>	105 ha

Pe lângă vița-de-vie, localitatea este renumită și pentru culturile de căpșun, în suprafață de aproximativ 50 de ha.

<https://covland.business.site/>

¹⁰ https://www.economica.net/podgoria-aradului-printre-cele-mai-vechi-din-tara-e-atestata-documentar-de-un-mileniu_80638.html

Pe terenurile arabile în comuna se cultivă grâu, orz, porumb, ovăz, legume, etc.

O parte din suprafața agricolă a comunei este organizată în asociații familiale, restul suprafețelor de teren agricol sunt lucrate individual de proprietari.

Constituirea fermelor agricole individuale și asociative performante impune asigurarea unor facilități pentru creditarea investițiilor în achiziții de utilaje și pentru aprovizionarea sezonieră cu materiale și substanțe necesare.

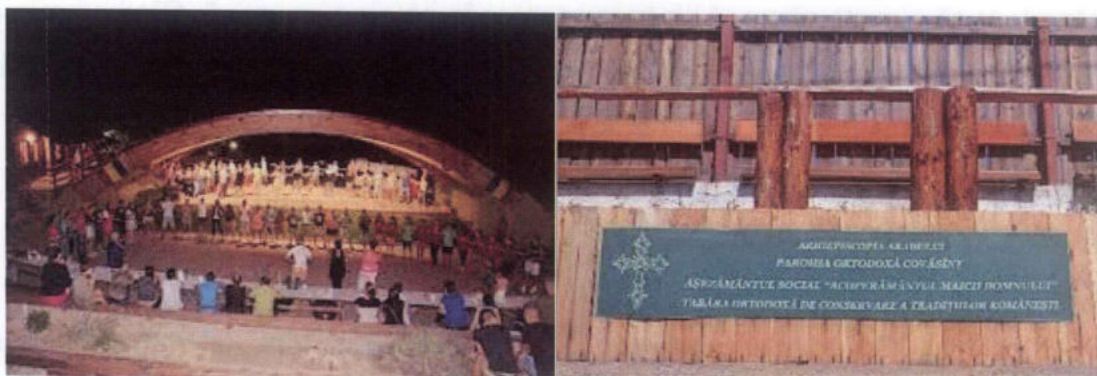
Se dorește ca agricultura să devină competitivă, dar dezvoltarea agriculturii necesită o alocarea masivă, rațională, de capital investițional în infrastructura rurală, echiparea teritoriului agricol modernizarea exploatațiilor agricole, extinderea întreprinderilor de stocare procesare a produselor agroalimentare precum și sporirea capitalului de exploatare, atât din surse proprii cât și din credite bancare avantajoase, acordat fermelor agricole prin care să se susțină nivelele de producție propuse în continuare

2.19. Turismul

Potentialul turistic al comunei este unul de excepție. Comuna Covăsânț este unul din cele mai importante puncte de acces spre culmile domoale ale Munților Zărand, mai multe trasee turistice marcate pornind de pe teritoriul acesteia.

Pe lângă bogăția peisajelor desprinse de pe înălțimile Zărandului, comuna dispune și de un impresionant fond turistic de origine antropică. Cele mai atractive puncte pentru cei care trec pe raza comunei sunt:

- Turnul Bisericii din secolul al XIV-lea și Cetatea "Tornea"
- Urmele cetății de pământ Hindec
- Tabăra ortodoxă de creație și conservare a tradițiilor românești

<http://map.patriarhia.ro/tabara-ortodoxa-de-creatie-si-conservare-a-traditiilor-romanesti-covasant-518.html>

- Centrul de informare turistică
- Muzeul Bisericii Ortodoxe din Covăsânț

2.20. Portul popular, tradiții, obiceiuri

PORTUL POPULAR-Costumul popular a evoluat în timp, ca materiale și croiuri. Inițial hainele erau confecționate din pânză țesută în război, ca mai târziu să apară piese vestimentare din catifea, mătase etc. Specifice portului femeiesc de sărbătoare au fost laibărul ornamentat cu fir auriu și cu cataramă și șorțul din față, din cașmir sau mătăsă, din doi lați, pictați cu motive florale. Bărbații au purtat la sărbători zoboane din mătăsă, lucrate cu borduri late cu fir sau cojoace și pieptare bogat ornamentate, cu broderie plină¹¹.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI

Fiertul țuicii

Pe măsură ce se coceau, prunele erau bătute și adunate cu mâna în coșuri și turnate în căzi, care se păstrau în șopruri, ca să fermenteze. Borhotul care se forma era dus la cazan de fiecare familie în parte. În Covăsânț au existat în trecut mai multe cazane particulare, apoi o singură pălincărie, mai mare, care azi nu mai funcționează. Mulți localnici au însă cazane de 60-80 l în gospodărie și își fierb țuica acasă.

Tăiatul și preparatul porcului

Porcul se tăia și se taie și acum înainte de Crăciun iar sacrificiul a fost la origine unul ritualic (porcul era întors cu capul spre răsărit, i se făcea pe cap cruce cu cutitul și se presăra sare etc.). Înjungerea avea loc dimineața devreme. De obicei cel care îl înjunghea era ori stăpânul casei ori cineva din familie, foarte rar și doar în ultima vreme măcelar. Cel care înjunghea animalul bea înainte un pahar de țuică și își făcea cruce. Odată porcul era pârjolit cu paie abia mai târziu „cu mașină cu petrol” și doar în ultimele trei decenii cu gaz de la butelie. Primele se scoteau șoancile apoi clisa, antricotul, șira spinării, coastele. În trecut oameni afumau și carnea, coastele, oasele mărunț, ca să o poată păstra. Alții țineau carnea în borcane cu untură. Când afumătura era construită în podul casei, fumul ieșea pe horn. Până ajungea la carne era rece. Azi unii au afumătura separată și fac fumul cu rumeguș de esență tare.

OBICEIURI CALENDARISTICE

Sf. Nicolae

La începutul secolului XX încă mai era obiceiul ca, în Ajun de Sf. Nicolae, un grup de cinci copii, cu coroane și „insigne episcopale” să umble cu icoana acestuia prin sat. La fiecare casă se cânta troparul și condacul Sf. Nicolae și cântecul „Bucură-te Nicolae”, sau „Colinda lui Sânnicoară”.

¹¹ <https://bibliotecaarad.ro/wp-content/uploads/2020/02/Covasint-Dic%C8%9Bionar-comune-Arad-vol.-II-final.pdf>

Gazdele îi răsplăteau cu nuci, mere, prune uscate, colaci. Obiceiul nu se mai practică deja în perioada interbelică.

Crăciunul

Crăciunul reprezintă cel mai mare praznic al anului. Pruncii mergeau să colinde pe la case, încă din dimineața de Ajun. Ei intrau strigând „Bună dimineața lui Ajun”. După urări, primeau de la gazde colaci, bani, nuci. În Ajun, în trecut, sub masă, se punea fân care simboliza ieslea. Mâncarea este una de post. În seara de Ajun și Crăciun feciorii umblau la colindat până către dimineață. Obiceiul, viu încă prin anii 1970, azi a dispărut fiindcă „nu mai există feciori în sat. Cei care or fost mai dămunt or murit”. În perioada interbelică ceata era însoțită de muzică și de Turcă. Când ajungeau la o casă colindătorii întrebau „Slobod îi a colinda?”. Dacă li se punea că-i slobod, începeau să cânte colinda de intrare. Repertoriul cetei de colindători din Covăsânț, a fost unul bogat, de la o casă la alta cântându-se afară de cele obligatorii, și colindele cerute de gazdă. Printre colindele covăsânțene se număra și „Miorița zărândană”. În anii 1949-1950 în Covăsânț încă se cântau două tipuri de Miorițe, „Colo sus la munte”, cu 8 variante, și „Pe răzor de vie”, cu 4 variante. Una din variantele colindei Colo sus la munce, cu refrenul „Iai Domnului Doamne” se cânta, cu acompaniament de viori și de broancă, într-un ritm vioi, jucăuș, în 1937, și la colindatul cu Turca. Pe acest ritm turcașul clămpănea, bătea podeaua cu prăjina și juca.

De asemenea, pe un ritm moale s-au cântat mai târziu colindele introduse de biserică, din care cea mai cunoscută în comună a fost „Trei păstori”.

Alături de cetele de colindători, prin localitate umblau pe la case și copiii cu Steaua. Grupul era compus 6 prunci: Irod, Voltezar, Gaspar, Melchior, Diecelul și Stelarul. Ei erau îmbrăcați în stihare albe, comănace de carton, cu zale și încinși cu brâie colorate. Irod avea în mână sabie, Voltezar, Gaspar, Melchior sulițe iar Stelarul o stea. Stelașii erau însoțiți de un om, numit „Iapă”, cu un clopoțel, cu care suna să vestească gazdelor venirea.

Ziua de Crăciun

În ziua de Crăciun, toată lumea merge la biserică. Femeile nu umblă una la alta în casă ca să nu fie ceartă. La fel membrii familiei nu își spun vorbe slabe ca să nu se certe tot anul.

Anul Nou

În Ajunul Anului Nou în sat se făcea „cărindari dă ceapă”. În funcție de câtă apă se aduna în diferitele foi de ceapă se știa cum vor fi lunile anului care vine. În noaptea de Anul Nou se credea că e bine să fii îmbrăcat în roșu și „să ai bani în poșnari”. Dimineața feciorii și fetele se spălau cu apă neîncepută, în care puneau busuioc și un ban de argint, ca să miroase ca busuiocul și să fie bănoși tot anul. În această zi nu era bine să-ți vină în casă o femeie, ci un bărbat. De aceea erau bărbați care mergeau dimineața pe la vecini, ca acestora să le meargă bine tot anul. La fel se

credea că nu e bine să dai bani, că apoi dai tot anul. De asemenea în această zi și azi se crede că nu e bine să mănânci găină, fiindcă găina tot împrăștie ci doar carne de porc.

Boboteaza

Mai demult, la Bobotează, când cânta părintele Iordanul și trăgea clopotul la biserică unii, care se pricepeau, citeau semnele vremii. Ei erau atenți mai ales din ce direcție suflă vântul dacă suflă dă cătă Mureș, dă cătă Șiria sau dă cătă deal, și în funcție de acesta știau cum va fi anu .

Postul Paștelui

Postul Paștelui sau Postul Mare era ținut în trecut cu mare strictețe în sat. În Duminica lăsatului de carne, după cină, se adunau toate oalele, blidele, lingurile cu care s-a fiert și mâncat de dulce și în locul lor se scoteau oalele, blidele și lingurile de post. Mâncărurile toate se făceau numai cu „oloi de Iudaie,,

Sântoaderul

Prima sâmbătă din Postul Mare e sâmbăta Sântoaderului. În această zi este prăznuit Sf. Teodor Tiron, cel care i-a învățat pe creștini cum să prepare coliva. Mai demult, femeile din Covăsânț țineau toate serile din săptămâna Sântoaderului prin nelucrare, ca să nu vină Căii lui Sântoader. De asemenea, în trecut în această zi se spăla părul cu apă neîncepută în care se băga iederă, culeasă din locul unde nu se aude cucul, ca prin similitudine, să crească părul frumos precum cozile cailor. Fiind zi de pomenire și azi se duce colivă la biserică pentru a fi sfințită și apoi e dată de pomană. Preotul pomenește toți morții.

40 de mucenici

În ziua Sf. 40 de mucenici oamenii începeau să sape în grădini. Datina era să se aprindă focuri și să se afume gospodăria, ca să nu se apropie șerpilor. În trecut, copii băteau pământul cu maiul, să iasă caldura. În Covăsânț în jurul acestei sărbători se semăna orzul.

Sângiorzul

De Sângeorz feciorii din sat căpăreau muzica și plecau pe la fete „să le ude”. Fata se ascundea în casă, de unde era scoasă de feciori, între care unul era drăguțul ei, și dusă în curte la fântână. Muzica începea să cânte „La mulți ani” și drăguțul o stropea cu apă, ca să fie sănătoasă tot anul. De prin anii 1960-70, apa a început să fie înlocuită cu parfum. Pentru udat, fata îi servea pe toți cu prăjituri, după care feciorii mergeau la altă casă. Fetele udate însoțeau și ele alaiul. În această zi covăsânțenii se duc la Ferede, că este hramul paraclisului.

Floriile

În sâmbăta Floriilor, în trecut, copii ieșeau cu preotul, cu praporii, cu corul, pe vale în jos după salcii. Se cânta tot drumul cântece religioase. Crengile adunate se duceau la biserică, unde erau

sfințite, și împărțite în ziua de Florii credincioșilor. Acasa, aceste crengi de salcie se făceau coroniță și se păstrau la oglindă, la icoane. În caz de vreme rea, de tunete, fulgere, se rupea un mugur de salcie și se ardea, ca să se oprească stihia.

Săptămâna mare

În trecut în sat se zicea că ouăle vopsite în Joia Mare nu se stricau. De asemenea, lumânările aprinse în biserică, în Vinerea Mare, când se făcea mormântul, se duceau acasă și dacă bătea piatra se aprindeau, ca să se oprească grindina. Aceleași calități apotropaice le aveau și lumânările aprinse la Înviere. Ele trebuiau grijite în fiecare casă fiindcă „era bune la toate celea”. Slujba de înviere s-a ținut în trecut la ora 4 dimineața, dar de 20 de ani se ține la miezul nopții.

Paștele

Obiceiul este și azi ca, de Paști, toată lumea să vină cu haine noi la biserică. După slujba religioasă în trecut copii și tinerii ciocneau ouă în fața bisericii. Cel care spărgea oul celui alt, îl câștiga. Referitor la ziua de Paști, era interzis să dormi în această zi, fiindcă, dacă aveai grâu, te prindea vremea rea și nu mai apucaai să-l tai. Paștele morților În Covăsânț se merge la cimitir a doua zi de Paști. Cum sunt trei cimitire, preotul începe cu cimitirul cel mare de jos. Face prohodul apoi trece pe la toți, ca să sfințească bucatele aduse de pomană. Oamenii se încolonează cu coșurile și preotul sfințește și ridică cu familia fiecare coș.

Arminden

În trecut la Arminden covăsânțenii ridicau la vranițe bâte înalte sau câte cu pom tânăr înalt, căruia îi lăsau frunze în vârf, pe care îl împodobeau cu flori de trandafir, drimoc și alte flori de primăvară.

Ispasul

În ziua de Ispas, în trecut credincioșii cu preoții în frunte ieșeau la rugăciune la ruga din viile de miazăzi ale dealului bisericii. Acum la Ispas se iese la troița din câmp și se sfințește holda.

Rusaliile

La Rusalii se împodobește biserică cu frunze de stejar iar pe jos se presară iarbă verde. În luna de Rusalii se iese cu litia la holda de grâu, la troița din dealul Tornea și se sfințește dealul. Marțea se ținea odinioară prin nelucrare pentru grindină. De la Sf. Ap. Bartolomeu și Toma se spunea că rădăcina grâului seacă, iar grâul este copt, putea să înceapă secerișul.

Sânzienele

Ziua de Sânziene este prima sărbătoare de vară în calendarul popular. În această zi se fac cununite împletite din flori de sânziene cu drimoc sau cu usturoi și măr dulce. Ele se pun în cuie pe peretele casei și pe stâlpul de la poartă. În trecut, se făceau cununite și pentru fiecare membru

al familiei și se aruncau pe casă și pentru cel a cărei coroniță cădea se considera că nu-i semn bun. Până la Sânziene era interzis să se taie mere cu cuțitul, „ca să nu bată piatra”.

Sf. Ap. Petru și Pavel

La Petru și Pavel se făcea colaci din grâul nou, din care unul se arunca în fântână drept mulțumire pentru recolta nouă.

Sf. Ilie

E considerată de oameni zi grea, de furtună. Oamenii spuneau în trecut că umblă Sf. Ilie cu căruța pe cer. Nu se lucra, ca să nu trăznească în crucile de grâu.

Preobrajenie

Este prima sărbătoare de toamnă. Acum se aduc la biserică strugurii copti și se sfințesc. E cel mai mare praznic al viilor și al podgorenilor.

Sf. Mărie Mică

Iese preotul și sfințește troița din marginea satului, „dântră țâgani”.

Sf. Paraschiva

Sărbătoare foarte venerată de femei.

Sânmedru

La Sâmedru se schimbă chiria și se încheie serviciul celor angajați la stăpânii lor.

OBICEIURI CALENDARISTICE FĂRĂ DATĂ FI XĂ

Dodila

Odinioară, în caz de secetă, țigăncușele umblau prin sat cu Dodila, ca prin magie imitativă să aducă ploaia. O fată din grup era îmbrăcată cu o mască de boz verde și umbla, însoțit de ceilalți pe la case, cântând:

„Dodilă dodilă

Ploaie D-ne ploaie

Ploiță curată

De la Domnul dată

Spicul cât cuțitul

Rodul până-n podu

Adă Doamne bine

Și ziua de mâine, etc. ”

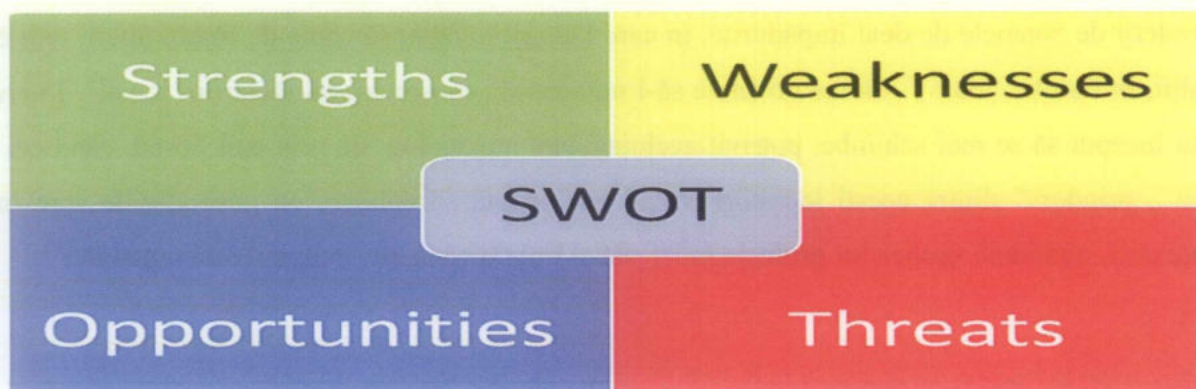
Gospodinele aruncau peste Dodilă apă, ca, prin similitudine, să pornească ploile. Grupul era răsplătit cu ouă, slănină, bani mărunți.

LĂUTARII DIN COVĂȘANȚ

Lăutarii din Covășanț s-au născut mai toți în cartierul de pe deal, ei fiind urmașii rudarilor atestați în această parte de localitate încă din secolul al XVIII-lea. Vorbind despre acest loc, ascuns vederii de coamele de deal împădurite, în care lăutarii învățau să cânte de foarte tineri, unii de la alții, în familie, Ioan T. Florea obișnuia să-l numească „conservatorul lăutarilor locali”. Lucrurile au început să se mai schimbe, potrivit aceluiași etnomuzicolog, de prin anii 50-60, când cei mai cu „prindore” dintre acești locuitori izolați au început să coboare cu gospodăriile spre inima așezării, uitând de vechea lor profesie muzicală și îmbrățișând alte ocupații mai rentabile.¹²

¹² Nicolae Bâru, Monografia comunei Covășanț, 1937, manuscris, p. 1-3(subsol). Păstrată la Muzeul bisericesc din Covășanț.

PARTEA A III-A: ANALIZA SWOT

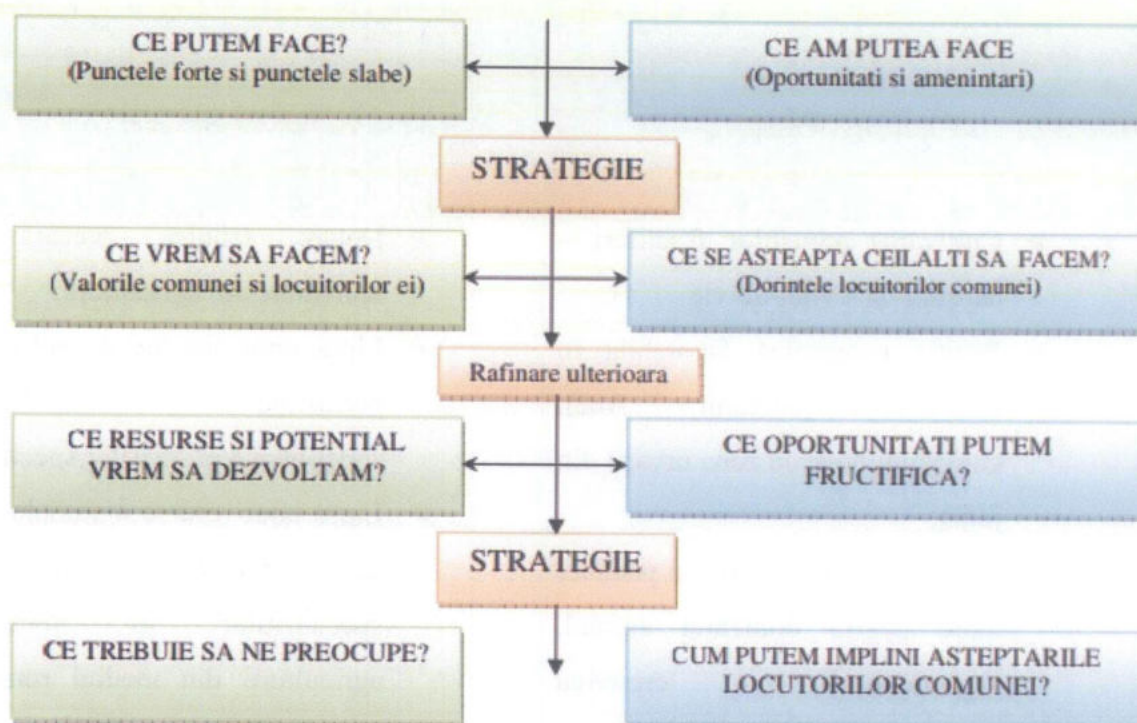
1. Delimitare conceptuală

Analiza SWOT reprezintă un tip de analiză simplă și de impact creată de Albert Humphrey la Stanford University ca un instrument de planificare strategică. Deși inițial a fost concepută și utilizată pentru strategiile de dezvoltare corporatiste, domeniul său de aplicare s-a extins fiind utilizată la scară largă pentru planificarea strategică la nivel instituțional. Denumirea reprezintă un acronim provenit din limba engleză, însemnând: Strengths (puncte tari), Weaknesses (puncte slabe), Opportunities (oportunități) și Threats (amenințări). În esență, analiza ne răspunde la întrebarea “unde ne aflăm?”, aceasta implicând analiza mediului intern al comunei și mediul extern general și specific, cu accent asupra punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor.

Pentru a avea certitudine că politicile și programele existente corespund necesitatilor de dezvoltare a comunei Covasânt, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor prin care Uniunea Europeană susține politica de dezvoltare regională, s-a impus elaborarea strategiei de dezvoltare locală pentru perioada 2021-2027.

Punctele forte și cele slabe sunt legate de comună și de strategiile acesteia, și de modul cum se compară cu concurența. **Oportunitățile și amenințările** vin dinspre mediul de piață și din direcția concurenței; de regulă sunt factori asupra cărora zona în general nu are nici un control. Analiza SWOT ia în considerare organizarea așezării, performanțele acesteia, produsele cheie și pietele strategice. Analiza SWOT permite concentrarea atenției asupra zonelor cheie și realizarea de prezumții (presupuneri) în zonele asupra cărora există cunoștințe mai puțin detaliate. În urma acestei analize se poate decide dacă zona își poate îndeplini planul și în ce condiții.

Unele "oportunitati" și "amenintari" vor aparea din "punctele tari" și "punctele slabe" ale comunei. Amenințările pot fi concrete sau potențiale. Întrebări cheie:

În cele ce urmează ne propunem analiza situației locale, din perspectiva potențialului investitor în economia locală, a comunei Covasînt. Aceasta deoarece economia locală, principala forță motrice a dezvoltării locale, este în mare parte absentă pe teritoriul comunei. Atragerea de întreprinzători va genera ocupare profesională, venituri crescute ale locuitorilor, o utilizare mai eficientă a resurselor locale, apariția resurselor financiare necesare demarării unor proiecte de reabilitare/extindere a infrastructurii fizice și sociale, de protecție a mediului, de dezvoltare turistică, pentru promovarea zonei, etc.

Analiza își propune o prezentare a punctelor tari, slabe, a oportunităților și amenințărilor care determină spațiul geografic și socio-uman al comunei Covasînt, fiind împărțită pe capitolele de mai jos, în vederea identificării și valorificării potențialului de dezvoltare al comunei, în următorul ciclu financiar 2021-2027.

AGRICULTURA SI DEZVOLTARE RURALĂ

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
➤ Cultivarea arbuștilor fructiferi – căpșuni- și a viței-de-vie ➤ Poziția geografică favorabilă în interiorul județului Arad, conexiuni bune cu zona urbană din județ, ➤ Interesul cetățenilor într-o pondere mare pentru domeniul agricol, legumiculturii, creșterea animalelor, fânețelor și pășunilor; ➤ Ponderea ridicată a proprietății private asupra terenului arabil și efectivului de animale; ➤ Dezvoltarea activității zootehnice prin existența condițiilor și tradițiilor detinute de fiecare familie; ➤ Sol favorabil pentru producția agricolă; ➤ Existența unui potențial hidrografic care poate fi valorificat pentru sisteme de irigații moderne sau desecare pentru reabilitarea terenurilor; ➤ Existența forței de muncă calificată în agricultură;	➤ Dotare tehnică precară în sectoarele din agricultura; ➤ Lipsa unor sisteme de colectare, prelucrare și valorificare superioară a produselor specifice; ➤ Lipsa unor resurse materiale care să faciliteze angajarea specialistilor în domeniul agriculturii din mediul rural în stadiul actual; ➤ Lipsa varietății activităților economice în zona rurală; ➤ Inexistența echipamentelor de irigații; ➤ Promovarea insuficientă a zonei rurale și a produselor specifice; ➤ Fondurile financiare inexistente pentru modernizarea și popularea infrastructurii zootehnice; ➤ Accesul limitat la serviciile de consultanță datorită numărului redus de posturi alocate pentru aceste tipuri de servicii; ➤ Lipsa activităților și serviciilor generatoare de venituri specifice zonei rurale;

➤ Existența condițiilor și tradiției pentru dezvoltarea activității zootehnice; ➤ Existența agenților economici în comună având ca domeniu de activitate agricultura; ➤ În comuna Covasânt se cultivă: grâu, porumb, floarea soarelui, orzoaică, orz, secară, rapiță și altele; ➤ Suprafața pomicolă extinsă ha, cultivată cu meri, peri, pruni, etc; ➤ Prezența fondurilor europene ce pot fi absorbite în vederea impulsivării afacerilor în agricultură și pentru tinerii fermieri	➤ Existența numărului mare de proprietari de teren agricol cu parcele mici (1-3 ha); ➤ Temerile producătorilor în ceea ce privește piața de desfacere a produselor agro-alimentare din gospodărie; ➤ Utilaje agricole insuficiente ➤ Îmbătrânirea forței de muncă în agricultură; ➤ Pensii mici pentru agricultori, ceea ce reprezintă insuficiența investițiilor în agricultură de către aceștia; ➤ Dotarea tehnică slabă a tuturor sectoarelor din zootehnie și agricultură; ➤ Lipsa unor politici guvernamentale coerente în domeniu
OPORTUNITATI	AMENINTARI
Existența Planului National Strategic pentru Dezvoltare Rurala; Existența cadrului legislativ pentru înființarea și dezvoltarea agriculturii; Posibilitatea de accesare a Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurala și Fondului European pentru Pescuit pentru proiectele de investiții realizate după 1 ianuarie 2007, pentru finanțarea agriculturii și dezvoltării rurale;	Cadrul legislativ instabil; Lipsa unui cadru legal pentru protejarea producției agricole interne; Slabă informare a agricultorilor cu privire la normele europene; Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor finanțate prin Fonduri Structurale și FEADR;

Sprijinul oferit de Oficiul Județean pentru Consultanța Agricolă din județul Arad cu privire la accesarea fondurilor europene.	
INFRASTRUCTURA ȘI MEDIU	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Pentru a acoperi întreg teritoriul comunei, se află în derulare proiecte de extindere a rețelei de alimentare cu apă și a rețelei de canalizare Drumul județean ce străbate comuna este modernizat, cu trotuare și rigole în cea mai mare parte. Drumurile comunale, totalizând 17 km, sunt asfaltate în proporție de peste 50%; pentru cei 7,325 km de drum neasfaltat, pietruit, există proiecte de modernizare Infrastructura de utilități în plin proces de dezvoltare. Reabilitarea termică a locației Dispensarului, o clădire specifică, construcție aflată într-o stare tehnică bună. Existența cabinetelor medicale, medic de familie, și un cabinet medic veterinar Infrastructura de telefonie mobilă dezvoltată Utilizarea redusă a pesticidelor și îngrășămintelor; Arhitectura tradițională.	Comuna nu este conectată la calea ferată. Necesitatea introducerii/extinderii rețelelor de utilități și internet în comuna Covasânt Existența rețelelor de cablu TV în comuna Covasânt, doar în anumite zone Necesitatea introducerii rețelei de alimentare cu gaz metan; Principala problemă din rețelele de distribuție, este legată de faptul că au conducte subdimensionate cu diametre de 50-90 mm Existența unor Drumuri pietruite Interesul scăzut al agenților economici în protecția mediului înconjurător; Insuficiența preocupare a agenților economici în recuperarea și re folosirea ambalajelor; Lipsa fondurilor financiare destinate împaduririi terenurilor defrisate;

OPORTUNITATI	AMENINTARI
Finalizarea modernizării drumurilor locale; Extinderea rețelei de canalizare; Introducerea utilizării rețelei de gaz metan; Reabilitare iluminat public; Achiziție utilaje pentru drumuri; Construire de parcuri de distracții și baza de petecerea timpului liber; Renovarea clădirilor de pe domeniu public; Programe județene de modernizare a infrastructurii rutiere; Cresterea suportului financiar acordat de Uniunea Europeană prin Fonduri Structurale pentru finanțarea proiectelor de infrastructură și mediu;	Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor finanțate prin Fonduri Structurale; Lipsa informațiilor legate de normele europene de mediu în rândul micilor întreprinzători; Cunostinte insuficiente legate de elaborarea și administrarea proiectelor finanțate din Fondurile Structurale pentru proiecte de infrastructură și mediu; Atitudinea de indiferență față de protecția mediului.
ECONOMIC	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Activitatea economică predominantă continuă să fie agricultura și în special cultivarea arbuștilor fructiferi –căpșuni- și a viței-de-vie. Fructele sunt comercializate, în cea mai mare parte, în stare proaspătă. Sectorul zootehnic axat pe creșterea bovinelor, relativ bine reprezentat. Existența materiilor prime pentru industria alimentară;	Agenții economici specializați în producție-indiferent de ramură- nu sunt prezenți în localitate, chiar dacă zona oferă ca facilități o infrastructură modernă și avantajul afilierii la un Grup de Acțiune Locală. Poziția în teritoriu a comunei (fără acces direct la un drum național, fără acces la calea feroviară), vecinătatea unor localități cu o accesibilitate superioară, precum și migrația

Serviciile (comerț, alimentație publică, etc) sunt reprezentate de mici afaceri de familie, al căror profit acoperă nevoile familiilor ce le dețin și nu aduc plus valoare în comunitate. Existența potențialului pentru obținerea de produse ecologice; Tradiții in prelucrarea unor resurse locale; Parcelarea terenului – productivitate bună; Tradiții locale in creșterea animalelor; Infrastructura dezvoltată Existența resurselor pentru susținerea serviciului centrului de consultanță in comună.	forței de muncă reprezintă principalele motive pentru care investitorii nu consideră Comuna Covăsânț ca fiind atractivă din punct de vedere investițional. Slaba diversificare a intreprinderilor în domeniile industrial si zootehnic; Ponderea inexistentă a investițiilor străine; Resurse financiare la nivel local insuficiente pentru sprijinirea/promovarea unor investiții mari; Fragilitatea structurii industriale pentru economia de piață, datorită folosirii unor tehnologii inechitate, productivității și eficienței economice scăzute; Slaba infrastructură de asistență pentru afaceri; Lipsa culturii asociative, a infiintarii de asociatii; Lipsa unui sistem de sprijin pentru implementare noțiunilor de marketing; Slaba preocupare pentru introducerea noilor tehnologii și pentru activitatea de cercetare-dezvoltare; Lipsa canalelor de colectare a produselor agricole; Slaba informare, cu privire la normele europene.
OPORTUNITATI	AMENINTARI
Reconversia unor capacitati economice aflate in conservare, în capacități cu profil nou de fabricatie;	Variabilitate legislativă; Interes scăzut al investitorilor pentru demararea afacerilor in comuna, datorita

Existența unor spații și terenuri disponibile pentru dezvoltări antreprenoriale; Reconversia unor capacități, în special agricole, spre arii de productivitate adaptate condițiilor locale; Programe guvernamentale pentru încurajarea inițiativelor locale, în special în domeniul dezvoltării zootehniei și a infrastructurii aferente; Existența resurselor locale, puțin sau necorespunzător valorificate în prezent; Posibilitatea accesării creditelor cu dobânda subvenționată pentru crearea de noi locuri de muncă în mediul rural; Existența programelor guvernamentale de susținere a sectorului IMM; Creșterea asistenței financiare din partea Uniunii Europene pentru IMM-uri, prin Fondurile Structurale; Disponibilitatea de a încheia relații de parteneriat a autorităților locale, cu investitori locali sau străini; Prezența în zonă, activitatea și deschiderea la încheierea de parteneriate a unor organizații neguvernamentale care au capacitatea să atragă fonduri extrabugetare.	infrastructurii fizice și sociale neadecvate, raportat la potențialul comunei; Rata ridicată a dobânzii la credite; Lipsa de receptivitate și flexibilitate a cetățenilor la cerințele pieței care determină decalaje economice mari, greu de recuperat; Reducerea ponderii cetățenilor activi; Oferte de creditare greu accesibile (garanții mari); Nivelul scăzut al taxelor și impozitelor locale; Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă.

EDUCAȚIE SI CULTURĂ

PUNCTE TARI

PUNCTE SLABE

Existența unei infrastructuri școlare cu dotări bune; Suficienta cuprindere a preșcolarilor în învățământul preprimar, prin existența a unei gradinițe; Existența unei infrastructuri culturale moderne în comuna Covasînt	➤ Populația școlarizată în învățământul primar și învățământul gimnazial în scădere datorită scăderii demografice a numărului cetățenilor; ➤ Nivelul relativ redus al pregătirii școlare și respectiv profesionale ➤ migrarea tinerilor spre centre urbane); ➤ Migrarea persoanelor tinere spre mediul urban și străinătate, mai cu seamă a celor cu pregătire profesională înaltă; ➤ Capacitatea financiară relativ scăzută a locuitorilor zonei.
OPORTUNITATI	AMENINTARI
Dotarea școlilor la nivel european; Achiziționarea unui microbuz pentru transportul elevilor și cadrelor didactice; Existența unor programe comunitare și naționale de asigurare a accesului la educație pentru populațiile dezavantajate; Politici de stimulare a ocupării posturilor vacante pentru cadrele didactice și a menținerii cadrelor calificate.	Scăderea gradului de instrucție școlară a cetățenilor tineri; Restrângerea/închiderea activității școlilor generale din satele aparținătoare, cu impact asupra scăderii gradului instrucției școlare în comună.

3. Domenii de analiză

În urma analizei SWOT s-au identificat trei principii prioritare care ar trebui să stea la baza elaborării strategiei în vederea dezvoltării durabile, și anume:

Principiile prioritare de analiză în vederea dezvoltării durabile

1. **Viata economică** a comunei Covasânt, trebuie revigorată și dezvoltată în toate domeniile sale: agricultură, zootehnie, industrie, comerț și silvicultură. Consiliul Local va trebui să investească pentru revitalizarea vieții economice a comunei, deoarece aceasta produce cele mai multe efecte benefice.

2. **Infrastructura** necesită îmbunătățiri permanente, de aceea investițiile trebuie făcute după anumite criterii economice, astfel încât să producă rezultate benefice pentru comună:

- siguranța locuitorilor comunei;
- raportul valoarea investiție/ efecte economico-financiare produse;
- raportul valoare investiție/numărul beneficiarilor.

3. **Conexat factorului economic**, un alt punct important pentru creșterea atractivității comunei îl constituie **facilitățile culturale și de agrement** pe care ar putea să le ofere comuna Covasânt, astfel încât confortul social al locuitorilor să fie îmbunătățit.

PARTEA A IV-A: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ

1. Viziunea

O administrație publică locală capabilă să furnizeze servicii publice de calitate beneficiarilor, folosind eficient resursele existente, într-o Românie modernă, competitivă, adaptată la realitățile comunității locale.

2. Valori și principii ale dezvoltării comunitare

Dezvoltarea comunitară – este deci un proces de intervenție complexă, planificată, care are drept scop creșterea capitalului social al comunității, creșterea capacității acesteia de a-și planifica propria dezvoltare și de a pune în practică propria viziune de dezvoltare. Fiind un proces de intervenție la nivelul comunității, aceasta presupune respectarea unor principii specifice, principii generale de acțiune din care derivă principiile de acțiune și intervenție la nivelul comunității. Aceste principii au ca bază valorile pe care dezvoltarea comunitară le promovează. Valorile și principiile generale de acțiune ale dezvoltării comunitare:

3. Valorile unei dezvoltări comunitare sustenabile sunt:

1. Echitate socială
2. Patrimoniul local
3. Încredere
4. Responsabilitate

5. Profesionalism
6. Civism
7. Deschidere
8. Voluntariat
9. Creativitate

4.Principiile dezvoltării comunitare sustenabile sunt:

1. Participarea și implicarea comunității pe tot parcursul procesului de dezvoltare comunitară
2. Valorizarea resurselor locale
3. Abordarea strategică a nevoilor locale
4. Dezvoltare durabilă
5. Promovarea voluntariatului
6. Respectarea obiceiurilor și tradițiilor locale
7. Neapartenența politică și/sau religioasă
8. Responsabilitatea intervenției
9. Transparența procesului de dezvoltare comunitară
10. Respectarea diversității și promovarea egalității șanselor
11. Promovarea parteneriatului.

Membrii comunității își cunosc întotdeauna cel mai bine propriile nevoi și sunt capabili să și le identifice; Membrii comunității pot identifica cel mai realist strategii și modalități de rezolvare a propriilor nevoi;

Membrii comunității pot pune cel mai bine în practică soluțiile pe care le-au identificat ca rezolvare a propriilor nevoi. Procesul dezvoltării comunitare – presupune că o comunitate parcurge planificat mai multe etape pentru a ajunge la un nivel al capitalului social care să genereze la rândul său dezvoltare.

5.Evaluarea receptivității comunității:

În această etapă premergătoare a intrării în comunitate, practic vom evalua capitalul social al comunității – capital care se regăsește parțial în următoarele elemente: asociativitate, voința de schimbare - existența unui grup care vrea să facă ceva în comunitate, posibile conflicte, experiențe comune, relații și procese sociale la nivelul comunității, etc.; elemente în funcție de care se poate decide începerea procesului de intervenție în acea comunitate. Elementele de evaluat pot diferi în funcție de specificul și interesul (profesional) al organizației care urmează să lucreze cu comunitate, dar punctul comun rămâne disponibilitatea/receptivitatea comunității la o intervenție din afară. Această etapă nu durează foarte mult dar va fi realizată aplicând aceleași principii de

participare a comunității la evaluare pentru a face comunitatea să-și conștientizeze propriile limite și punctul inițial al procesului de dezvoltare.

6.Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare durabilă, sunt:

- Orientarea comunei spre dezvoltare economică cu scopul de a atrage investiții și a crea mai multe locuri de muncă;
- Dezvoltarea unui proces comun de organizare pentru a stabili prioritățile comunității, strategia și acțiunile sale;
- Sprijinirea autorităților publice locale în dezvoltarea strategiilor financiare și de investiții; pentru a determina eficientizarea managementului.

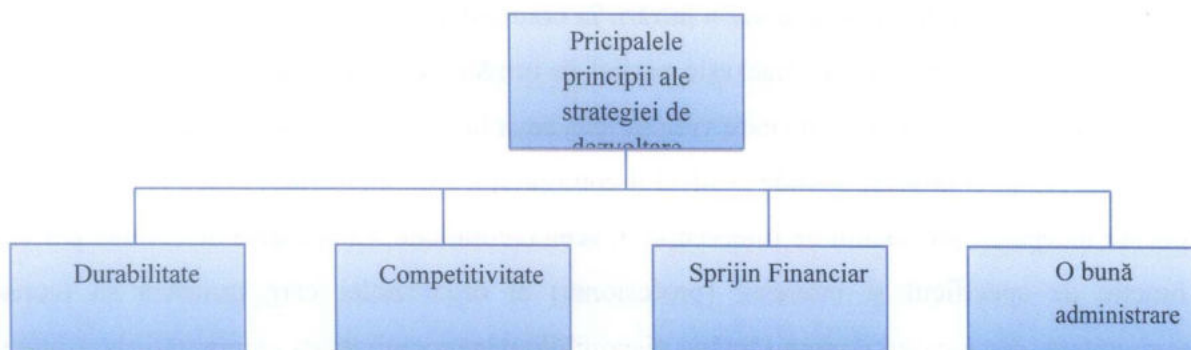
6.1.Criterii de realizare a obiectivelor de dezvoltare economico-socială

Realizarea obiectivelor de dezvoltare economico - socială durabilă va lua în considerare următoarele criterii:

- **Coeziunea și solidaritatea cetățenilor**
- **Puterea comunei**
- **Dezvoltarea durabilă**

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se urmărească cu foarte mare atenție viitoarele rezultate. În același timp trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale comunei Covasint se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale comunei.

Durabilitate - condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii comunei dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;

Competitivitate - permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;

Srijin financiar - să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;

O bună administrare - reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

<i>Criterii / Planuri</i>	<i>Social</i>	<i>Economic</i>	<i>Urbanism</i>	<i>Mediul inconjurator</i>	<i>Infrastructura</i>
	<i>Plan social</i>	<i>Plan economic</i>	<i>Plan Urbanism</i>	<i>Plan de mediu</i>	<i>Plan infrastructura</i>
<i>Coeziunea / solidaritatea Cetatenilor</i>	Cresterea coeziunii sociale a cetatenilor Acces la informatie	Cresterea numarului de locuri de munca	Politici ale teritoriului in favoarea cetatenilor	Cresterea coeziunii ecologice a cetatenilor	Asigurarea satisfacerii nevoilor de confort si civilizatie
<i>Puterea comunei</i>	Cresterea puterii sociale a comunei	Cresterea puterii economice a comunei	Valoare ridicata a comunei	Echilibru intre activitati antropice si poluare	Nivel ridicat de civilizatie
<i>Dezvoltarea Durabila</i>	Minime probleme sociale	Minime probleme economice	Valorificarea teritoriului ca resursa	Minime probleme de mediu	Optimizarea raportului nevoi / resurse
<i>Obiective CADRU-CALITATIV</i>	Aliniere la standarde sociale europene	Aliniere la standarde economice europene	Aliniere la standarde europene de urbanism	Aliniere la principii, standarde de mediu europene	Aliniere la standarde europene de civilizatie

Pentru fiecare dintre acestea în domeniile de acțiune stabilite se formulează câte un obiectiv strategic (proces), astfel:

Alternativele de optimizare ale proceselor Strategiei de Dezvoltare Locală sunt legate de adoptarea unui anumit model de funcționare, care să poată fi luat ca sistem de referință în evaluarea continuă a rezultatelor, astfel încât procesul de implementare a acestora să poată fi monitorizat și evaluat de către toți partenerii implicați:

- cetățenii și societatea civilă;
- comunitatea economică și componentele ei majore (administrația, infrastructuri urbane, sisteme financiar-bancare, etc.);
- tehnocrații (experti, evaluatori, auditori, tehnologi).

5. Procese de bază principale

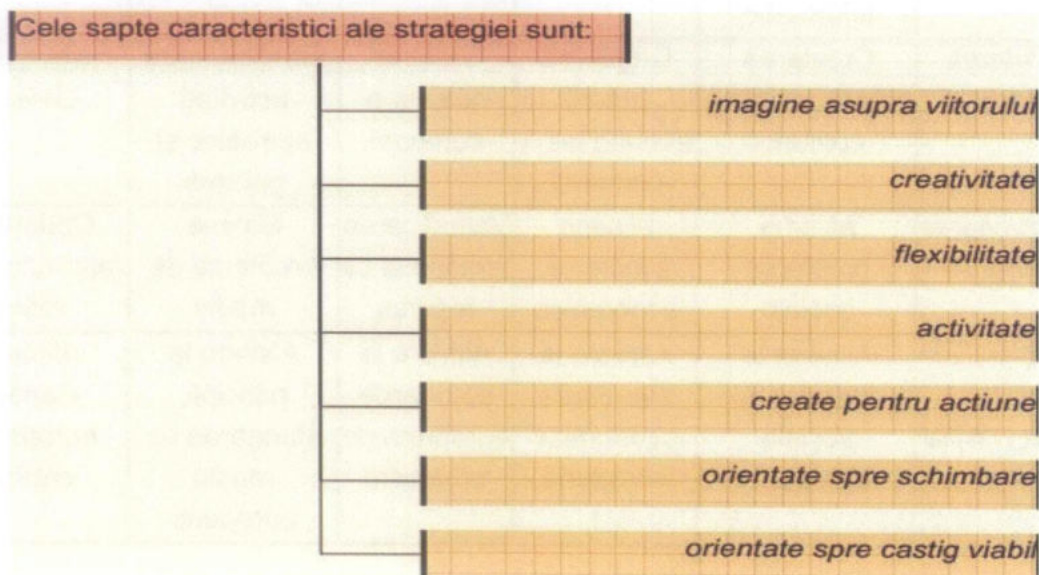
Cele trei procese de bază principale: social, economic și mediu vor fi completate de alte procese caracteristice comunei Covasânt, procesele de urbanism și infrastructură, conturând un proces comunitar integrat, alcatuit din procesele paralele realizând un ansamblu funcțional, cu o viziune unitară integrată.

Acestea corespund domeniilor și sectoarelor definite încă în faza de evaluare a situației existente și a potențialului local.

Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezintă, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

6. Caracteristicile strategiei de dezvoltare durabilă

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor de la nivel local responsabili cu acest domeniu.

7. Obiectivele specifice dezvoltării durabile ale comunei Covasânt:

- ✚ **Dezvoltarea infrastructurii de bază a comunei;**
- ✚ **Protecția mediului;**
- ✚ **Întărirea coeziunii sociale și reducerea sărăciei;**
- ✚ **Regenerare rurală.**

Realizarea strategiei pornește de la următoarele premise:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei (locuințe și locuri de muncă la standarde europene);
- ridicarea standardului calitativ, al aspectului comunei, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în operațiunile comunei, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
- adaptarea la inevitabilele schimbări ce au loc în comună. De aceea, procesul de planificare trebuie să fie creativ, participativ și anticipativ.

Conform premiselor de formulare a strategiei și a perspectivelor de dezvoltare a comunei Covasânt, conceptul strategic trebuie formulat astfel încât transpunerea sa într-un plan strategic să asigure un pachet de acțiuni ce vor duce la creșterea economică, creșterea bazei de impozitare, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea calității mediului de viață al comunității.

Prin dezvoltare, înțelegem o dezvoltare economică la care contribuie favorabil poziția geostrategică a comunei, dezvoltare determinată de atragerea de firme/activități economice/investiții. Ca puncte prioritare în acest sens sunt: creșterea gradului de atractivitate a comunei (prin îmbunătățirea imaginii, a calității vieții, prin revitalizare rurală) și facilități de atragere a firmelor private (prin investiții în infrastructură, oferta de terenuri și clădiri, servicii strategice, facilități fiscale, etc.).

Trebuie luat în considerare faptul că o comună nu este un sistem închis, iar realizarea celor cinci obiective generale se întemeiază pe aplicarea unui management care să conducă la dezvoltare și/sau regenerare rurală, politicile, planificarea strategică rurală, precum și realizarea programelor și proiectelor se vor face cu respectarea **următoarelor principii:**

- ❖ **dezvoltarea durabilă**, în așa fel încât pe termen lung să se producă schimbări majore de cultură și atitudine în ceea ce privește utilizarea resurselor de către populație și operatorilor de piață;
- ❖ **întărirea capacității instituționale:** prin management eficient, definirea serviciilor publice în raport cu resursele financiare actuale, cu obiectivele dezvoltării durabile, precum și cu cerințele populației;

- ❖ **twining rural (retea/network)** în scopul schimbului de informații între localități cu privire la utilizarea celor mai bune practici (în managementul rural sau managementul de proiect);
- ❖ **realizarea programelor și proiectelor** prin parteneriat public-privat;
- ❖ **realizarea acelor programe și proiecte** pe care sectorul privat nu le poate realiza;
- ❖ **integrarea politicilor atât pe orizontală**, pentru a se realiza un efect sinergic simultan între sectoare, **cât și pe verticală**, având în vedere corelarea și integrarea politicilor de dezvoltare a comunei cu politicile de dezvoltare ale județului Arad și ale regiunii din care face parte;
- ❖ **managementul resurselor**, ce presupune integrarea fluxurilor de resurse energetice, materiale, financiare și umane, precum și integrarea fluxurilor de resurse energetice și materiale într-un ciclu natural;
- ❖ **realizarea unui program sau proiect** fara a afecta cultura unei comunitati, ori pentru a recupera mostenirea culturala a unei comunitati si/sau traditiile intregii comunitati locale;
- ❖ **interzicerea multiplicării serviciilor publice**, daca acestea nu servesc unei nevoi locale;
- ❖ **stabilirea regulilor de utilizare** ratională a terenurilor pentru toate proiectele de dezvoltare în baza planului de urbanism general, ca instrument de planificare spatială;
- ❖ **analiza capacității** tehnice de execuție;
- ❖ **evaluarea eficienței** utilizării resurselor financiare și umane;
- ❖ **evaluarea viabilității financiare** a unui program sau proiect prin prisma veniturilor fiscale obținute;
- ❖ **identificarea nevoilor** comunității locale și a priorităților acesteia;
- ❖ **corespondența** între lansarea unui program sau proiect și nevoile comunității;
- ❖ **asigurarea publicității informațiilor** cu impact în investiții (informații topografice, informații statistice privind economia locală și regională, regulamentul de urbanism, planul de urbanism general și planurile de urbanism zonal).
- ❖ **Crearea condițiilor** pentru începerea unor activități rentabile în agricultură și zootehnie;
- ❖ **Protejarea mediului** prin conformarea progresivă cu standardele de mediu din Uniunea Europeana pe care România va trebui să le atingă în totalitate;
- ❖ **Reabilitarea și modernizarea** sistemului de sănătate și protecție socială în comună;
- ❖ **Asigurarea accesului neîngrădit al populației** și al consumatorilor economici la infrastructură (apa, canalizare, distribuție gaze, cai de transport, telefonie);
- ❖ **Reabilitarea și modernizarea școlilor** și grădinițelor conform standardelor europene;
- ❖ **Creșterea ratei de ocupare** și combaterea excluderii și dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunități investiționale;

Dezvoltarea rurală:

- ❖ **Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii durabile** și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la condițiile climatice;
- ❖ Încurajarea și organizarea de asociații ale producătorilor comunei pentru a beneficia de oportunitățile care decurg din aceasta;
- ❖ Înființare de ferme zootehnice și puncte de prelucrare și colectare a resurselor
- ❖ Eficientizarea practicilor agricole pentru ușurarea și productivitatea lucrării aplicate pe terenurile agricole.

Utilități:

- Dezvoltarea infrastructurii de utilități capabile să deservească tuturor locuitorilor comunei.
- Introducerea rețelei de alimentare cu gaz metan;
- Dotări pentru intervenții în caz de situații de urgență;

Sănătate:

- Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală;
- Acces permanent și rapid la servicii medicale de calitate;
- Educarea populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp pentru prevenirea situațiilor de urgență prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.

Mediu:

- Păstrarea calității și prevenirea poluării aerului;
- Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate, asupra utilizării durabile a resurselor de apă și a prevenirii poluărilor;
- Acțiuni de promovare a practicilor de agricultură ecologică;
- Curățarea cursurilor de apă și a domeniului public;
- Crearea unor mecanisme de colectare selectivă a deșeurilor;
- Realizarea unei stații de depozitare a deșeurilor;
- Impădurirea suprafețelor degradate, pentru prevenirea alunecărilor de teren.

Economie:

- Crearea unei industrii diversificate, dinamice și capabile să ofere posibilitatea de împlinire profesională și materială a locuitorilor comunei Covasânt;

- Economie generatoare de venit la bugetul local;
- Crearea unei industrii nepoluante și durabile.

Educație și cultură – Invățământ:

- Accesul neîngrădit de împlinire individuală prin educație;
- Reabilitarea și modernizarea școlilor și grădinițelor din comună ;
- Accesul la un sistem educațional performant, flexibil și adaptat condițiilor din mediul rural;
- Organizarea unei baze materiale capabile să mulțumească nevoile legate de actul educational;
- Amenajarea unui spațiu de joacă și recreere pentru copiii comunei;
- Amenajare bază sportivă în comună;
- Orientarea și sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale;
- Crearea şanselor pentru reformarea persoanelor adulte.

Cultură:

- Instruirea și transmiterea practicilor tradiționale generațiilor viitoare;
- Accesul transparent la sursele de informare tradiționale și moderne;
- Structura spațiilor destinate activităților socio-culturale în concordanță cu necesitățile și mijloacele moderne;
- Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din comuna Covasânt;

10. Cadrul financiar

Oricat de interesantă și de inovatoare este realizarea unui proiect, un manager este interesat, în cele din urmă, de aspectele financiare ale proiectului în care se implică. Din acest motiv, trebuie acordată toată atenția documentelor referitoare la aspectele financiare ale proiectului prezentate prin intermediul studiului de fezabilitate și proiectului tehnic (evoluția estimată a veniturilor și cheltuielilor pentru următoarea perioadă de timp – de regulă următorii câțiva ani, indicatori de rentabilitate etc.).

Un element cheie al oricărui proiect îl reprezintă modul de satisfacere a nevoilor comunității locale.

Volumul cheltuielilor trebuie previzionat cu atenție și monitorizat pe tot parcursul derulării proiectului. Cheltuielile care urmează să se efectueze în vederea realizării proiectului nu vor avea o structură omogenă și, din acest motiv, trebuie să se facă distincția între diferitele destinații ale resurselor de care dispune primăria.

O prima distincție importantă este cea dintre cheltuielile inițiale – care vor fi efectuate pentru a pune în mișcare noul proiect – și cele aferente realizării efective a proiectului.

Primele trebuie efectuate de regulă o singură dată, în perioada inițială. Cea de-a doua categorie de cheltuieli va avea un nivel mai stabil în timp, dar este și mai îndepărtată în timp față de momentul întocmirii studiului de fezabilitate și/sau proiectului tehnic.

Este foarte important să existe un grafic al celor două categorii de cheltuieli și să se determine cu precizie momentul în care proiectul să se realizeze.

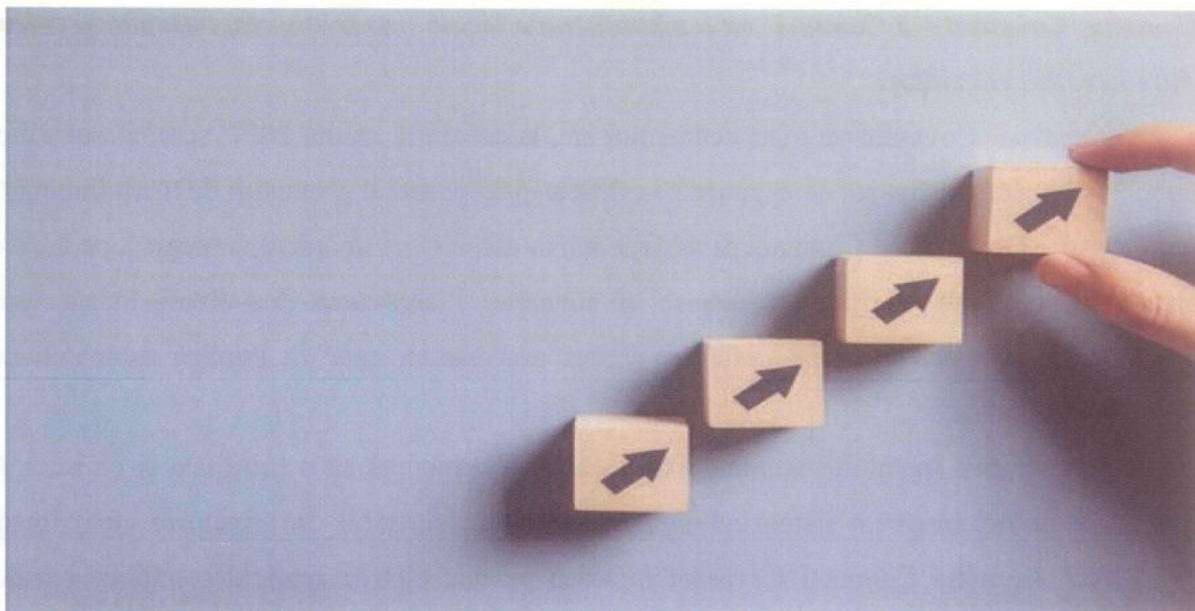
În cazul în care acest moment este mai îndepărtat în realitate decât s-a presupus inițial, s-ar putea ca rentabilitatea proiectului să nu mai fie cea scontată. Atunci când se previzionează cheltuielile cu activitatea curentă, va trebui să se determine și mărimea resurselor necesare.

Un volum prea mare va ține resurse immobilizate în mod inutil, în timp ce un volum prea redus creează riscul unor întreruperi forțate ale realizării proiectului. Va trebui să se poată justifica nivelul pentru care s-a optat.

Datele referitoare la veniturile și cheltuielile previzionate vor da o imagine asupra rentabilității proiectului. În aprecierea acestei rentabilități este bine să se evalueze cum vor arăta rezultatele în cazul în care apar evenimente neprevăzute.

De aceea s-a stabilit că planificarea strategică din punct de vedere financiar este greu de realizat datorită schimbărilor legislației. Din aceeași cauză, bugetul local pe următorii 7 ani nu se poate exprima exact.

DIRECȚII PRIORITARE DE ACȚIUNE PENTRU PERIOADA 2021- 2027 :

1. Comuna Covasânt – o Comună cu o infrastructură modernă

La orizontul anului 2027, Comuna Covasânt va beneficia de drumuri de acces și străzi modernizate, de trasee pentru biciclete și pietoni, cu locuri de parcare amenajate, spații verzi moderne și sigure. Comuna Covasânt va fi un loc în care rețeaua de drumuri aparținătoare va fi una modernizată, cetățenii vor beneficia de alimentare cu apă și canalizare, precum și iluminat public modern, fiind asigurată racordarea la utilități în majoritatea zonelor, ca bază a apropierii condițiilor de viață de standardele europene.

2. Comuna Covasânt – o Comună cu o economie dezvoltată, competitivă și diversificată

La nivelul anului 2027, Comuna Covasânt va fi o comună cu o economie dinamică și competitivă, bazată pe dezvoltarea afacerilor antreprenorilor locali. Se va susține o infrastructură modernă care să valorifice resursele locale. Comunitatea economică va avea o pondere mare în producție și servicii (producători locali), prin resurse umane a căror pregătire și specializare este valorificată și corespunde ofertei de pe piața muncii locale, într-un mediu de afaceri flexibil, reprezentativ și bine structurat, cu reglementări legislative care stimulează dezvoltarea, în beneficiul ambelor sectoare public și privat, contribuind în cadrul parteneriatelor public – privat la

dezvoltarea locală, iar în cadrul structurilor asociative profesionale și sectoriale, la o foarte bună reprezentare a intereselor specifice domeniilor în care activează.

3. Comuna Covasânt – o Comună cu o administrație locală modernă, responsabilă și orientată către nevoile cetățenilor:

Comuna Covasânt va oferi cetățenilor săi, la orizontul anului 2027, servicii semnificativ îmbunătățite, cu un personal corespunzător calificat și responsabil și condiții de lucru îmbunătățite semnificativ. Dezvoltarea Comunei se va face într-o manieră de abordare strategică, pe baza unei planificări, cu ținte și priorități precise și concrete. Planificarea dezvoltării locale, așa ca pretutindeni în lumea civilizată, este un proces transparent, care va implica asumarea sa de întreaga comunitate.

Digitalizarea aparatului administrativ local este percepută ca o prioritate și ca bază de la care să se construiască un sistem administrativ modern și viabil, în următorul ciclu financiar 2021-2027. Primăria Comunei Covasânt mizează pe dezvoltarea serviciilor publice bazate pe tehnologie ca soluție la nevoile locale. Concret, Instituția Primăriei își dorește digitalizarea sistemului de funcționare intern și modul de comunicare cu cetățenii prin următoarele facilități:

- ❖ plata on-line a taxelor și impozitelor, precum și a amenzilor de circulație;
- ❖ posibilitatea depunerii unor cereri online și verificarea stadiului documentelor depuse (doar cu un număr de înregistrare);
- ❖ eliberarea documentelor online (primirea lor pe email sau prin poștă);
- ❖ adoptarea unui sistem de management transparent la nivel instituțional;
- ❖ funcționarii publici vor lucra într-un sistem integrat online, sigur și eficient, fără riscul de a pierde documente;

4. Comuna Covasânt – o Comună cu o comunitate activă și cu un nivel ridicat al calității vieții:

La nivelul anului 2027, în Comuna Covasânt, dezechilibrele teritoriale vor fi atenuate printr-o rețea eficientă de servicii sociale, educație și formare profesională, care răspunde nevoilor pieței în continuă dezvoltare, asigurându-se oportunități egale de participare pentru toată comunitatea, locuitorii vor beneficia de un stil de viață sănătos, atât ei cât și vizitatorii având acces la servicii medicale preventive de calitate și la o viață culturală bogată și captivantă, care promovează patrimoniul cultural existent, tradiția și creativitatea.

**PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ LA NIVELUL COMUNEI COVASĂNT
PENTRU PERIOADA 2021-2027**

Nr. crt	Domeniul de interventie	Obiectiv General	Obiectiv specific	Proiecte propuse	Institutia responsabilă	Termen de realizare
1	Infrastructura tehnico – edilitară	Modernizarea rețelelor de infrastructură edilitară și adaptarea lor la măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice și la tehnologii de reducere a poluării aerului, solului și apelor;	Modernizarea tuturor drumurilor din comuna Covasânt	Finalizarea modernizării drumurilor in comuna Covasânt Finalizarea asfaltării străzilor pietruite în comuna Covăsânt Amenajare rigole, podețe și trotuare in comuna Covasânt	UAT	2027

					2027
Cresterea accesului populației la servicii de apă, canal și gaz metan			Extinderea rețelei de canalizare în toată Comuna Covasânt	UAT	
			Realizarea rețelei de gaze în toată Comuna Covasânt		
Reabilitare drumuri			Extinderea rețelei de apă în toată comuna Covăsânt	UAT	2027
			Reabilitare drumuri de exploatare agricolă	UAT	
			Reîmpădurirea terenurilor aflate în proprietatea Comunei Covasânt		
			Realizarea unui sistem smart de prevenire a inundațiilor și a		

2	Mediu	Reducerea surselor de poluare și a procesului de degradare a factorilor de mediu prin promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile;	Modernizarea iluminatului public Extinderea rețelei de utilități în vederea utilității unui teren în vederea atragerii de investitori	Reabilitare drumuri forestiere Modernizare și eficientizare iluminat public Achiziționare și montare totem luminos, indicator localitate la iesirile din comună	evenimentelor meteo extreme generate de schimbările climatice	2027

		Reducerea surselor de poluare și a procesului de degradare a factorilor de mediu prin promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile;	Extinderea și modernizarea sistemului de salubritate în Comuna Covasânt	Modernizarea activității de gospodărire a deșeurilor prin dotarea cu pubele de gunoi pentru toate gospodăriile, în vederea colectării selective.	UAT	
Mediu			Eficiențizarea consumului de energie și reducerea poluării	Inființare Parc fotovoltaic Montarea de panouri fotovoltaice pe toate clădirile administrative (Școală, Grădiniță, Cămin Cultural, Dispensar medical, Primărie)	UAT	2027

Educație și cultură	Modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea accesului locuitorilor la procesul de educație și cultură	Dotarea cu echipamente pentru eficientizarea și modernizarea infrastructurii de învățământ	Dotarea cu echipamente IT (Calculatoare, tablete, table interactive, etc)	UAT și Instituțiile de învățământ din Comuna Covasânt		
			Construire sală de sport acoperita in localitatea Covasânt	UAT Covasânt		

	Educație și cultură	Modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea accesului locuitorilor la procesul de educație și cultură	Dotarea cu echipamente și software pentru eficientizarea și modernizarea infrastructurii de învățământ	Dotarea cu programe și sisteme informatice de educație e-learning în școlile din comună	Instituțiile de învățământ din Comuna Covasânt UAT	
	Protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, concomitent cu	Modernizarea clădirilor în care se desfășoară	Extindere Cămin Cultural în comuna Covasânt	UAT	2027	

diversificarea oportunităților atractive de petrecere a timpului liber pentru locuitorii județului;	activități culturale	Reabilitare, modernizare și dotare așezământe culturale	UAT		
		Reînființare și dotare bibliotecă	UAT		
		Realizarea unui Centru de zi multifuncțional în comuna	UAT		
		Achiziție echipamente și instrumente necesare desfășurării activităților artistice	UAT	2027	
Protecția și	Dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor Bibliotecii	Dezvoltarea din punct de vedere material și achiziția de publicații noi	UAT	2027	
		Lansări carte, simpozioane, cenacluri	UAT		

		valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, concomitent cu diversificarea oportunităților atractive de petrecere a timpului liber pentru locuitorii județului	Dezvoltarea colecțiilor muzeistice	Inființare muzeu și colecție muzeală cu tematică istorică și tradiții din zonă	UAT	
Cultură		Diversificarea și modernizarea economiei și a serviciilor publice prin dezvoltarea capacităților de cercetare, inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	Aducerea utilitatilor necesare pe un teren al primariei in Comuna Covasânt în vederea înființării unui parc industrial	Stabilirea de facilitati fiscale si economice pentru atragerea de investitori	UAT	2027
4	Economie					

Economie	Diversificarea serviciilor publice	Încurajarea activitatilor mestesugaresti/ artizanale, inclusiv de comercializare Cresterea calitatii serviciilor de educatie si medicale in mediul rural	produselor locale		
					UAT, Asociații de producători
				Sprijin pentru participarea la expoziții si târguri a micilor producători locali	UAT, Asociații de producători
				Sprijin din partea Consiliului local pentru producători	UAT
Economie	Turism	Încurajarea inființării și dezvoltării de structuri	Sprijinirea inființării de cabinete medicale in mediul rural	UAT	
			Sprijin pentru intreprinzatorii care inființează structuri de cazare	UAT, Intreprinz	

			de cazare in pensiuni						
			Dezvoltarea infrastructurii de turism asociate sporturilor de sezon	Dezvoltarea infrastructurii turistice in comuna Covasânt –					
			Incurajarea inființării și dezvoltării structuri de cazare in pensiuni						
			Dezvoltarea și diversificarea infrastructurii de agrement	Realizarea de spatii de agrement in zonele cu potențial turistic					
			Dezvoltarea și diversificarea infrastructurii de agrement	Refacerea traseelor turistice din zonă					
			Valorificarea durabilă a patrimoniului imobil cultural cu potențial turistic	Reabilitarea/ renovarea monumentelor istorice					
			Valorificarea						
5	Turism	Consolidarea sectorului turistic prin îmbunătățirea infrastructurii de profil în zone rurale și diversificarea serviciilor pentru nișele cu potențial de crestere							2027

			patrimoniului ecumenic cu potențial turistic			
			Valorificarea durabilă a patrimoniului imobil cultural cu potențial turistic	Conservare, restaurare biserici	UAT	2027
			Valorificarea patrimoniului ecumenic cu potențial turistic	Susținerea meșteșugurilor tradiționale	UAT	2027
			Valorificarea durabilă a patrimoniului mobil cultural			
		Consolidarea sectorului turistic prin îmbunătățirea infrastructurii de profil în zone rurale și urbane și diversificarea serviciilor pentru nișele cu potențial de creștere	Promovarea Comunei Covasânt	Crearea și promovarea “brand”- ului local	UAT	2027
			Valorificarea durabilă a patrimoniului mobil cultural	Participarea la târguri și expoziții	UAT	2027

Servicii	Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Punerea în valoare a clădirilor de pe teritoriul administrativ	Renovarea/ transformarea/ modernizarea clădirilor abandonate de pe raza comunei	UAT	2027
		Realizare de parteneriate cu comunități cu specific similar			
		Punerea în valoare a clădirilor de pe teritoriul administrativ	Dezvoltarea de rețele de comunicare între centrele de informare și promovare turistică din zona și cele naționale/ internaționale	UAT	2027
Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Realizare de parteneriate cu comunități cu specific similar	Investiții în sistemele de management al riscurilor	Lucrări de stabilizare și protecție a terenurilor împotriva alunecărilor și de combatere a eroziunii solului	UAT	2027
		Investiții în sisteme de management al riscurilor și a creșterii capacității de intervenție în	Modernizarea sistemului de deszapezire, prin achiziția de mijl tehnice necesare pentru intervenții dotarea SVSU	UAT	2027

Servicii	situatii de urgenta	Prezervarea biodiversității	Elaborarea sau actualizarea planurilor, strategiilor de management a ariilor naturale protejate	UAT	2027	
			Încurajarea voluntariatului în acțiunile de curățare a mediului înconjurător	UAT și ONG-uri	2027	
		Acțiuni în vederea extinderii și modernizării infrastructurii de agrement și sportive	Realizare/Extindere bază sportivă în comuna Covasânt	UAT	2027	
		Modernizarea, eficientizarea și digitalizarea serviciilor publice	Digitalizarea sistemului de funcționare intern și modul de comunicare cu cetățenii prin următoarele facilități:			

			Reabilitarea/ modernizarea/ extinderea si diversificarea infrastructurii de sanatate	Derularea de programe in parteneriat cu medicii de familie si/sau alte institutii/autoritati locale in randul populatiei, pentru cresterea nivelului de educatie in vederea mentinerii sanatatii	UAT, Medici de familie, Stomatolo gi, Medici specialiști	2027
Sănătate, asistență și protecție socială	Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Reabilitarea, modernizarea, infrastructurii de servicii sociale, inclusiv dotarea cu echipamente	Realizarea unui Centru Social de zi pentru persoane în vârstă	UAT		
		Derularea de programe de promovare destinate accesului la serviciile sociale	Construcția de locuinte sociale pentru grupurile dezavantajate (inclusiv comunitatea roma), care locuiesc in conditii improprii	UAT, Consiliul județean ONG-uri	2027	
		Promovarea educatiei incluzive prin	Proiect pentru educație promovarea educatiei incluzive			2027

		eliminarea segregării și combaterea discriminării	prin eliminarea segregării și combaterea discriminării (scoala după scoala, sau a doua șansa)	UAT, Consiliul județean ONG-uri	
Sănătate, asistență și protecție socială	Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Stimularea ocupării prin intermediul activităților economice sociale	Srijinirea inițiativelor locale pentru dezvoltarea capacității antreprenoriale a persoanelor ce aparțin grupurilor dezavantajate	UAT, ONG-uri	2027
		Activități de dezvoltare comunitară integrată (informare/ consiliere/ mediere), în vederea creșterii gradului de coeziune	Organizare de campanii pentru combaterea discriminării	UAT, ONG-uri	2027
		Cooperare și schimb de experiență cu alte administrații	Participarea în programele ce vizează transferul de expertiză din partea altor instituții de profil din Uniunea Europeană	UAT	

10.CONTEXTUL STRATEGIC ANALIZAT

- Formularea documentului de planificare strategică pentru perioada 2021 - 2027 pentru Comuna Covasânt are loc într- un context European, național și local, caracterizat printr-o serie de documente de referință. Elaborarea și implementarea acestui document este intrinsec legată de politicile naționale și europene și de planurile și strategiile relevante formulate pentru regiunea de Vest.
- Contextul european al dezvoltării urbane este conturat de faptul că Statele Membre au aprobat cel mai mare pachet de stimulente din istoria spațiului comunitar, scopul fiind de reconstrucția Europei după criza provocată de pandemia Covid-19 instalată în anul 2020. Acesta are un buget total de peste 1824 miliarde Euro, dintre care 1074 miliarde pentru Cadrul Financiar Multianual (CFM), iar 759 de miliarde pentru NextGenerationEU – instrument temporar conceput pentru a stimula redresarea.
- În decembrie 2020, Comisia Europeană a emis Comunicarea COM(2020)789 privind Strategia pentru o mobilitate sustenabilă și inteligentă – înscrierea transporturilor europene pe calea viitorului, strategie care include o serie de indicatori pentru reducerea poluării cu termen 2030, 2035 și 2050.
- Pactul ecologic european (The European Green Deal) - Se reiterează angajamentul Comisiei Europene de a aborda provocările legate de climă și de mediu. Acesta prezintă o nouă strategie de creștere care are drept scop transformarea UE într-o societate echitabilă și prosperă, cu o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, în care să nu existe emisii nete de gaze cu efect de seră în 2050 și în care creșterea economică să fie decuplată de utilizarea resurselor.
- Contextul european pentru dezvoltarea urbană este determinat de propunerea pentru Agenda Teritorială 2030, de Agenda Urbană pentru UE (Pactul de la Amsterdam, 2016), Inițiativa Urbană Europeană (2021-2027) și de Programul URBACT (2021-2027).
- Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE) (2021-2027)- are drept obiectiv general să dezvolte și să modernizeze rețelele transeuropene în domeniul transporturilor, al energiei și în domeniul digital și de a facilita cooperarea transfrontalieră în domeniul energiei din surse regenerabile, luând în considerare angajamentele de decarbonizare pe termen lung și punând accent pe sinergiile dintre sectoare.

- Programul Europa Digitală pentru perioada 2021-2027 - Programul are următoarele obiective generale: săsprijine transformarea digitală a economiei și a societății europene și să aducă beneficii cetățenilor și întreprinderilor europene.
- Program-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa (2021-2027) Obiectivul general al programului este ca investițiile Uniunii în cercetare și inovare să genereze un impact științific, economic și societal care să permită consolidarea bazelor științifice și tehnologice ale Uniunii și stimularea competitivității sale, inclusiv în industrie, îndeplinirea priorităților strategice ale Uniunii, precum și abordarea provocărilor globale, inclusivobiectivele de dezvoltare durabilă.
- Programul UE pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială – EaSI (2014-2020) EaSI este un instrument menit să promoveze crearea unui număr cât mai mare de locuri de muncă de calitate și durabile, să garanteze o protecție socială adecvată și decentă, să lupte împotriva excluziunii sociale și sărăciei și să îmbunătățească condițiile de muncă.

Pentru următorul exercițiu financiar 2021-2027, sunt prevăzute următoarele programe operaționale, care se află în faza de negociere cu Comisia Europeană:

- **1. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)**
- **2. ProgramulOperațional Transport (POT)**
- **3. Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)**
- **4. Programul Operațional Sănătate (POS)**
- **5. Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)**
- **6. Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)**
- **7. Programul Operațional de Tranziție Justă (POTJ)**
- **8. Programele Operaționale Regionale – implementate la nivel de regiune (8 POR)**
- **9. Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT).**
- Din suma alocată Mecanismului de Redresare și Reziliență (MRR) la nivelul U.E., România poate beneficia de aproximativ 29,2 miliarde de euro, compuse din 14,248 miliarde de euro sub formă de granturi și 14,935 miliarde de euro sub formă de împrumuturi. România are în pregătire Planul de Redresare și Reziliență (PNRR) – document prezentat public, prin care își stabilește domeniile prioritare de investiții în scopul ieșirii din criză,relansării economice și creșterii capacității de reziliență.

- Strategia se coordonează la nivel de obiective și politici sectoriale cu principalele documente de planificare elaborate la nivel central și regional: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, 2035; Strategia Energetică a României 2016-2030, cu perspectiva anului 2050; Planul de mobilitate urbană durabilă 2016- 2030;
- Au fost consultate o serie de documente cu caracter strategic sau statutar, precum: Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor (SNGD) - stabilește obiectivele României în domeniul gestionării deșeurilor; Planul Național de Gestionare a Deșeurilor (PNGD) - reprezintă planul de implementare a strategiei și conține detalii referitoare la acțiunile ce trebuie întreprinse pentru îndeplinirea obiectivelor strategiei, la modul de desfășurare a acestor acțiuni, inclusiv termene și responsabilități.
- La nivel local există o serie de documente strategice, care au fost consultate, respectiv: Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Arad, Strategia de Dezvoltare a Județului Arad 2021-2027, Master Planul pentru sistemul de management integrat al deșeurilor
- Strategia locală integrată de dezvoltare durabilă pentru perioada 2017 – 2023

PARTEA A V-A:

CONCLUZII

Strategia de Dezvoltare Economico - Socială a comunei Covasânt a fost concepută pentru a sprijini, prin mijloace și instrumente specifice administrației publice locale, atingerea obiectivelor generale de dezvoltare economico-socială ale comunei, în concordanță cu obiectivele și prioritățile generale de dezvoltare a României, precum și cu obiectivele UE în domeniul coeziunii economice și sociale.

Strategia de dezvoltare socio-economică pentru perioada 2021 – 2027 va folosi drept suport la dezvoltarea durabilă a localității, vizând creșterea calității vieții în comunitate. Prin realizarea strategiei de dezvoltare, autoritățile locale își asumă în totalitate rolul de coordonator al procesului de transformare al comunei, favorizând și fructificând oportunitățile de care aceasta beneficiază.

Astfel, strategia de dezvoltare a localității impune, prin realizarea ei o dezvoltare armonioasă, o competitivitate puternică, rezultatul fiind o zonă prosperă cu impact în toate domeniile de dezvoltare.

Documentul propune tuturor partenerilor interesați un limbaj comun de abordare și înțelegere a realităților, a obiectivelor strategice, a direcțiilor de dezvoltare, a programelor și proiectelor prioritare în vederea realizării cerințelor exprimate în mod oficial. În același timp, prin metodologia de întocmire și adoptare strategia de dezvoltare exprimă o politică transparentă de administrare publică în spirit european.

Realizarea strategiei de dezvoltare permite identificarea și validarea anumitor priorități viitoare de acțiune, acestea fiind alese în funcție de resursele existente cât și de hotărârile și deciziile ce se iau ca numitor comun cu locuitorii. În strategie se pot regăsi direcții de dezvoltare care au orizonturi diferite de realizare, unele imediate, altele în viitorul apropiat sau în viitorul îndepărtat.

Implementarea strategiei se va realiza prin scrierea de proiecte și realizarea acestor direcții de dezvoltare. Proiectele enunțate pot suferi modificări sau chiar pot fi completate cu altele ori chiar anulate dacă mediul dinamic al realității viitoare va genera alte împrejurări și perspective, însă reprezintă un punct de reper ce permite o permanentă evaluare a depărtării sau apropiării de anumite deziderate. Realizarea obiectivelor propuse este în strânsă corelație cu sursele de finanțare nerambursabilă care pot fi atrase întrucât bugetul local nu dispune de

capacitatea de a susține realizarea acestora, dar poate manageria astfel de documente strategice pentru a beneficia de oportunitățile financiare oferite de Uniunea Europeană.

Strategia de dezvoltare elaborată este realizabilă în condițiile precizate și se va adapta cerințelor și necesităților ori de câte ori va fi nevoie, astfel încât aceasta să fie realistă și aplicabilă.

În acest sens, periodic, strategia de dezvoltare trebuie revizuită, astfel încât țintele fixate să țină cont de evoluția la nivel național, starea economico-socială la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea sa. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică și socială se multiplică.

Pentru buna implementare a strategiei de dezvoltare este necesară o implicare a tuturor factorilor reprezentativi ai comunei, dar și o foarte bună colaborare între cetățeni și administrația locală. Astfel, strategia de dezvoltare este văzută ca și document al întregii localități și este realizabilă cu implicarea tuturor membrilor comunității.

INIȚIATOR

PRIMAR

Marius-Silviu Oneț

AVIZAT PENTRU LEGALITATE

SECRETAR GENERAL

Marinela Ciutina

ROMÂNIA
JUDEȚUL ARAD
COMUNA COVĂȘANȚ
PRIMĂRIA

Covăsânț, str.Acad.C.Micloși, nr.23, jud.Arad,
telefon: 0257/385005;fax: 0257/385000;
e-mail:covasant@ar.e-adm.ro web: www.primariacovasint.ro

NR.48/17.01.2022

REFERAT DE APROBARE

Modul de dezvoltare a unui U.A.T. trebuie făcut într-un mod planificat, strategic, astfel încât să fie evidențiate punctele vulnerabile la nivelul comunității locale și pe care trebuie insistat cu prioritate astfel încât rezultatele să fie cât mai aproape de cele vizate.

În vederea îndeplinirii acestui scop, periodic se întocmesc strategiile de dezvoltare ale localităților, strategii prin care se punctează domeniile prioritare și activitățile concrete care urmează a fi efectuate în vederea atingerii obiectivelor.

Având în vedere aceste aspecte, pe parcursul anului 2021 s-a procedat la efectuarea unor analize și studii la nivelul Comunei Covăsânț în vederea întocmirii unei strategii sustenabile la nivelul comunei și care să vizeze domeniile considerate prioritare pentru dezvoltarea localității și implicit îmbunătățirea semnificativă a condițiilor de viață ale cetățenilor comunei.

În consecință propun aprobarea proiectului de hotărâre inițiat privind aprobarea Strategiei de Dezvoltare a Comunei Covăsânț aferentă perioadei 2021-2027.

PRIMAR
MARIUS-SILVIU ONEȚ

Covăsânț, str.Acad.C.Micloși, nr.23, jud.Arad,
telefon: 0257/385005;fax: 0257/385000;
e-mail:covasant@ar.e-adm.ro web: www.primariacovasint.ro

NR. 15017/17.01.2022

RAPORT DE SPECIALITATE
privind aprobarea Strategiei de dezvoltare a Comunei Covăsânț
afereantă perioadei 2021-2027

Având în vedere faptul că strategia anterioară de dezvoltare a Comunei Covăsânț a fost întocmită pentru un interval care a expirat la finalul anului 2020, s-a procedat la întocmirea unei noi Strategii pentru perioada 2021-2027.

În vederea întocmirii acesteia s-a procedat la efectuarea unor studii la nivelul comunei în vederea identificării vulnerabilităților și a domeniilor/capitolelor de dezvoltare care prezintă deficiențe și la nivelul cărora comuna înregistrează rămăneri în urmă.

Ținând cont de toate aceste aspecte menționate mai sus, s-a procedat la întocmirea strategiei pentru perioada menționată astfel încât, la finalul perioadei respectiv anul 2027, să fie evidente progresele în dezvoltarea comunei cu impact direct în calitatea vieții cetățenilor comunei.

Având în vedere cele arătate mai sus, considerăm că proiectul de hotărâre înaintat îndeplinește cerințele legislative și poate fi supus spre dezbateră și aprobarea Consiliului Local Covăsânț.

CONSILIER JURIDIC
OVIDIU DRĂGOIU

